BSB Bayerische StaatsBibliothek
MDZ Münchener DigitalisierungsZentrum Digitale Bibliothek

Grammaticus, Nicasius

De Aera Seu Epocha Conditi, Et Per Natales Ac Mortem Filii Dei Reparati Terrarum Orbis Dissertatio Chronologica In Qua E Sacrae Scripturae Infallibilibus Oraculis Nec Non Indubiis Astronomiae Characteribus Ostenditur Mundi Aetas, Verumque Nati Ac Passi Christi Tempus

1734

4 H.eccl. 756 a
urn:nbn:de:bvb:12-bsb10005725-7

DE ÆRA SEU EPOCHA CONDITI,

ET PER NATALES AC MORTEM
FILII DEI REPARATI TERRARUM ORBIS
DISSERTATIO

CHRONOLOGICA,

IN QUA
E SACRÆ SCRIPTURÆ INFALLIBILIBUS ORACULIS
NEC NON
INDUBIIS ASTRONOMIÆ CHARACTERIBUS
OSTENDITUR
MUNDI ÆTAS, VERUMQUE NATI
AC PASSI CHRISTI TEMPUS

AUCTORE
R. P. NICASIO GRAMMATICI,
E
SOCIETATE JESU

Cum approbatione & licentia Superiorum.

INGOLSTADII
Sumptibus JOANNIS ANDREÆ de la HAYE, Bibliopolæ Academici.
Typis Godefridi Zipper, Typogr. Acad. Anno 1734

DE
AERA
SEU
EPOCHA
CONDITA.

PRÆFATIO.

CElebriores inter Chronologiæ Epochas primatum facilè tenent hæ tres, Mundi conditi, JESU Chriſti nati, ac paſſi. Totidem eas ſectionibus diſquirit præſens Diſſertatio. Æram primam, quod attinet, mihi quoque arriſit opinio, quæ à Geneſi rerum creatarum ad DEI Hominis Natales quater mille præcisè annos numerat. Rotundus hic quadraginta ſæculorum numerus aptiùs memoriæ deſervit, neque magno molimine elicitur ex ipſis SS. Paginis *Editionis Vulgatæ*, ùt vocant. Uranici inſuper Characteres, notæ Temporum irrefragabiles, illam ſummam confirmant. Pauculi eidem, ùt quibusdam Chronographis placuit, additi vel detracti anni, nil præciſionis videntur ſuperaddere genuinæ Mundi Chronotaxi, non parùm derogare ſimplicitati Hiſtoriæ. Illos porro Domini Natales intelligo, quos Dionyſius Abbas Ævi ſui inſignis Chronicus olim conſtituit, orbíſque Chriſtianus ſubin uſu recepit. Vera etenim Nativitatis Dominicæ Epocha & ipſa apud Chronologos maximè controverſa, minùs apta cenſetur ritè ſtabiliendæ Temporum intercapedini à creatione Mundi evolutæ uſque ad Filii DEI adventum in haſce Terras. Quò ſolidùs Æram hanc alteram ego figerem, examen illius rejeci in Sectionem tertiam, illorum Scriptorum veſtigia ſecutus, qui ex anno mortui pro hominum ſalute Redemptoris, Virginei Partûs annum certiùs deducunt. Cæterùm in iſta Mortis

tis ſalvificæ Epocha tertia ſtatuenda potiſſimus à me exhauſtus labor, ſemel, iterúmque mutatâ ſententia, quam antehac etiam publicè in Academiis tuebar. quamcunque enim ex aliorum Lucubratis ſectarer, jugiter in aliquibus anceps hærebam. Luſtratâ denique attentiùs Antonii Pagi Cirticâ in Annales Baronii filum mihi porrectum autumabam, ſatìs feliciter eluctandi ex hiſce Labyrinthis. An reipſa evaſerim chronographiæ peritiores diſpiciant. Strictim hactenus indicatorum rationes clariùs patebunt ex ipſa Diſſertatione, præſertim ex dicendis cujuſvis Sectionis initiô. Si quid Benevole Lector hìc boni, & excolendæ Temporum ſcientiæ proficui repereris, totum id uni bonorum omium Lagitori DEO mecum tribuere memineris. Huic Regi ſæculorum Immortali & Inviſibili Soli honor & gloria in ſæcula ſæculorum.

INDEX.

SECTIONIS I.

Cap. I. Oſtenditur à condito Orbe ad Diluvium fluxiſſ. annos 1656.

Cap. II. Mundi altera Ætas à Cataclyſmo ad ſcriptæ Legis promulgationem convincitur fuiſſe annorum 797.

Cap. III Conficitur periodum temporis à promulgata Lege ad ſtructuram Templi Salomonici conſtare annis 520.

Cap. IV. Ex Hiſtoria Regum Juda, à conditu Templi uſque ad excidium illius, tranſactos eſſe annos 421. deducitur ſatìs liquidò.

Cap. V. Manifeſtum fit à deſolatione Templi ad reſtaurationem ejus præteriiſſe annos 71.

Cap. VI. Ab inſtauratione Templi uſque ad Æram Vulgarem Chriſtiadum intercipi cyclum annorum 535. è Lunæ defectibus commonſtratur.

Cap. VII. E Solis Eclipſi anno Diluvii in Sinis viſa liqueſcit, Abram natum anno patris ſui 70 non autem 130.

Cap. VIII. Stabilitur è Danielis Hebdomadis, annísque Judæorum ſabbaticis, Mundi durationem à ſui origine ad vulgarem Chriſti Epocham eſſe quater mille præcisè annorum.

SECTIONIS II.

Cap. I. Clarum redditur, Chriſto in his terris degente nullam factam Calendarii Juliani immutationem ab ea ratione, quam habere debebat ex inſtituto Julii Cæſaris.

Cap. II. Afferuntur annorum termini, queîs illigari poteſt Dominica Paſſio.

Cap. III. Exhibentur illorum annorum Paſchales calculi Aſtronomici & Cyclici.

Cap. IV. Clarè deducitur terna ex iis Paſchata, licèt ſortita fuerint Plenilunii & Feriæ VI. Characteres in unam eandémque menſis diem confluentes, inepta fuiſſe morti Domini.

Cap. V. Elucidatur initium Imperii Tiberii, & palàm fit, à priore derivatum annum 15. ejuſdem cæſaris in Evange-

lio

lio S. Lucæ, ubi asseritur de Christo: erat incipiens quasi annorum triginta.

Cap. VI. Mirabilem illam phœbi caliginem in obitu Redemptoris orbe attonito spectatam competere anno Æræ Christianæ Vulg. 29, seu Olympiadis 201. anno IV. evincitur,

Cap. VII. Demonstratur, nil obstare Æquinoctium vernum, quò minùs prædicto anno dici queat die 18. Martii in Cruce mortus Dominus.

Cap. VIII. annum hunc & diem Redemptoris obitu decorandos, auctoritate maxima, validísque rationibus concluditur.

Cap. IX. Conjecturæ aliquot adducuntur, cur Patres & antiquissimorum Scriptorum plures diem Martii 25. deputârint Passioni Dominicæ

SECTIONIS III.

Cap. I. Quatuor à suscepto Baptismate Paschata transegisse Servatorem usque ad diem mortis suæ fit palàm.

Cap. II. Solidè tota Christi ætas à Nativitate ad obitum definitur annis completis triginta tribus cum trimestri paulò minùs.

Cap. III. Vindicatur Chronologia Flavii Josephi de vita & gestis Herodis ab erroribus Scriptori illi Judaico immeritò impactis.

Cap. IV Probabilius redditur Herodem potiùs anno Juliano 42. in Novembri vivis ereptum, quàm anno præcedente, vel eodem paulò ante Paschæ.

Cap. V. E quibus satìs confirmatis manifestò & legitimè infertur Natales DEI Hominis incidisse in annum Julianum 40. exeuntem, seu quinquennio ab Æræ Vulg. Christianorum distantem.

SE-

SECTIO PRIMA
DE
ÆRA MUNDI CONDITI.

IN Orbis conſtituenda ætate, quot videlicet anni à condito uſque ad reparatum per Natales Chriſti mundum fluxerint, tanta eſt Chronologorum rem ex inſtituto arbitrantium & multitudo & diverſitas, ut inter centenos vix duos reperias in diverſa non abeuntes, licèt eorum, quos mihi videre contigit, plerique annorum periodos ex eodem fonte, Sacra videlicet Scriptura, hauſiſſe ſe aſſerant. Nec id quidem mirum. Deficientibus ſiquidem in tam prolixa temporum caligine melioris notæ monumentis, non rarò ad conjecturas potius, quàm ſolida fundamenta recurrere neceſſe videtur. Nam quamvis è ſacris Paginis liquidò colligatur prima Mundi ætas ab ejus ortu ad cataclíſmum, indéque ad regnorum variis in locis erectorum primodia, Græcorum tamen ac Latinorum, nec non Hebraicorum etiam ſacrorum codicum non rarò occurrens diſcrepantia, haud ubique complanatos exhibet temporum characteres. In eo autem chronographi ſatis conſentiunt, in quæſtione hac per gradus quosdam, ſeu inſigniores annorum terminos procedendum. Sic definiunt tempus à Creatione Mundi evolutum uſque ad diluvium, hinc ad exodum Filio-

rum Iſrael ex Ægypto, ab illo egreſſu ad conſtructionem Templi Salomonici, inde ad captivitatem Babylonicam, ab hac ad alteram ejusdem Templi ſub Nabuchodonoſore penitus deſtructi erectionem, hinc autem ad ipſum uſque Adventum Servatoris, vel, quod præſtat, ad Æram *vulgarem* Chriſti, à Dionyſio Abbate inductam ſæculo ſexto reparatæ ſalutis, & vulgò jam receptam inter Chriſtiani Nominis Aſſeclas, unde annorum putandorum rationes denique omnes & ſinguli inîêre, Epochis aliis, quæ olim celebres fuerant, vel abrogatis, vel ſaltem neglectis. Et hos quidem ſex temporum limites, quos mihi diſquirendos præfixi, Chronographorum aliqui augent, alii etiam imminuunt. Pro hac porro diſquiſitione ſuppono 1. annos in SS. Paginis ſerie aliqua notatos pro integris accipi poſſe, quamdiu nil occurrit, quod Secus opinari cogati ſic enim anni completi dies redundantes à fluentis adhuc deficientibus compenſari mutuò valent. Quando igitur Scriptura S. perhibet, natum quempiam anno patris ſui 70. vel mortuum 100. ætatis ſuæ, licèt ad annos iſtos explendos hebdomades vel etiam menſes deſint, aut ſeptuaginta vel centum, ante dies complures, jam fuerint transacti, familiare habent Chronologi illos uſurpare pro præcisè completis, minore erroris periculo, qùam ſi ſcrupuloſiùs inire vellent rationes exceſſûs vel defectûs eorum. Ubi aûtem præter annum ex. gr. Regni 20. dies præterea & menſes ibidem adderentur, vel ipſi anno ſignato demerentur, ſedulo chronotaxeos compilatori incumbet iſtorum quoque curam gerere.

Suppono 2ò. cùm magna ſanè differentia in annis à creato orbe uſque ad Diluvii tempora appareat inter verſionem LXX. Interpretum & Hebraicam, atque Latinam *vulgatam* (prior ſiquidem ex Patriarcharum ætate ab Adamo ad Nœmum teſte Ricciolio annos cenſet 2256, reliquæ duæ tantum 1656.) tutiorem à Chronologis haberi ſupputationem primæ Mundi ætatis petitam è fontibus Hebræis, quàm Græcis. Tum quia editio *vulgata*, ùt loquitur S. Synodus Tridentina, *longo ſæculorum uſu in ipſa Eccleſia probata eſt*, & idcirco ab æcumenico illo Concilio ſub anathematis interminatione ſuſcipienda præcipitur cum omnibus ſuis partibus, adeóque etiam illis, quibus anni prædicti continentur: tum quòd ratiociniis aſtronomicis de motu *Apogæi* ſolaris meliùs cum *vulgatæ*, quàm 70. Interpretum numeris conveniat, ſi videlicet ex communiore auctorum ponatur ſol vernum orbi daturus æquinoctium productus in ſuæ orbitæ abſide, ſeu puncto à Terraqua maximè diſtante, quod Aſtronomi *Apogæum* nuncupant: tum denique quia è Græcorum numeris, ſi aſſumantur,

prout

prout jacent, & in plerisque codicibus extant, abſurdum ingens eruitur, Mathuſalem videlicet annos quatuordecim vixiſſe poſt Cataclismum. In hiſce enim Græcis fontibus Mathuſalem annorum 167. dicitur genuiſſe Lamechum, Lamech anno ſuo 188. Noëmum, anno verò 600. Noe contigiſſe diluvium. His in unam ſummam conflatis prodeunt anni 955. ætate Mathuſalæ ad 969. annos producta, quatuordecim minores.

Suppono 3ò Annos in SS. Bibliis ſignatos vel fuiſſe perfectè ſolares, vel parùm ab iis diverſos. Ita communiter opinantur Chronographi, & ſatis colligi poteſt, ex anni, quo diluvium contigit Geneſis vii. deſcripta quantitate. Iſta enim ſummam dierum anni, quadraginta circiter à condito Mundo ſæculis per Julium Cæſarem inſtituti, bellè exæquat. Loco námque Geneſis cit. Dei juſſu Arcam cum uxore & liberis ſtabiliter dicitur ingreſſus Noe 600. vitæ ſuæ anno, menſis ſecundi die 17. Ab ea die fuiſſe diluvium continuatum diebus, ac noctibus 40. Poſt hos aquas inundantes 150. diebus obtinuiſſe ſuper terram Subſidentibus poſteà undis Arcam die 27. menſis ſeptimi requieviſſe ſuper montes Armeniæ, menſis autem decimi prima die apparuiſſe montium cacumina. Transactis inde diebus 40. emiſſum eſſe corvum, poſt hunc binis vicibus columbam dierum 14. ſpatio. His expletis ſexcenteſimum primum Noemicæ ætatis annum iniiſſe, hujusque anni menſe & die primo exſiccatam terræ ſuperficiem, atque Patriarcham cum ſuis Arcâ eſſe egreſſum. Hinc autem, ſubductis ritè calculis, patebit 1ò, non poſſe diem 27. menſis ſeptimi, quo requieſcere cœpit Arca, derivari ab initio anni Noe 600. Nam ſic conſtitutis ſex menſibus integris dierum 30. aut 31. ineunte illo anno Noemi uſque ad Arcæ quietem confierent dies 207. aut 213. cùm tamen in unam ſummam redactis 46. diebus ab exordio ejusdem anni uſque ad diluvii initium elapſis, ſubin diebus 40. diluvii, & præterea 150, quibus aquæ obtinuere ſuper terram, diebus aliis tranſactis colligantur ejusmodi dies 236. ergo menſis ille ſeptimus ab inito Cataclyſmo veniet computandus. Patebit 2. neque menſem decimum apparentium cacuminum poſſe deduci à primordio anni 600. Noe. Si enim menſibus novem integris illius anni reſiduos dies 54. adderes, annuam periodum conſequereris dierum 324. vel 333. in hypotheſi videlicet ſpatii menſtrui 30. aut 31. dierum: id autem à Lunaris & ſolaris anni quantitate abludit plurimùm. Accedit, quòd dies 54. novem menſibus expletis adiecti conficere deberent annuam revolutionem. Vel ergo iſti 54. dies conſtituerant tres menſes an-

no integro duodecumestri supposito, vel duos, si annus tunc mensibus undecim constabat, vel denique unum, anno existente decumestri? Non tertium, quia hac ratione reliqui 9. menses summam exhibuissent dierum 486. Non secundum, quia iidem menses 9. complexi fuissent dies tantum 243. Nec etiam dici potest tertium, aliàs mensis unus stetisset solis octodecim diebus. Quomodo ergo 9. reliqui menses dies numerâssent 324. aut 333. item quo pacto dici potuit mensis septimi die 27. aquis decrescentibus arcam quievisse? ut plura inde deducenda absurda prætéream. Patere igitur debet 30 annum Noeticum 600. vel fuisse dierum 370. si anni menses 12. pleni omnes statuantur, dierum 30. capedine definiti, vel si, ùt exigunt menses Lunares, alternis pleni & cavi perhibeantur, dierum 366. Novem enim menses integri priore casu dies censebunt 270. additisque 46. ab anno 600. Noe ad diluvium, 54. verò à detectis montium cacuminibus ad Patriarchæ egressum ex arca, elapsis, dies putabimus 370. casu autem posteriore, si iidem 100. dies adiiciantur mensibus 9. completis alternatim plenis & cavis, seu 266. dierum cumulo, summam conflabimus dierum 366. quæ est anni solaris magnitudo bissextis congruens, utique præferenda dierum 370. quantitati calculo primo deductæ & à solis atque Lunæ rationibus alienæ, cùm supputatio altera è Lunaribus mensibus quà plenis, quà cavis adornata, periodum solis annuam bellè exæquet. Imò si mensem primum à cœpto diluvio cavum seu dierum 29. ponamus, & mensium octo reliquorum quatuor plenos, seu dierum 30. & totidem cavos dierum 29. novem illi menses ab inchoato cataclismo usque ad apparentiam cacuminum transacti periodum dierum solùm 265. involvent, sicque additis 46. ante initum diluvium, & 54. post illud usque ad exsiccationem terræ elapsis, annua periodus conflabitur dierum 365. anno solari communi respondens. Atque ita ex vii. Genes. collegêre Torniellus, Salianus & alii, videtur colligi debere, cùm annus diluvianus, ùt infrà patebit, ab æra vulgari Christi annis 2344. recedens, non fuerit bissextus, sed communis. Ubi id quoque liquet, adiectis mensium Lunarium alternatim plenorum & cavorum duodennario diebus 11. anno solari communi, 12. verò diebus anno bissextili (tantus est istius anni supra Lunarem excessus) idem fuisse præstitum, quod subin Hebræi & alii Orientis populi præstitêre, inserto triennii ferè spatiô ipsi anno Lunari mense emboliſmico, quo videlicet anni Luniſolares in una Enneadecaeteride, seu annorum 19. cyclo, totidem præcisè diebus utrique, seu tam Lunæ qùam solis anni

con-

conſtarent. Et ità cenſuit S. Auguſtinus L. 15. de Civit. c. 14. aliúsque apud Ricciolium L. 1. c. 10. Chron. His autem de anni quantitate & computi ratione ſuppoſitis, per ſex nuper dictos gradus mundi conditi ætatem, ſeu annos uſque ad communem Chriſtiadum æram, quam etiam *vulgarem* Chronologi nuncupare ſolent, & ego in iſta diſſertatione eam binis his litteris exprimam Æ. V. ubi ætatem orbis geniti geminis hiſce Æ. M. deducere licet ex S. Scriptura vulgata, ùt ſequitur. Annos autem ante æram vulg. Chriſti addere volui in hac mundi Chronotaxi, quia æræ Chriſtianæ nos Chriſticolæ à teneris aſſuevimus, éſtque inter omnes Epochas nobis notiſſima. Quò id efficere valerem, ſupponendum erat annis quater mille vulgarem æram Domini ab Epocha orbis conditi recedere, quam hypotheſin ſubſiſtere ipſa mea Series Chronologica liquidò oſtendit, ut conſtabit adcalcem ſectionis hujus.

CAPUT I.

Oſtenditur primam mundi ætatem ab Adamo creato uſque ad cataclyſmum eſſe annorum 1656.

ANno primo Æræ Mundi ineunte ſeu,

			Æ. M.	ante Æ. V.
Sexto ab origine rerum conditarum die creatur Adam		Gen. v. 1 -	1 -	4000
Adam annorum	130	genuit Seth - - -	3 - 131 -	3870
Seth annorum	105	genuit Enos - - -	6 - 236 -	3765
Enos annor.	90	genuit Caïnam - -	9 - 326 -	3675
Caïnam annor.	70	genuit Malalaël -	12 - 396 -	3605
Malalaël annor.	65	genuit Jarem - -	15 - 461 -	3540
Jarem annor.	162	genuit Henoch - -	18 - 623 -	3378
Henoch annor.	65	genuit Mathuſalem	21 - 688 -	3313
Mathuſal. añor.	187	genuit Lamech -	25 - 875 -	3126
Lamech annor.	182	genuit Noe -	29 - 1057 -	2944
Noe añor. erat 600 cùm Diluvii aquæ ingruerunt,			VII. 6 - 1657 -	2344
Summa annor. 1656 q. e. o.				

CAPUT II.

Ostenditur secundam Mundi ætatem à Diluvio usque ad Exitum Israël ex Ægypto, seu Legis scriptæ promulgationem esse annorum 797.

JUxta nuperrimè supputata Diluvii aquæ inundaverunt anno 600 Noe, seu

				Æ.M.	A.Æ.V.
Ineunte anno Mundi.	-	-	-	1657	2344
Sem centenar. añis 2 post Diluv. gen. Arphaxad			XI. 10	1659	2342
Arphaxad añor.	35	genuit Sale	- -	12 - 1694	2307
Sale annorum	30	genuit Heber	- -	14 - 1724	2277
Heber añorum	34	genuit Phaleg	- -	16 - 1758	2243
Phaleg añorum	30	genuit Reu	- -	18 - 1788	2213
Reu annorum	32	genuit Sarug	- -	20 - 1820	3181
Sarug añorum	30	genuit Nachor	-	22 - 1850	2151
Nachor annor.	29	genuit Thare	- -	24 - 1879	2122
Thare annor.	70	genuit Abram	-	26 - 1949	2052
Abraham añor.	100	genuit Isaac	- XXI.	5 - 2049	1952
Isaac annor.	60	genuit Jacob	- XXV.	26 - 2109	1892
Jacob annorum	90	genuit Joseph.	- -	- 2199	1802

Quod ultimo loco de generatione Josephi dictum est, ex SS. Paginis ita eruitur. Cùm Jacob descendit in Ægyptum erat annorum 130. Genes. XLVII. 9. Joseph autem annorum 40. Ergo Joseph natus est Jacobo patre nonagenario. p. a. quoad secundum. Joseph anno ætatis suæ 30. stetit ante Pharaonem interpretans somnium Gen. XLI. 46. subin illico consecuti anni fertilitatis 7. Post hos fluebat tertius annus sterilitatis Gen. XLV. 6. cùm Israël venit in Ægyptum: ergo adventus iste Israëlitarum contigit anno Josephi 40. quare cùm Jacob tunc censuerit annos ætatis suæ 130. necesse est Josephum genitum esse patre Nonagenario. q. e o.

A Joseph porro ex SS. Paginis ad Exitum Israël ex Ægypto ita progredior. Constat Genes. XII. Abrahæ semini promissam à Deo terram lacte & melle fluentem, cùm ageret annum ætatis 75. Videatur etiam Caput XVII. Ab hac promissione juxta Paulinum illud

ad Galat. III. 17. *Abrahæ dictæ sunt promissiones & semini ejus ... hoc autem dico testamentum confirmatum à Deo, quæ post 430. annos facta est Lex &c.* Ab hac inquam promissione anni fluxere 430. usque ad promulgatam in monte Sinai Legem ipso anno Exitus Israelitarum ex Ægypto, ùt liquet ex Cap. XIX. Exod. Hinc sic pergitur.

A diluvio usque ad natum Abrahamum collectis in unam summam generationibus antè adductis, obtinetur annorum summa 292
Promissio terræ facta Abrahæ anno ætatis suæ - 75
Inde ad promulgationem Legis, seu Exitum ex Ægypto 430
Ergo à diluvio ad hunc Exitum Israelitarum anni 797 q. e. o.

Confirmatur ultimo loco deducta Chronotaxis ex alio S. Scripturæ textu, licèt iste prima fronte illam videatur pessumdare. Exod. XII. 40. dicitur: *Habitatio filiorum Israel, quæ manserunt in Ægypto fuit 430. annorum.* Ex quo posset sic argui. Israel descendit in Ægyptum anno Josephi 40. adeóque.

Ex suprà dictis anno Æ. M. - -	2239	A. Æ. V.	1762
Si ergo populus electus ibidem habitavit annis	430	-	430
Illius Exitus ex Ægypto contigisse debuit anno	2669	-	1332
Cùm tamen ex mea Chronologia id factum esset	2454	-	1547
Natus siquidem Abraham - -	1949	-	2052
Annos 75. adulto facta promissio seu anno	2024	-	1977
A promissione ad Exitum fluxere anni	430	-	430
Proin Exitus Israel ex Ægypto fieri debebat	2454	-	1547

Rursus additis à diluvio ad Josephum inclusivè generationibus omnibus capitis initio allatis colliguntur anni 542
Peregrinatus est Jacob cum filiis in Ægyptum Josephianno. - - - 40
Habitatio filiorum Israel in Ægypto - 430
Ergo summa annorum à diluvio ad Exitum 1012

Videtur proin à 1. ad 2. mundi ætatem annos longè plures intercessisse septingentis nonaginta septem.

Sed contra hæc dicendum, illos 430. annos textus Exodi XII. non solùm ad habitationem Jacob & ejus filiorum ac nepotum in Ægypto, sed etiam ad peregrinationem Jacobi parentum, uti & ad profectionem ipsius Abrahami in Chananæam extendendos esse. Primò LXX. Interpretes id agnoverunt, cùm apud ipsos ita legatur: *Habitatio filiorum Israel, quæ inquilini in Ægypti terra, & in Chananæa fuerunt tam ipsi, quàm eorum patres, fuit annorum 430.* 2. quia si textus solùm extendi deberet ad habitationem Jacob & semi-

ſeminis ejus in Ægypto, tunc longè paucioribus annis definienda ea foret, ùt ex aliis *vulgatæ* textibus oſtenditur. Nam Moyſes octogenarius Iſraeliticum populum ex Ægypto eduxit Exod. VII. 7. Ejus pater Amram vixit annis 137. Exod. VI. 20. Caath avus Moyſis annis 133. ibid. 18. Fuit autem Caath filius Levi, qui cum reliquis fratribus, & ipſo patre Levi in Ægyptum eſt profectus Genes. XLVI. II annis hiſce 80. 137. 133. invicem junctis, ſumma prodibit annorum habitationis filiorum Iſraël in Ægypto 350. diuturnior fingi nequit, utut fingatur à Moyſis avo, & patre paulò ante mortem ipſorum genitos filios prædictos, uti & Caath unius fuiſſe anni infantem, quûm Jacob in Ægyptum migravit, quæ certò videntur falſa, & licèt vera forent, numerus annorum 350. hac via collectus adhuc annis 80. diſtaret à periodo annorum 430. in SS. Paginis ſignatorum. Liquet proin, per habitationem Iſraël in Ægypto neutiquam eam ſolam intelligi, qua duntaxat Jacob, ejúsque filiorum, ac nepotum ſeries ibidem eſt commorata. Ut verò ſumma prodeat annorum 430. extendenda erit peregrinatio filiorum Iſraël ad ipſa Abrahami tempora, præſertim, cùm ex Cap. Geneſ. XII. conſtet Abraham paulò poſt factam ſibi ac ſemini ſuo terræ promiſſionem eſſe peregrinatum in Ægyptum fame, quâ premebatur Chananæa, vehementi urgente. 3ò. denique Cap. XV. Gen. Abrahæ cœlitus fuit prædictum: *Scito præ-noſcens, quòd peregrinum futurum ſit ſemen tuum in terra non ſua, & ſubiicient eos ſervituti, & affligent quadringentis annis.* Peregrinum autem cœpit eſſe Abrahæ ſemen.

anno, quo ipſi natus eſt Iſaac Æ. M. 2049. ante Æ. V. 1952
Seu quod eſt probabilius anno 2054. 1947

Scilicet Iſaaci nati quinto, quo is juxta S. Hieronymum in quæſt. Hebr. in Geneſ. ablactatus eſt. Illo ſiquidem anno Iſmael ſemen Abrahæ errare cœpit in ſolitudine, uti perihebetur Cap. XXI. Geneſ. additis annis 400. quibus uſque ad Exodum partim peregrinum in terra aliena, partim ſervitute, & aliis afflictionibus Patriarchæ Abrahami ſemen vexatum eſt, exurget annus Æ. M. 2454. ante Æ. V. 1547.

Reſtant iſto capite adhuc complananda dubia gemina, circa quæ magnalis inter Chronographos, videlicet an Genealogiæ Patriarcharum initio hujus capitis allatæ, interſerendus poſt Arphaxadum veniat Caïnan, quem Sale patrem Græci codices vocant Cap. XI. Geneſ. & L. 1. Paralip. Cap. 1. uti & S. Lucas Cap. III. Hinc plures, iíque graviſſimi auctores, ob irrefragabile præprimis Evangeliſtæ cit. teſtimonium, Caïnanum iſtum reliquis Patriarchis accenſent, ſuámque chro-

chronotaxin ad 30. annos producunt, asserentes annô Arphaxadi 35. genitum Cainan, annô verò Cainani 30. Salemum ab ipso fuisse generatum. Dubium alterum 60. omnino annos complexum in eo versatur, an Abraham 70. uti ego notavi, an verò 130. Tharæi patris sui natus sit annô, ùt tenere videtur Scriptorum opinio fors communior. Hi enim ex variis scripturæ locis id se posse colligere autumant. Nam Genes. XII. 4 Abraham annorum 75. dicitur, quando ex Haran sive Charran profectus est in Chananæam. Vixit autem Thare annos 205. Gen. XI. 32. & initio cap. XII. post parentis obitum Abraham in Chananæam abiisse perhibetur. Si 75. anni jungantur annis 70. prodibunt anni vitæ Thare tantùm 145, qui deberent esse 205. ùt memoratus antè cap. XI. locus expressè refert. Proin inferunt, Abraham natum esse anno sui patris Thare 130. Nachorem verò ætate, non dignitate priorem anno 70. ejusdem Thare.

Sed, quod attinet primam difficultatem, ea nil suprà traditam Chronologiam debet turbare, sive enim Caïnan ille inserendus sit inter Arphaxad, & Sale, quod videtur probabilius, ne S. Lucas aliquid dixisse in Christi Domini Genealogia censendus sit, veritati minùs consentaneum, sive non sit inserendus ob Moysis auctoritatem, juniorem illum Caïnanum omittentis, id manet indubium, salva veritate editionis *vulgatæ*, Salemum Arphaxadi anno 35. natum esse: dicatur deinde abipso ùt patre genitus immediatè, vel tantùm mediatè ùt ab avo, quatenus Arphaxad anno suo 18. genuerit Caïnanum, iste verò anno suo 17. Salemum. Binis siquidem locis Genes. XI. & cap. 1. l. 1. Paralipom. Sacra Biblia asserunt ab Arphaxado genitum esse Sale, & quidem loco priore antiquissimus Hagiographus Moyses genitum Salemum dicit anno Arphaxadi 35. id proin & esse, & haberi debet verissimum.

Majorem difficultatem parere videtur dubium alterum de anno geniti Abrahami. At etiam ab hac facilè sese expediet, qui cum D. Augustino, & aliis duplicem Abrahami de Chara exitum seu profectionem admiserit: Primam videlicet patris Tharæi adhuc viventis anno 145, alteram eo jam demortuo post 60. annos. Vide ipsum S. Doctor. l. 16. de civit. c. 15. Hinc cùm tali ratione ex una parte salvetur auctoritas Moysis luculentissimè Abrahamum anno patris sui 70, & non 130. genitum testantis, ex altera verò textus S. Stephani Actorum VII. 2. & sequentibus commodè salvari queant, standum sit cum recepta de nativitate Abrahami opinione. Teste enim Doctissimo Petavio nemo veterum, qui quidem esset aliquo

numero, aliter unquam Moysis assertum acceperat, vel minimam habuerat suspicionem de Patriarchæ natalibus incidentibus in annum 130. Thare, licèt istius mors anno ætatis 205. consignanda esset.

Dici itaque convenienter poterit Abrahamus primò vocatus in Chaldæa Mesopotamiæ anno ætatis suæ septuagesimo, ùt Hebræis placet. Et hæc prima Abrahæ vocatio clarè refertur à S. Stephano Act. VII. 2. & seq. quando dixit: *Deus gloriæ apparuit Patri nostro Abrahæ, cùm esset in Mesopotamia, priusquam moraretur in Charon, & dixit ad illum: exi de terra tua, & de cognatione tua, & veni in terram, quam monstravero tibi. Tunc exiit de terra Chaldæorum, & habitavit in Charan. Et inde, postquam mortuus est pater ejus transtulit illum in terram istam, in qua nunc vos habitatis.* Juxta primam hanc vocationem Abrahamus cum Thare patre in Charan secessit, ibique cum eo annis quinque consedit. Post hos Patriarcha jam quinque & septuaginta natus annos novo Dei sollicitatus mandato illis verbis Gen. XII. 1. *Egredere de terra tua, & de cognatione tua, & de domo patris tui*, non solùm patriam, Chaldæam nempe, sed & domum *patris sui* (tunc utique adhuc vivi: ad quid enim aliàs Deus Abrahamum juberet egredi paternis ædibus, si hæ per obitum patris, & legitimam hæreditatem jam factæ fuissent ædes *suæ?*) relinquere est jussus. Inde in Chananæam perrexit cum Lotho, & uxore sua, ibique annis sexaginta ad parentis Thare obitum perstitit. Accepto ejus mortis nuncio Divino instinctu, vel monito Mesopotamiam repetiit ad curandum funus patrium, & adeundam hæreditatem. Illinc postremò translatus à Deo in Chanaam permansit. Et reditum hunc in Chananæam D. Stephanus suo in sermone indicavit. Ista modò dicta præsertim Hipponensis nixa auctoritate, valde probabilia cuivis videri debent. Licèt autem è SS. Paginis non sint certa, prævalere tamen valent frigidissimæ responsioni, quam adversarii reddere solent claro Scripturæ asserto, Abrahamum genitum esse Septuagesimo Tharæi patris anno. Plura, qui cupit, de hac controversia, Petavium, Ricciolium, alios consulat, præsertim P. Cœsarem Calin in historia chronolog. veteris testamenti, ubi de præsenti in anno nativitatis Abramiticæ inter authores controversia eleganter, ac solidè differit, & ipse secutus opinionem illam, quæ docet anno Thare septuagesimo natum Abramum. Id noto, non deesse, qui putent errore scribarum perperàm notatos vitæ Thare annos 205. cùm canonicus Scriptor Moyses cyphris numericis tantùm 145. signârit, quo posito utique in præsentiarum difficultas omnis eva-

evaneſcit. Noviſſimè id oſtendit P. Joſephus Stöklein in appendice chronologica, quam XVI. parti ſui Coſmangeli ſubtexuit. Facta ſiquidem aliquali in litteris Hebraicis numeros indicantibus mutatione anni 145. in 205. converti potuêre, ùt liquidò probat Auctor prælaudatus.

CAPUT III.

Oſtenditur tertiam mundi ætatem ab egreſſu Iſraëlis ex Ægypto, ſeu à promulgatione Legis uſque ad templum Salomonicum conſtrui cœptum, annorum fuiſſe 520.

SI textus iſte l. III. Regum c. VI. v. *Factum eſt ergo quadringenteſimo & Octageſimo anno egreſſionis filiorum Iſraël de terra Ægypti in anno quarto menſe Zio: ipſe eſt menſis ſecundus, regni Salomonis ſuper Iſraël, ædificari cœpit domus Domino.* Si inquam, iſte textus ob alia S. Scripturæ loca implexus non fieret, plana foret ad hoc uſque tempus ex SS. Litteris texta conditi orbis chronologia. At verò in libris Judicum & Regum, ubi per partes ſumma hæc annorum 480. dirimitur, colligi videntur anni longè plures, ùt liquidum fit è ſubiecta tabula. Moyſes nempe ab egreſſu filiorum Iſraël ex Ægypto, ſeu promulgatione legis vixit annos 40. Mortuus ſiquidem hic Ductor Iſraëlitici populi dicitur anno ſuæ ætatis 120. Deuteron. XXXIV. 7. & populum Judaicum ex Ægypto eduxit anno à ſua nativitate 80. Exod. VII. 7. Joſue poſt Moyſem cum ſenioribus populum rexit 25. annis circiter. Joſ. XXIV. 31. Clemens Alexandrinus l. 1, ſtromatum, & Euſebius in chronico iiſdem tribuunt annos 27.

Anni ergo Josue & Seniorum ponendi	-	-	-	25 vel	27
Prima servitus Hebræorum sub Chusan	Judic. III.	8	annis - 8 -		8
Othoniel judicavit populum	ibid.	11	annis - 40 -		40
Secunda servitus Moabitica	ibidem	14	annis - 18 -		18
Rexit Aod - - - -		30	annis - 80 -		80
Tertia servitus Chananæa -	IV.	3	annis - 20 -		20
Debbora - -	V.	32	annis - 40 -		40
Quarta servitus Madianitica -	VI.	1	annis - 7 -		7
Gedeon - -	VIII.	28	annis - 40 -		40
Abimelech - -	IX.	22	annis - 3 -		3
Thola - - -	X.	2	annis - 23 -		23
Jair - - -		3	annis - 22 -		22
Quinta servitus Ammonitica -		8	annis - 18 -		18
Jephte - -	XII.	7	annis - 6 -		6
Abesan - -		9	annis - 7 -		7
Ahialon Zabulonites - -		11	annis - 10 -		10
Abdon - - -		14	annis - 8 -		8
Sexta servitus Philisthæa -	XIII.	1	annis - 40 -		40
Samson - -	XVI.	31	annis - 20 -		20
Heli -	L. I. Reg. IV.	18	annis - 40 -		40
Samuel & Saul	Actorum XIII.	21	annis - 40 -		40
David Rex -	L. II. Reg. V.	4	annis - 40 -		40
Salomon -	L. III. R. VI.	1	annis - 4 -		4
Summa annorum -	-	-		559 vel	561.

Deberent vi textûs l. III. Reg. c. VI. 1. esse tantùm anni 480. vel adjunctis utrobique annis 40. à promulgata lege usque ad Jordanis transitum elapsis, summa annorum prior evadet 599. posterior 601, cùm ex cit. textu solùm colligantur 480. & adiectis 40, duntaxat 520.

Quò istum chronologiæ nodum solvant aliqui, corruptum asserunt annorum numerum l. III. Reg. c. VI. 1. expressum, & pro annis 480. substituuut 580. annos verò 19. aut 21. residuos imminutis hinc inde tum regiminum, tum servitutum temporariis spatiis absorbent. Sed hanc, ùt eruditiss. Petavius loquitur, *effrænatam in SS. Paginas licentiam, & ultimum desperatorum consilium, quis sanus amplexetur?* Alii salva illius S. textus veritate, & integritate temporum intervalla ex Judicum & Regum libris deprompta sic dispensant, ut servitutum annos cum Judicum temporibus eorum judicio confusos

fusos omittant penitus, quos inter dux aliis fors extitit Eusebius in chronico. Eliminatis porrò servitutum annis omnino 111. & præterea 10. Ahialonis Zabulon. modò cit. Eusebius annos collegit 479. Nam ùt nuper insinuatum, Josue tribuit annos 27. Tholæ autem duntaxat 22. Verùm hæc planè sunt contraria Scripturæ. Ex. gr. Judic. III. 8. dicitur, Israëlitas ab irato ipsis Domino traditos in manus Chusan, huicque serviisse annis 8. Clamantibus autem iis, & ad Deum conversis, suscitatum esse salvatorem Othonielem, qui Chusanum oppressit, ac subin quievisse terram annis 40. Quis ista legens judicet annos 8. servitutis jungendos esse annis 40. quietis?

Alii denique cum Melchiore Cano & Emmanuele Sà in annotat. ad LL Regum autumant, librum 3. Regum sola Judicum tempora, annósque, quibus populum gubernârunt, neglectis interregnis, & annis servitutis tanquam re odiosa notâsse. Sed specioſa hæc est S. Scripturæ interpretatio soli innitens conjecturæ. Placet aliam duce Petavio inire viam retentis annis tam disertè in textu l. III. Reg. expressis, nempe 480. uti & computatis interregnis saltem illis, de quibus utpote in ipsa Scriptura liquidò explanatis nefas est dubitare.

Primò itaque in vocabulo *egressionis* filiorum Israël è terra Ægypti Arabiam & Ægyptum inter & Chananæam, interiectas regiones possumus intelligere, ita ut exitus Israël ex Ægypto in illo textu non significet transitum populi per mare rubrum, sed annum ab eo transitu quadragesimum, quo Israelitæ Chananæam longissimi erroris metam attigêre Nam hoc sensu alios quoque Scripturæ textus de egressu Israël ex Ægypto loquentes debere accipi certum est. Sic Deuteron. IV. 45. legimus: *hæc testimonia, & ceremoniæ, atque judicia, quæ locutus est ad filios Israël, quando egressi sunt de Ægypto trans Jordanem.* Item v. 47. *Filii quoque Israël egressi ex Ægypto possederunt terram ejus* (nempe Regis Amorrhæorum) & *Og. Regis Basan.* En quomodo illud, quod paulò ante obitum Moysis accidit, dicatur *egressio Israëlis ex Ægypto.* Iterum Psalm. 113. *In exitu Israël de Ægypto* plurima facta dicuntur, quæ anno duntaxat quadragesimo contigère, ut cùm asseritur. *Jordanis retrorsum esse conversus.* Poterit ergo in textu quoque l. 3. Reg. egressio Israël ex Ægypto in eo sensu fuisse sumpta.

Secundò, servitutem Ammoniticam annos 18. durantem confundere possumus cum annis prioribus, Jairi videlicet præfectura: nil enim scripturæ id repugnat, ùt patebit legenti caput X. Judicum, ubi anni Jairi Galaaditis, quibus judicavit filios Israël, utì & servitus

Ammonitica describuntur. Imò ea servitus etiam ad annos posteriores Jephtis & Abesan partialiter referri possent; licèt enim Jephte paulò post ac in ducem Israëlitarum suffragiis electus est, Galaaditas victis Ammonitis in libertatem asseruerit, ùt constat ex Judic. XI. nondum tamen idcirco Israël totus etiam liberatus erat â servitute Philisthæorum, cum qua Ammoniticam servitutem fuisse conjunctam dicitur cit. cap. X. 7. & 8. *Contra quos Dominus iratus tradidit eos in manus Philistiim & filiorum Ammon, afflictique sunt, & vehementer oppressi per annos decem & octo &c.* Nam Philisthæi, qui cum Ammonitis probabiliter fœdus contra Israëlitas inierant, prioribus etiam à Jephte victis, provincias Judææ alias verosimilius infestârunt eodem tempore, quo Jephte Galaaditis præerat, & fortè etiam sub Abesan. Cæterum hos 18. annos à Judicum ipsum Jephte præcedentium regimine distinctos non esse, ex ipsa S. Scriptura probare licet. Judicum siquidem XI dicitur Israël habitâsse non contradicente Balac filio Sephor Rege Moab *in Hesebon, & viculis ejus, & in Aroër, & villis illius, vel in cunctis civitatibus juxta Jordanem per trecentos annos.* v. 25. & 26. Subjungítque Jephte ad Ammonitas hostes suos: *Quare tanto tempore nihil super hac repetitione tentâstis?* hi ergo trecenti anni computandi sunt à possessione terræ pacifica, qualis fuerat nonnihil ante ipsius terræ divisionem, *quam Dominus Deus noster* (Duce Josue) *victor obtinuit*, ùt ibidem v. 24. dicitur, & colligitur ex Josue XXIII. 1. ubi hæc ponuntur: *postquam pacem dederat Dominus Israëli subjectis in gyro nationibus universis.* Nam ex Numer. XXII. & XXIII. ac sequentibus constat, Balac ab initio se opposuisse filiis Israël, imò Josue XXIV. 9. asseritur: *Surrexit autem Balac filius Sephor ex Moab & pugnavit contra Israëlem.* Divisio porrò terræ inchoata à Josue anno 47. post egressum filiorum Israël ex Ægypto, ùt liquet ex cap. XIV. Josue, ubi v. 7. Caleb ad ipsum Josue dixit: *quadraginta annorum eram, quando misit me Moyses.* Id autem factum anno altero ab egressu Israël ex Ægypto, ùt colligitur Numer. 1. 1. & seqq. usque ad caput XIII. ubi ea missio describitur. Idem autem Caleb loco cit. v. 10. subjunxit: *hodie octoginta quinque annorum sum.* Ergo 47. anni saltem incepti ab exitu usque ad divisionem terræ sunt computandi. Isthæc verò divisio, ùt habetur Jos. XIV. & seqq. contigit ipso Josue jam grandævo, *erat enim senex, provectæq; ætatis*, ùt dicitur cap. XIII. 1. & probabilius haud diu subin vixit, ùt ex subsequis capitibus colligi videtur, licèt procul dubio aliquot anni computandi sint ante servitutem primam Isra-

Iſraëlitici populi ſub Chuſan,cùm Joſue ultimo.v. 31. dicatur: *ſervivítque Iſraël Domino cunctis diebus Joſue, & ſeniorum, qui longo vixerunt tempore poſt Joſue.*

Si ergo ineatur calculus omiſſis interim his annis, tum vitæ Joſue poſt terræ partitionem, tum ſeniorum ante mancipatum Chuſani, inde uſque ad mortem Jaïr deprehendentur anni 301, qui tamen certò ſunt plures poſt diviſionem terræ ob rationem prædictam de vita Joſue & Seniorum: ergo ſalvo textu ſupra allegato de annis trecentis, quibus terra pacificè eſt poſſeſſa, adjungi nequeunt octodecim anni ſervitutis Ammoniticæ, ſed potiùs dicendum erit, tot annos hujus ſervitutis cum regimine Jaïri eſſe abſorptos, quot poſt telluris diſtributionem Joſue, & Seniores Judaicum populum rexêre. Quot autem præciſè fuerint illi anni, nec ex libro Joſue, nec ex ſervitutis annis expreſſis certò ſtatui poteſt, cùm in libro Joſue de hujus Ducis & Seniorum annis poſt terræ diviſionem nulla fiat mentio, niſi quòd, ùt ſuprà dictum, *longo tempore* Seniores illi poſt Joſue vixerint: in libro verò Judicum, ubi ſervitus exprimitur, ea cum mancipatu Philiſthinorum confundatur. Per regreſſum tamen paulò poſt de iis annis valde probabiliter ſtatuere licebit.

Tertiò. Idem de 6. ſervitute annis 40. circumſcripta nil vetat ſentire. Iſta nempe Samſonis & Heli annis commiſceri, & ad Samuelis uſque tempora retrahi poteſt. Licèt enim Samſon cladibus multis affecerit Philiſthæos,non tamen eorum poteſtate ac tyrannide omnino ereptos Hebræos liquet ex ſacra hiſtoria, cùm ab iis captus ſit, excæcatus, atque ea in captivitate mortuus ipſe Samſon, quando Judæi Philiſthinorum jugo adhuc premebantur, ut expreſsè refertur Judicum XVI. Imò & Heli & Samuelis tempore iſta ſervitus duravit, ùt liquet ex l. 1. Regum. Quoniam autem potiſſimùm jurati illi nominis Iſraëlitici hoſtes temporibus Samſonis & Heli in Hebræos graſſati ſunt, ideo ſcriptura ſacra 40. ſolùm annos ultimæ calamitatis Iſraëlitarum ſub Philiſthiim commemorat. Hæc porrò ipſa ratio perſuadet, ut 20. Samſonis anni cum adminiſtratione Heli implicentur, cùm prior in diebus Philiſthiim judicâſſe Iſraël 20. annis Jud. XV. v. ultimo dicatur, poſterior autem 1. Reg. IV. 18. annis 40. quibus elabentibus utique adhuc durârat ſervitus Judæorum ſub Philiſthæis, cùm Heli ob cladem recèns à ſuis acceptam, captámque Dei arcam territus de ſella retrorſum ceciderit, fractísque cervicibus illicò ſit mortuus. Illa tamen ſervitus in SS. Paginis tantùm 40. annis definitur.

Sed

Sed sic ais gemini Judices simul per 20. annos judicârunt Israël? respondeo tò *judicare* in SS. Bibliis duplicem posse habere sensum; 1. ut idem sit ac *vindicare, atque tueri populum* ab inimicorum injuriis, quod egregiè Samson præstitit, quûm in Philisthæos cædibus, & populationibus efferbuit. 2. & in sensu magis proprio, ac communi significatione idem sonat ac præesse populo, illíque *jus dicere*, quod non constat Samsoni competûisse, sed soli Heli. Si verò unde-unde demùm probaretur, Samsoni quoque Judiciariam administrationem fuisse propriam, dici potest, in diversis Israëlis provinciis eam fuisse ab utroque administratum, nec ratione hac dicetur quid incredibile, multò minùs S. Scripturæ contrarium, sed potiùs id dicetur ad tollendam, quæ prima fronte variis in locis sese offert sacrorum textuum antilogiam apparentem. Accedit, quòd LXX. Interpretes teste Eusebio in chronicis, & Sixtina editio fidem facit, viginti duntaxat annos ipsi Heli deputent. Quò igitur inter ipsos & Hebraicam ac vulgatam editionem annos quadraginta assignantem, salvetur contarietas omnis, nil occurrit meliùs, quàm intelligendo, LXX. Interpretes locutos fuisse de iis viginti annis, quibus unus Heli populo Israëlitico præfuit.

Absorptis porrò servitutis utriusque annis 58, & 20. insuper regimini Samsonis & Heli detractis, ita ut isti simul tantùm conflent numerum 40. annorum summam sortiemur septuaginta & octo. Hac itaque annis à Jordanis transitu usque ad cæptam exstrui Domum Domini elapsis subductâ manebit annorum 481. periodus unitate solùm excedens eam, quam S. textus computat ex l. 3. Regum nuper citatus. Poterit itaque aptissimè Josue & Seniorum annis demi numerus unus, & fiet annorum cumulus præcisè 480. quot autem determinatè Josue regimini, quot Senioribus Præsidibus sint tribuendi anni, arduum est decidere, nil tamen ad institutum pertinens.

Petavius istis decem, illi quatuordecim omnibus ritè perpensis assignat.

(o)

Col-

Colligamus in faſcem ſingula hactenus diſputata.

		Æ.M. ante	Æ. V.
Promulgatio Legis Anno orbis conditi	-	2454 -	1547
Tranſitus Jordanis poſt 40 años peregrin-		- -	-
Ationis in deſerto - -	-	2494 -	1507
Anni Joſue & Sen. - 24	-	2518 -	1483
Prima ſervitus ſub Chuſan. 8	-	2526 -	1475
Othoniel - 40	-	2566 -	1435
Secunda ſervitus Moab. 18	-	2584 -	1417
Aod - - - 80	-	2664 -	1337
Tertia ſervitus Chanan. 20	-	2684 -	1317
Debora - - 40	-	2724 -	1277
Quarta ſervit. Madian. 7	-	2731 -	1270
Gedeon - - 40	-	2771 -	1230
Abimelech - - 3	-	2774 -	1227
Thola - - 23	-	2797 -	1204
Jaïr - - 22	-	2819 -	1182
Quinta ſervit. Ammonit. 0	-	2819 -	1182
Jephte - 6	-	2825 -	1176
Abeſan - 7	-	2832 -	1169
Ajalon Zabulonites 10	-	2842 -	1159
Abdon - - 8	-	2850 -	1151
Sexta ſervitus Philiſthæor. 0	-	2850 -	1151
Samſon & Heli - 40	-	2890 -	1111
Samuel & Saul - 40	-	2930 -	1071
David Rex - - 40	-	2970 -	1031
Salomon anno Regni 4	-	2974 -	1027

Summa annorum collecta 480. Egreſſio Filiorum Iſraël, ſeu tranſitus Jordanis contigit anno mundi - 2494 - 1507.
addita ſumma modò dicta habetur annus conſtructi -
Templi - - - 2974 - 1027
annus promulgatæ legis erat - - 2454 - 1547
Proin ab egreſſu Filiorum Iſraël ex Ægypto uſque ad cœptam fabricam Templi Salomonici interceſsêre anni - 520 - 520
q. e. o.

Confirmatur hujus capitis chronotaxis ex actis Apoſt. c. XIII. ubi gentium Doctor ad Judæos verba faciens inter alia dixit: *Et per quadraginta annorum tempus mores eorum ſuſtinuit in deſerto, & deſtruens gentes ſeptem in terra Chanaan ſorte diſtribuit eis terram eorum, quaſi poſt quadringentos quinquaginta annos. Et poſt hæc dedit Judices uſque ad Samuel Prophetam.* Terræ promiſſio confirmata à Deo eſt in Iſaci ortu ſeu anno mundi 2049 - 1952
addantur, & ſubtrahantur anni D. Pauli aſſerto lapſi ad terræ diſtributionem - - - 450 - 450
& exſurget annus ærarum - - 2499 - 1502
Ex mea autem putatione Joſue conſtitutus Dux populi Jordanem cum grege Iraelitico tranſiit - - 2494 - 1507
& ſeptennio poſt divifit terram - - 2501 - 1508
quare juxta meam chronologiam uſque ad hanc terræ diviſionem effluxiſſent anni poſt natum Iſaac ſeu annum - 2049 - 1952
anni inquam effluxiſſent - - 452 - 452
quod cum Apoſtoli verbis probè convenit, cùm dicat *quaſi poſt quadringentos quinquaginta annos*, qui numerus rotundus 450. ab annis 452. ſolo biennio diſtat.

CAPUT IV.

Oſtenditur à conditu uſque ad excidium vel deſolationem Templi intercipi annos 421.

EX dictis conſtat anno quarto Regni Salomonis condi cœptam Domum Domini in Jeruſalem. Stetit illa uſque ad undecimum Sedeciæ Regis Judæ annum, quô juſſu Nabuchodonoſoris Chaldæorum Regis deleta eſt, urbe una cum templo combuſtis, ùt perhibetur l. IV. Reg. XXV. & II. Paralipom. cap ultimo. Regum proin, & quibus ſinguli regnârunt annorum ſeries in SS. Paginis contenta, aptè erit texenda, quò tempus à condito ad exciſum templum ritè erui queat.

Pro quo ſciendum, Judæorum nomen, Regionémque totam Principi uni paruiſſe ſub Regibus Saule, Davide, Salomone, hujus autem filio Roboamo Patri in ſolio ſuccedente illicò ſub regni primordia ſciſſum eſſe in duas partes hoc Hebræorum Regnum, quorum *Judæ* unum, alterum *Iſraël* eſt nuncupatum. Prioris caput, ſeu Metropolis erat urbs Hieroſolyma, poſterioris ſaltèm initiô Samaria. Illud

per-

perſtitit usque ad undecimum annum Sedeciæ, quo, ùt paulò antè dictum, urbs cum templo à Chaldæis deleta eſt ; iſtud verò breviores habuit terminos ad ſextum Ezechiæ Regis Juda annum deficiens, quando Salmanaſar Aſſyrius tribus X. captivas abduxit unacum Rege Iſraël Oſee. Regnum autem hoc poſterius ſtetit annis 260. menſibus 7. & totidem diebus, ùt colligitur ex libro III. Regum, ſeu dimidio paulò plus tempore, quàm Regnum Juda duravit, ut conſtaret, hominum peccata eſſe illud pondus, quo ipſa merguntur Regna, eò graviùs, quò plura illa & majora fuerint.

Reges Juda.

Salomon regnavit annos 40. l. III. Reg. XI. 41. detractis annis 4, quando poſt aſſumptum regimen ab hoc Davidis filio conſtrui cœpit Domus Domini in Jeruſalem, reſtant Salomonici imperii adhuc anni - - - - - 36

Roboam filius regnavit annis - - - 17

ùt enim defuncto patre ſceptrum capeſſivit, ob hominis aſperitatem tribus X. Iſraëliticæ defecêre, in ſolium aſſumpto Jeroboamo l. III. R. XII. - - - - -

Mortuus eſt autem Roboamus anno 18. ineunte regni Jeroboam Regis Iſraël, quo anno in Judæ Regno ſucceſſit Abiam filius l. III. XIV. 31. & XV. 1. Regnavit Abiam l. c. 2. annis - 3

Aſa ejus filius ibid. 10. unà cum patre anno uno, ſolus annis. 40

Nam annodecimo octavo Jeroboami Regis Iſrael regnare cœpit Abiam ſuper Judam XV. 1. & tribus annis regnavit ſuper Jeruſalem. v. 2. adeóque rexit hic Abiam anno Jeroboami 18, 19, 20. Sed anno vigeſimo Jeroboam regnavit etiam Aſa Rex Juda Abiæ filius, ùt expreſſè dicitur v. 10. Ergo Aſa hic uno anno ad regni clavum ſedit cum patre ſuo Abia.

Joſaphat filius. XXII. 42. - - - 25

Joram annos tres cum patre, & poſt eum - - 4

Quòd enim Joram Regni faſces tenuerit annis 8. ſaltèm cœptis dicitur IV. Regum VIII. 16. ubi hæc exſtant: *anno quinto* (ineunte ſcilicet) *Joram filii Achab Regis Iſraël, & Joſaphat Regis Juda* (id eſt tempore quo adhuc ipſe Joſaphatus regebat) *regnavit Joram filius Joſaphat Rex Juda. Triginta duorum annorum erat, cùm regnare cœpiſſet, & octo annis* (dum ſcilicet octavus flueret) *regnavit*

vit in Jeruſalem. Quòd verò regere cœperit Joram adhuc vivente patre, verba illa indicant: *& Joſaphat Regis Juda.* Fuit autem annus quintus incœptus Joram Regis Iſraël, quo anno in conſortium throni eſt admiſſus Joram Rex Juda, fuit inquam, quintus hic annus vigeſimus tertius Regis Joſaphat. Nam Joram Rex Iſraël regnavit anno decimo octavo Joſaphat Regis Juda. IV. R. III. 1. quare cùm Joſaphat regnârit annis viginti quinque, cum eo quoque regnavit trienniô ejus filius Joram, videlicet anno 23, 24, 25. Reliquis verò quatuor annis expletis rexit ſolus. Et ita ſentit Doctiſſ. Petavius quadriennium! duntaxat regiminis poſtobitum patris Joramo tribuens, atque ſic videtur ſentiendum; nam v. 25. l. IV. Regum c. VIII. dicitur. *Anno duodecimo Joram filii Achab Regis Iſraël regnavit Ochozias filius Joram Regis Juda.* Ergo iſte Joram Rex Juda utpote regnum auſpicatus anno quinto Jorami Regis Iſraël regnum tenuit ſeptem annis completis, ſeu octo cœptis, triennio videlicet cum patre, & quadriennio ſolus.

Dices: Si Joram Rex Juda regnavit anno quinto Joram Regis Iſraël, quomodo iſte IV. R. I. 17. dici poteſt regnâſſe anno ſecundo Joram filii Joſaphat? Reſp. hæc ſinè dubio videri ſphyngi haud abſimilia. Quò textus concilientur prima fronte contrarii, mollis interpretatio adhibenda erit Petavio rurſus probata, nempe dicendo Joramum Iſraëlitem duplex ſortitum eſſe regni auſpicium, primum anno 18. Joſephat poſt fratris ſui Ochoziæ mortem, quod regnum ſex annis nomine & authoritate Pro-Regis adminiſtrârit, donec anno vigeſimo quarto Joſaphat, qui annus ſimul erat Joram Regis Juda ſecundus, in Regem Iſraël à populo denique ſit electus, ſícque id ſalvabitur, quod perhibetur loco cit. IV. Reg. Conf. Joram Iſraëlita regnavit annis duodecim incipiendo ab anno decimo octavo Joſaphat. Anno duodecimo poſt obitum Joram Regis Juda incepit regnare Ochozias filius ejus. IV. R. VIII. 25. Ergo Joram Rex Iſraël regnavit ſeptem annis cum Joſaphat, & quinque cum Joram Rege Juda. Quare cùm hic regnârit ſeptem annis completis, neceſſatiò anni tres Regni ejus coincidunt cum annis viginti quinque regni Joſaphat. Et hoc eruiſſe pro mea chronotaxi ſufficit, quacunque demum ratione ſalvetur textus ille, de Regno Joram Iſraëlitici anno ſecundo regni Joram in Juda regnantis adito, quod diſpiciendum Scripturariis relinquo.

Ochozias filius Joram IV. R. VIII. 26. regnâſſe dicitur anno 1.

Nota

Nota Libro II. Paralip. XXII. 2. dici, hunc Ochoziam annorum 42. cùm regnare cœpit, ex quo inferri poteſt, tunc regnâſſe, quando patre ſuo biennio erat major, iſte ſiquidem fuit triginta duorum annorum, quûm regnum iniit II. Paralip. XXI. 5. & octo annis regnavit. ibid. Idem Ochozias dicitur annorum viginti duorum in libris Regum IV. VIII. 26, ùt antè dictum. Quare cùm antilogia occurrat circa hos ætatis Ochoziæ annos in prædictis S. Scripturæ textibus, & ex l. II. Paralipom. ſequetur *adynaton* ſeu impoſſibile, ut filius tempore excedat patrem ſuum, dicendum erit locum Paralipomenon in codicibus Hebræis fuiſſe depravatum. Hinc in editione Sixtina LXX. Interpretum loco annorum 42. ponuntur tantùm 22.

Athalia mater Ochoziæ IV. R. XI. 3. & 4. occupavit regnum añ. 6.			
Joas filius Ochoziæ XII. 1.	-	-	40
Amaſias filius ejus XIV. 2.	-	-	29
Azarias vel Ozias fil. ejus XV. 2.	-	-	52
Joatham illius filius XV. 33.	-	-	16

Dices iterum IV. R. XV. 27. refertur, Azariæ anno quinquageſimo ſecundo regnâſſe ſuper Iſraël in Samaria viginti annis Phacee filium Romeliæ, at verò v. 32. perhibetur, anno ſecundo ejusdem Phacee regnum tenuiſſe Joatham filium Oziæ regis Juda: ergo ſtatuendum erit aliquod interregnum inter Azariam, ſeu Oziam & Joatham Regis Juda biennii ſpatia complexum. Reſp. rem ſalvari commodè poſſe ſine interregno. Anno enim Azariæ 52. ineunte cœpit regnum Phacee Regis Iſraël, eodémque anno unà cum Azaria exſpirante & 53. incipiente ſcilicet anno primo Joatham iniit annus ſecundus Phacee: ergo jam poteſt dici, Joatham cœpiſſe regnare anno ſecundo (inchoante nimirum,) Regis Phacee, licèt nullus interceſſerit Regni hiatus, qui ad anni capedinem extenderetur ſed ſolùm menſem unum aut alterum involveret. Deinde potuit Azarias mortuus fuiſſe ineunte anno ſui Regni 53., & tamen dici, regnâſſe annos tantùm 52, completos videlicet. Quòd verò annus ſecundus Phacee tantùm cæptus computari debeat pro initio Regis Joatham, patet ex IV. R. XVI. 1. ubi Achaz, qui patri Joatham in Regno ſucceſſit, dicitur regnare cœpiſſe anno decimo ſeptimo Phacee, cùm Joatham regnârit annos ſexdecim. Pone enim, elapſam fuiſſe anni unius ſinè Rege capedinem, annóque Phacee ſecundo expleto cœpiſſe regnare Joatham, atque regnâſſe annis ſexdecim, emerget annus decimus octavus Phacee pro initio Regni Achaz, cùm tamen S. Pagina doceat primordia Regni Achaz deberi anno Phacee decimo ſeptimo. Difficilioris lon-

gè ſolutionis nodi occurrunt in annis Regum Iſraël, verùm cùm iis mea chronotaxis haud. indigeat, nec opus illos attingere.

Unum præterire nequeo, in Oſee noviſſimo Rege Iſraël ſeſe offerentem, cùm & ipſam Regum Juda, quâ utimur, chronicam ſeriem turbare videatur. l. IV. Reg. XV. 30. hic Oſee regnâſſe dicitur pro Rege Phacee, quem occidit *vigeſimo* anno Joatham filii Oziæ, & tamen Joatham regnavit tantùm annis ſexdecim, ùt ſuprà dictum, certúmque eſt protractam Phaeee vitam ultra annos Joathan, cùm iſte, ùt nuper oſtenſum, regnârit annis viginti, & decimo ſexto Regni ejus anno datus ſit in Regno Juda Succeſſor filius ipſius Achaz. Igitur S. Scriptura neceſſariò intelligenda venit de anno vigeſimo poſt aſſumptionem Joatham ad ſolium, quos tamen viginti annos ille non complevit, cùm vigeſimus Joathan fuerit Achaz filii ejus annus quartus. Et hinc primùm major oritur difficultas. Si Oſee Regnum Iſraël auſpicatus eſt anno quarto Achaz Regis Juda, cur S. Scriptura l. c. XVII. 1. memorat, eundem Oſee anno duodecimo Regis Achaz regnâſſe in Samaria ſuper Iſraël annis novem? item XVIII. 1. anno tertio Oſee regnâſſe Ezechiam filium Achaz Regis Juda? Reſp. tamen, iſtis utut intricatis minimè turbari debere chronologiam Regum Juda. Liquidò enim ex Hiſtoria horum Regum habemus, Joathano ſucceſſiſſe filium ejus Achaz, huic verò Ezechiam Reges Juda, unáque regiminum eorum clarè definit annos. De Oſee itaque Rege Iſraël duce Petavio id dicendum occurrit, regni ejus initium fuiſſe duplex, primum anno vigeſimo Joathan, ſeu quarto Achaz, alterum anno duodecimo ejusdem Achaz qua verò de cauſa fuerit illud imperium interruptum, haud ſatis conſtat. Fors dici poterit, primos novem annos regni illius Tyrannici, cùm id proditoriè invaſerit occiſo Phacee IV. R. XV. 30., non fuiſſe pro legitimis agnitos, donec anno duodecimo Achaz, & nono ipſius Oſee populi in hunc Regem conſerſerint, & ſubin ab ejus regimine annos putare cœperint. Illud certum, Oſee iſtum anno nono Regni ſui poſterioris, & ſubditorum conſenſu aditi, qui fuit annus ſextus Ezechiæ, ab Aſſyriis in captivitatem abductum, denique finem impoſſuiſſe regno Iſraëli. Reg. XVIII. à verſu IV 9.

Ex dictis autem pro annis Regni Achaz, qui ſucceſſit Patri Joathan, probabiliter colligitur, ſolos quindecim annos ipſi Achaz aſſignandos, licèt XVI. 2. dicatur, *ſedecim annos regnâſſe in Jeruſalem*, poteſt ſiquidem hoc intelligi de 16. annis cœptis, non autem completis, ità ut primus abſorptus ſit ab anno ultimo Joathan, ultimus verò

verò à primo Ezechiæ. Imò ſiquis quatuordecim duntaxat annos tribueret Achaz, quod præſtitit Petavius, adhuc is ſe tueri poſſet contra obiectionem è S. Scriptura petitam. Verùm ego quidem nullam video id faciendi ſufficientem neceſſitatem. Mediâ ire placuit aſſignando videlicet Regi illi annos quindecim.

Achaz igitur filius Joathan rexit XVI. 2. annos 15
Ezechias ejus fil. XVIII. 2. annos 29, duos cum patre, ſolus reliquos - - - 27
Manaſſes ejus filius XXI. 1. annos - - - 55
Amon ejus filius XXI. 19. annos - - - - 2
Joſias ejus filius XXII. 1. annos - - - 31
Joachaz fil. Joſiæ XXIII. 31. menſes tres - - 0 3
Joakim filius Joſiæ, qui & Eliakim XXIII. 36. annos 11
Joachim filius Joakim dictus quoque Jechonias XXIV. 8. trimeſtri - - - - - 0 3
Sedecias frater Joahim - - - - 11

Sub hoc, ùt capitis initio dictum exuſta urbe, & templo defecit etiam Regnum Juda IV. R. XXV.

Id, quod paulò ante de Ezechia dictum, quòd videlicet biennium regni 29. annis IV. R. XVIII. 2. definiti cum patre ſimul regnante exegerit, annos 27. reliquos ſolus, Chronologi complures dicunt, videtúrque neceſſariò dicendum, ne abſurdum ſequatur, vel repugnans communi ſenſui, quòd nempe Ezechias natus ſit anno decimo ætatis patris ſui Achaz, adeóque à novenni circiter fuerit generatus, id enim planè è SS. textibus inferri poteſt, ſi Ezechias ſolus annis viginti novem regnâſſet. Anno enim ſuo vigeſimo Achaz regnare cœpit XVI. 1. additis quindecim, quos ei damus, annis regiminis, ætas illius triginta quinque annis definitur. Ezechias filius Achaz *viginti quinque annorum erat, cùm regnare cœpiſſet*. XVIII. 2. demptis viginti quinque, ſi Ezechias primùm regere cœpit poſt mortem patris Achaz ab annis ætatis paternæ triginta quinque, reſtant anni decem parentis, quando filius Ezechias natus eſt. Cæterum quòd Ezechias iſte binis annis cum patre regnârit clarè ſic conficitur. Annus duodecimus regni Achaz Regis Juda fuit annus primus Oſee Regis Iſraël XVII. 1. Annus Oſee tertius fuit primus Ezechiæ filii Achaz Regis Juda. XVIII. 1. Ergo anno decimo quarto Achaz (iſte enim eſt annus tertius Oſee, cùm annus duodecimus Achaz fuerit Oſee primus, ùt nuperrimè dictum) *anno*, inquam, *decimo quarto Achaz* cœpit regnare Ezechias. Quare cùm Achaz regnâ-

gnârit minimùm annos quindecim, filius ejus Ezechias cum eo regnavit biennio, annis scilicet regni Achaz & decimo quarto, & decimo quinto.

Quò facilius colligi in unam summam queant anni hi regiminis regum Juda, non interrupta serie sub obtutum illos ponere libuit hoc ordine.

		Æ. M.	a. Æ. V.
Anni Salomonis post 4. Regni annum Seu jactum Templi fundamentum	36	3010	991
Roboami ejus filii	17	3027	974
Abiam ejus fil.	3	3030	971
Asæ ejus fil. 1.cum patre, solus	40	3070	931
Josaphat ejus fil.	25	3095	906
Jorami ejus fil.	4	3099	902
Ochoziæ ejus fil.	1	3100	901
Athaliæ matris Ochoz.	6	3106	895
Joas fil. Ochoziæ	40	3146	855
Amasiæ ejus fil.	29	3175	826
Azariæ eius fil.	52	3227	774
Joathan ejus fil.	16	3243	758
Achaz ejus fil.	15	3258	743
Ezechiæ ejus fil.	27	3285	716
Manassis ejus fil.	55	3340	661
Amon ejus fil.	2	3342	659
Josiæ ejus fil.	31	3373	628
Joachaz ejus fil.	0. 3.M.	3373	628
Joakim seu Eliakim fil. Josiæ	11	3384	617
Joachin filii ejus seu Jechoniæ	0. 3.M.	3384	617
Sedeciæ fratris Eliakim	11	3395	606
Summa annorum Regiminis Regum Juda.	421. 6. M.		

Proin à condito ad destructum templum intercipiuntur anni 421. & desolatio hæc incidit in Æ. M. 3395. a. Æ. V, 606. quod c. o.

(O)

CA-

CAPUT V.

Oſtenditur ab excidio, ſeu deſolatione Templi uſque ad ejus reparationem anno ſecundo Cyri inceptam elapſos eſſe annos ſeptuaginta & unum.

AB anno undecimo Sedeciæ, quo deſtructa eſt ſancta civitas una cum templo Salomonico ortum ducere captivitatem Babylonicam auctorum, quos mihi conſulere licuit, communior tenet opinio. Quamvis enim anno tertio Joakin, ſeu Eliakin Regis Juda multorum Hebræorum contigerit cum Rege ſuo abductio in Chaldæam, non tamen illi ita captivi abducti ſunt, prout factum eſſe è SS. Paginis conſtat poſt ipſum Urbis Solimææ excidium. Cæterum quidquid pro hac ſententia de anno tertio Eliakin, ſeu de iſta captivitate à Prophetis maximè Jeremia prædictum afferri queat, id nullatenus derogare poteſt geminis omnino claris S. Scripturæ locis, quæ oſtendunt captivitatem Babylonicam propriè dictam, ſeu annos LXX. complexam, de qua toties mentio fit in SS. Bibliis, ab ipſa deſolatione Hierapolis, & templi à Salomone conſtructi ſua derivare primordia. Locus unus exſtat L. IV. Reg. c. ult. v. 27. ubi dicitur: *factum eſt verò in anno trigeſimo ſeptimo transmigrationis Joachin Regis Juda* (hic octennio poſt annum tertium Joakin, ſeu Eliakin translatus eſt Babylonem) *menſe duodecimo vigeſima ſeptima die menſis ſublevavit Evilmerodach Rex Babylonis, anno quo regnare cœperat, caput Joachin Regis Juda de carcere; & locutus eſt ei benignè: & poſuit thronum ejus ſuper thronum Regum, qui erant cum eo in Babylone.* Regnum Evilmerodach ab Auctoribus communiter viginti duorum vel trium annorum periodo definiri ſolet. Balthaſar ejus in regno ſucceſſor ad reginimis clavum ſediſſe dicitur pariter viginti unum vel duos annos, ita, ut ambobus poſt Nabuchodonoſorem magnum uſque ad Darium Medum regnantibus anni regni competant quadraginta quatuor. Si ergo annis Jechoniæ ſeu Joachim triginta ſeptem, à quibus, ùt ſacer textus perhibet, Rex ille ex Jeruſalem in Babylonem transmigrârat, addas annos eos quadraginta & quatuor, habebis annos LXXXI. & ſi inſuper annos octo, propter octennium translati poſt annum tertium Eliakin Babylonem Regis Joachin, priori ſummæ adjungas, conſeque,

ſequeris annos LXXXIX. Adeóque ſi captivitas Babylonica auſpicium ſumpſiſſet vel anno tertio Joakin ſeu Eliakin, quo anno ipſe cum multis ſuorum ſubditorum ad tres annos Babylonem traductus eſt, ubi ſervivit Regi Chaldæo, uti innuitur IV. R. XXIV. 1. vel anno illo transmigrationis Jechoniæ & plurimorum aliorum ex Judæis, illa durâſſet annis 89, poſterior verò captivitas annis 81. contra expreſſa Prophetarum oracula & communiſſimam omnium AA. ſententiam. Anno ſiquidem everſi à Perſis Aſſyriorum imperii, occiſique à Cyro Regis Balthaſaris, à quo anno principium ſumit Epocha devoluti ad Cyrum Regni Chaldaici, ùt habetur Esdræ 1. cap. 1. & alibi, ſoluta eſt captivitas Babylonica annorum LXX. At verò ſi anno undecimo Sedeciæ poſtremi Regis Juda ſeptuagenaria hæc captivitas initium traxiſſe dicatur, nil ſequitur vel Prophetarum vaticiniis adverſum, vel S. Scripturæ, aut receptæ Chronologorum opinioni repugnans.

Locus alter habetur Danielis IX. ubi expreſſè perhibetur ab anno undecimo Sedeciæ, ſeu ab excidio urbis & templi putanda eſſe exordia captivitatis Judaicæ in Chaldæis. Ita Daniel. c. IX 1. & 2. *In anno primo Darii filii Aſſueri de ſemine Medorum, qui imperavit ſuper regnum Chaldæorum, anno uno Regni ejus* (Darius iſte in conſortio Cyri Babylonem ſubjugârat) *ego Daniel intellexi in libris numerum annorum, de quo factus eſt ſermo Domini ad Jeremiam Prophetam, ut complerentur deſolationis Jeruſalem ſeptuaginta anni.* Ecce captivitatem Babylonicam dilucidè nuncupat Jeroſolymæ *deſolationem*, & non *tranſmigrationem.* Deſolatio autem iſta juxta Chronologos omnes, & rei veritatem IV. Reg. cap. ult. aſſertam, indubiè contigit anno undecimo Sedeciæ, atque adeò patet intentum, neque video quiſnam ritè perpenſo textu utroque porrò ſupereſſe queat dubio locus.

Anno itaque deſtructæ urbis & templi ſub finem præcedentis capitis ſignato videlicet anno Æ. M. - 3395 a. Æ. V. 606
addantur, & demantur ipſi anni captivitatis 70 - 70
anno primo imperii Chaldaici Cyri terminatæ. Iſte enim Monarcha, ùt refertur 1. Eſdræ 1. captivitatem ſolvit, & facultatem Judæis dedit Jeruſalem aſcendendi, templúmque Domini rurſus erigendi. Omnis captivorum multitudo duce Zorobabele hac Cyri licentia uſi quadraginta duo mille trecenti ſexaginta, exceptis ſervis eorum, te ancillis in urbem ſanctam ex Chaldæa profecti ſunt. Anno autem ſecundo adventûs eorum in patriam, anno nempe 2do regni

Cha-

Chaldaici Cyri, ùt ibid. perhibetur c. III. menſe illius anni ſecundo Levitæ â viginti annis & ſuprà conſtituti, qui urgerent opus Domini, & inſtarent ſuper eos, qui illud opus faciebant in templo Dei fundato eo ipſo anno, cùm menſe ſeptimo anni ſuperioris altare duntaxat ædificatum & dedicatum fuerit, ùt conſtat ex cit. c. III. 8. 9. 10. item 1. 2. 3. adeóque addito anno uno, quò fiat Regni Babylonici Cyri annus ſecundus, confient anni 71. Quare dabitur annus Æ. M. 3466 = a. Æ. V. 535. quo poſt deſolationem iterum templum fundatum, atque adeò ab ejus deſtructione ad alteram conſtructionem Jeroſolymitanæ ſacræ ædis elapſi ſunt anni ſeptuaginta & ùnus, q. e. o. Porro hæc templi reædificatio & fundatio non ita accipienda, quaſi manum ultimam inſigne id opus ſecundo Cyri anno obtinuerit. Hoc enim ſolùm contigit anno ſexto Darii Hyſtaſpis tertii, qui poſt Cyrum etiam Babylonico regno præfuerunt, Perſarum Monarchæ, viginti circiter annis templi abſolutam fabricam impedientibus Judaici nominis hoſtibus. Vid. l. 1. Eſdræ c. VI.

Hactenus mundi ætatem ex SS. Paginis deducere licuit nullo alio aſſumpto adminiculo, quod vel profana hiſtoria vel alii temporum characteres poterant ſuppeditare. Delati inde ſumus ad annum ſecundum fluentem Cyri regis, poſtquam Chaldæis quoque imperare cœpit, ùt per viginti & ampliùs annos Perſis idem jam fuerat moderatus. Et quidem ad alterum hunc Cyri annum eo ex S. Scriptura vulgata pervenimus certitidinis gradu, ut re ſuis momentis ritè librata nullus prudenti cavillationi relinquatur locus. Quamvis enim in Judicum præſertim chronotaxi diſcuſſa ſint varia, quæ forſ vim intellectui non inferant, atque in iis præciſè ſiſtendo non egrediantur omnes probabilitatis metas, neque certitudinem omnimodam attingant, ſi tamen annorum à promulgata lege veteri in tabulis exarata, ex l. III. Reg. c. VI. v. 1. notiſſima periodus, integra attendatur, neque hîc quidpiam dubii ſupereſt. Ob Cainanum juniorem ſeu diluvio poſteriorem, sitne is Arphaxadum & Salemum inter Patriarcharum catalogo inſerendus, mihi & RR. aliis chronologis certum eſt, nil ex ea lite mundi chronologiam titubare, cùm utrovis conſtituto certiſſimum eſſe debeat, natum eſſe Sale anno trigeſimo quinto Arphaxadi. Hoc enim expreſſè & aſſertivè teſtatur Hagiographus Moyſes, & anno illi trigeſimo quinto meæ chronotaxi pertexendæ adhibito nullus alius SS. Paginarum locus, neque D. Lucæ, interſertus prædictus Cainan vel hilum derogat. Reſtat unicum dubium ob Abrahæ natales, an ſcilicet, ſeptuageſimum, an verò cen

teſimum triceſimum Tharæi patris annum illa nativitas inciderit? Fateor hìc ex Vulgata poſſe nos probabiliora quidem, non tamen penitus indubia & certa ſectari, aut ſectatos eſſe. Capite tamen 7. complanabitur difficultas illa indubio charactere Aſtronomico, Eclipſi videlicet Solis viſa in Sinis paulò ante Cataclyſmum.

A prædicto autem anno Cyri Regis chronologos videtur deſtituere Sacra Pagina, contenta referre aliquos poſterorum Cyri, neutiquam expreſſo, ùt in Regibus Juda liquidò fecerat, regiminis eorum tempore.

Putant quidem aliqui ex vaticinio Danieli facto de LXX. hebdomadis abbreviatis, adhuc porrigi à S. Scriptura Chronographis filum, cujus ope in mundi ætate pertexenda devenire queant ad baptiſmum Chriſti Ducis, indéque regrediendo ad ipſam Æ. V. Chriſticolarum. Sed id quidem verum foret, ſi ex SS. Bibliis conſtaret de hebdomadarum Danielis exordio, quod paucis, quos noviſſimè ſecutus P. Cœſar Calin, ab anno primo Cyri, aliqui à ſexto Darii Hyſtaſp. plerique ab Artaxerxis longimani ſeptimo, nonnulli denique ab ejuſdem Regis anno vigeſimo conjectando derivant. Nil proin certi inde poſſe conjici videtur. Et licèt ipſi Auctores in hoc hebdomadarum initium conſentirent, tota propemodùm difficultas manet, excepto anno Cyri primo, cùm vetus Teſtamentum haud indicet, cuinam conditi Orbis anno Darii regni ſextus, vel ſeptimus aut vigeſimus Artaxerxis ſit illigandus. Suppoſita igitur, quæ in humanis penitus tolli nequit, fide aliqua humana de annis Imperii Chaldaici Nabuchodonoſoris Magni, Cyri, & aliquot ſucceſſorum ejus, quòd ſcilicet tali anno Regni factæ ſint iſtæ vel illæ Luminarium Eclipſes à fide dignis auctoribus relatæ, teſtéque Ptolemæo in Almageſto facilè Aſtronomorum veterum principe à Babyloniis obſervatæ, placet hucuſque ex SS. Litteris textam noſtræ chronotaxeos à rerum creatarum origine telam ulteriùs ad Æ. V. Chriſti pertexere. Signa etenim hæc ſiderea ejuſmodi notæ ſunt, & temporum characteres, ut ope eorum non tantùm in notitiam annorum, ſed & menſium ac dierum infallibiliter devenire liceat Aſtronomorum unanimi aſſerto, quibus utpote rei hujus peritis Uranicæ ſcientiæ ignari credere debent. Ne autem filum uſque ad Regnum Chaldaicum Cyri à SS. Bibliis porrectum in mea chronologia mundi omnino deſerere videar, aliquid etiam dicam de præfatis hebdomadis Danielicis, aliiſque inſiſtam viis indagini huic aptis, quò hac ratione methodus una alteram confirmet, & ubi aliquo modo deficere videtur

detur Divinorum oraculorum indubia fides, chronotaxis humanis hausta mediis certior reddatur. Sit itaque

CAPUT VI.

Ostenditur ex notis Astronomicis, à secundo anno Imperii Chaldaici Cyri usque ad Æram vulgarem Christi ineuntem intercipi annos quingentos triginta quinque.

COnstat ex Ptolemæi Almagesto obsérvatas Babylone olim has Lunæ Eclipses, videlicet anno quinto Nabuchodonosoris magni, Cambysis septimo, Darii Hystaspis anno vigesimo & trigesimo primo, & alias plurimas scopo tamen meo haud necessarias, ritè notato anni tempore, quo Luminare minus defecit, obscurationis itidem quantitate, & specie, num scilicet ad Boream vel Austrum sidus passum sit luminis solaris, terræ objectu subtracti, defectum. Notissimum autem Astronomiæ cultoribus, naturaliter haud posse fieri, ut gemini ejusdem Luminaris defectus intra sæculum etiam integrum recurrant anni die & hora eadem, præsertim ejusdem & quantitatis, & qualitatis; atque eadem in terraquæ plaga, neque enim id permittit lunæ cursus, neque nodorum ejus motus, circa quos duntaxat in Pleniluniis sidus illud obscurari potest, contra signorum Zodiaci seriem peragi solitus. Si proin è tabulis Uranicis luminarium motiones complexis, saltèm ubi eæ fuerint melioris notæ, quales hodie complures suppetunt, in Eclipsis cujusdam diem, horam, & maximè lunæ obscurationis speciem eandem, quam fide digni obsérvatam testantur, hisce, quæ modò dicta, & loco obsérvationis ritè notatis (licèt dubium adhuc foret de integro sæculo obscuratæ lunæ plenæ, ne dicam unius vel paucorum annorum) in annum quoque ipsum feliciter incurristi, sive dein ejusmodi inventus annus Æram vulgarem Christi præcesserit, sive fuerit primùm consecutus. Supputavi porro è tabulis Parisinis à Philippo Hirio anno præsentis sæculi secundo Lutetiæ in lucem editis, & viginti annis post Ingolstadii reimpressis, suprà insinuatos quatuor lunares defectus, & ope præstantiorum harum tabellarum in tempora anni & quantitates, nec non species earum Eclipsium ita deveni, ut nulli si-

dereæ ſcientiæ perito vel minimus ſcrupulus queat ſupereſſe de ipſo anno, quo ſingula illa Lunæ deliquia contigêre. Brevitatis ergo ſolos admetior calculorum Epilogiſmos, ut cum Babylone obſervatis conferri poſſint. Suppono autem Babylonem duabus & ſeſquihoris Lutetia Pariſiorum, pro quo meridiano ſupputatæ illæ Tabulæ, in ortum vergere.

Primæ itaque Eclipſis medium inde eruitur Babylone anno 621. ante Æ. V. Chriſti. d. 21. Aprilis, tempore vero 17. hor. 28. ſole exiſtente in gradu arietis 24. m. 20. & Luna in ſigno oppoſito Libræ gradu & minuto eodem, nodo Boreo 5. ſignis 20. grad. & totidem minutis à luna diſtante. Hinc Planetæ latitudo bor. decreſcens 50. min. 35. ſec. minima centr. lunæ, & umbræ diſtantia 49. min. 50. ſec. ſemid. lunæ 14. m. 50. ſec. umbræ 39. min. 30. ſec. adeóque ſcrupula deficientia 4. m. 30. ſec. & hinc maxima Eclipſis quantitas I. digiti. 48. ſcrup. ſidere ex parte auſtrina obſcurato.

Ptolemæus l. 5. c. 14. ita hanc Eclipſin refert, *Anno quinto Nabopallaſſari* (ita ſcriptor ille cum aliis veteribus Nabuchodonoſorem magnum vocat) *& Nabonaſſari anno 127.* (eſt hic rex Aſſyriorum Salmanaſar, qui IV. Reg. XVII. cepiſſe dicitur Samariam Regiam Iſraelis Regum, translatiſque in Aſſyriam tribubus finem impoſuiſſe Regno Iſrael) *obſervata Babylone Eclipſis Luna inter 27. & 28. Athyr* (ſunt menſes Ægyptiorum, quorum dies ad calendarii Juliani dies methodo facili in Almageſto novo & Aſtronomia reformata Ricciolii tradita) *circa horam ſextam poſt mediam noctem defecit ad ſummum quarta pars diametri Lunaris ad auſtrum.* Ita ille. Athyr diei 27. in calend. Juliano congruit dies 21. Aprilis: ergo cùm iſta die jam ante ſeptendecim horas 28. minuta aſtronomicè abſoluta tabulæ maximam Eclipſin ſignent tempus ſupputationis, ſeu dies 22. Aprilis duobus minutis horariis minùs hora ſexta matutina ſatis congruit tempori obſervationis. Species quoque calculata obſcurationis reſpondet obſervatæ utrobique, ſcilicet ſidere in partibus auſtrinis obfuſcato. Quantitas quidem è tabulis minor eruitur unius tantùm digiti, 48. ſcrup. cùm ferè tres à Ptolomæo ſignentur. Ad ſciendum iſtos Babylone non potuiſſe obſervari luna circa horam ſextam matutinam jam infra horizontem merſa, ſed ſolùm ex aliquot phaſibus Babylone notatis ſub initium Eclipſis ibidem viſibile ab ipſo Ptolemæo fuiſſe conjectura quapiam definitos, ubi facilè medii & amplius digiti Ecliptici error contingere potuit. Reliquum, quod deeſt imperfectioni tabularum quivis haud gra-

gravatè tribuet, qui, compertum habuerit etiam noſtro hoc ſæculo, quo tabulæ Hirianæ concinnatæ, tantundem quandoque in quantitate defectuum lunarium eas à cœlo abludere. Annus autem pro hoc calculo aſſumptus eſt ſexcenteſimus primus ante Æram vulg. Chriſti, adeóque hunc & nullum alium iſta Eclipſis citra omne dubium deſignat.

Eclipſis ſecundæ medium ſupputando collegi anno a. Æ. V. quingenteſimo vigeſimo tertio die 16. Julii Babylone temp. vero hor. 11. 54. min. 30. ſec. luminaribus ſitis in Cancri & Capricorni gradu 16. minuto 40. nodo boreo ſignis 11. grad. 22. & 31. min. in ſignorum ſerie à luna tunc recedente, cui argumento, ùt Aſtronomi vocant, latitudo ſideris reſpondet 39. min. 20. ſec. eáque auſtralis ac decreſcens, & arcus inter centra 38. m. 50. ſec. Semid. lunæ erat 14. min. 50. ſec. umbræ 39. min. 30. ſec. adeóque Ecliptica ſcrupula 15. m. 30. ſec. & inde obſcurationis digiti ſex min. 16. diſcibor. Ptolemæus libr. 5. c. 14. ita de hoc lunæ deliquio. *Anno VII. Cambyſis Perſarum Regis Nabonaſſari 225. obſervata Babylone lunæ Eclipſis nocte inter 17. & 18. Phamenoth horæ prima ante mediam noctem, qua defecêre ab arcto digiti ſex.* In quantitate & ſpecie Eclipſis ſupputatio phænomeno bellè reſpondet, tempus attamen calculi integrâ ferè horâ ab obſervatis diſſidet, quod adſcribi debet tum aliquali tabularum vitio, tum fortè etiam obſervationis, cùm medium Eclipſis accuratè quoad tempus æſtimari nequeat, niſi ex initio & fine ritè notatis de eo judicium feratur, vel ex aliis binis phaſibus ſibi mutuò reſpondentibus, ùt ex digitis æqualibus im- & emerſionis. Accedit, quòd ſi obſcurationis quantitas ſextum pollicem quarta digiti parte, ùt, è tabulis elicitur, exceſſerit, ſex digiti eclipſati minutis horariis ſeptendecim citiùs notari debuerint, quàm Eclipſis maxima reverà contigit, ùt liquebit defectûs iſtius lunaris organicam delineationem expedienti. Sed minutiæ hæ, imò majora etiam ſupputationis ab obſervatione diſſidia curatiori quidem Aſtronomiæ, nil tamen chronologiæ obſtrepere queunt. Evidens ſiquidem eſt, nec anteriori nec poſteriori ſæculi die 16. Julii fieri potuiſſe Eclipſin, in qua ſidus dimidiam circiter ſui partem ab arcto deficeret, ſi anno quingenteſimo vigeſimo tertio defectus hujuſmodi incidit. En demonſtrationem, & quidem ex lege nodorum lunæ peritam, ne quis nodum in ſcirpo hîc forſan quærat. Exploratum eſt lunas plenas ad eoſdem menſium dies non redire, niſi tranſacta Enneadecaeteride, ſeu annorum novendecim evoluto ſpatio. Motus utriuſque nodi lunaris eodem tempore ultra revolutionem integram

eſt

est 7. grad. 27. min. 20. sec. quibus debetur latitudinis lunæ variatio in Eclipsibus 38. min. proximè: quoniam igitur anno a. Æ. V. 523. die 16. Julii cum latitud. australina 39. min. proximè obscurationis quantitas à borea sex circiter erat digit. annis novemdecim ante & post facto eodem die 16. Jul. utrobique plenilunio (nil hic sum sollicitus de horis, quæ absque dubio ab invicem multùm distabunt, nec de minutis in loco solis intereà parùm variato ob anni Juliani formam intra Tetraeteridem, seu quadringentorum annorum periodum gradu integro, aut die uno à vero abludentem, ùt manifestum est ex castigatione calendarii Jul. Gregoriana) facto, inquam die 16. Jul. plenilunio, anno quidem ante Æ. V. 542. latitudo australina lunæ emergit 1. gr. 17. min. cum qua, ùt est Astronomiæ tyronibus notum, nec recens in Anglia inventus miræ præstantiæ tubus opticus Eclipsin in luna dispiciat, anno verò a. Æ. V. 544. quo alterum die 16. Jul. commissum est Plenilunium, latitudo sideris deficientis minutum unum non excedebat, adeóque obscuratio fuit lunæ totalis ac penè centralis. Absoluta rursus Enneadecaeteride, seu annis a Æ. V. 561. & 485. die 16. Julii in plenilunio anni prioris latitudo lunæ merid. fuit 1. gr. 55. min. in qua de Eclipsi nec somniandum, fluxeritque non unum, sed plurima sæcula fortè ad ipsam mundi originem, donec die 16. Julii lunam plenam consequâre in 39. minuto latitudinis Australinæ, seu ubi digitis scilicet sex ab arcto sidus â terræ umbra infici potuerit. In plenilunio verò anni a. Æ. V. posterioris seu 485. lunæ latitudo mutavit speciem è meridionali in borealem migrans, quantitatis 37. min. proximè. Cùm autem huic debeantur digiti circiter sex obscurationis disci lunaris non ab arcto, sed ab austro, isti ante Æ. V. anno 485. relata à Ptolemæo Eclipsis quadraret, ùt pugnus ad oculum. Anno 466. incurrente in 16. Julii rursus plenilunio, auctáque lunæ latitudine minutis 38, ea extitit borealis 1. grad. 15. min. adeóque planeta egressus Eclipsis possibiles terminos, quod à fortiori annis Æ. V. propioribus necesse est contigisse.

Eclipsis tertia medium è tabulis Hirii Babylone attigit anno a. Æ. V. 502. die 19. Novembr. t. v. hor. 12. 18. luminaribus oppositis in Scorpio & Tauro 21. gr. 52. min. nodo Bor. à luna dissito 5. sign. 20. gr. 40. min. adeòque latitudo tunc erat septentr. decr. 48. min. 50. sec. & minima centrorum distantia 48. min. semid. lunæ 14. min. 45. sec. umbræ 38. 50. adeóque digiti obscurati in disco lunari australino 2. d. 16. scrup. Ptolemæus l. IV. c. 9. *Anno* inquit,

inquit, *vigesimo Darii Hystaspidæ, Nabonassari 246. Eclipsis lunæ Babylone visæ inter 28 & 29. Epiphi horâ post Solis occasum sexta 20. min. & ante* mediam noctem minuto 24. *defecêre autem ab austro digiti tres.* E quibus patet notatam à Babyloniis Lunæ defectionem illam ipsam esse, quam Hirii tabulæ in 19. Nov. anni a. Æ. V. 502. signant.

Denique quartum plenilunium eclipticum ab iisdem tabellis exhibetur anno a. Æ. V. 491. die 25. Aprilis, Babylone temp. vero maxima defectio contigit hor. 10. minuto 53. Sole in Arietis & Luna in Libræ gradu 28. 26. min. ½. positis. nodóque boreo inde distante 5. signis 19 grad. 9. min atque Luna habente latitud. bor. decresc. 56. min. 48. sec. cum distantia centrorum 55. m. 50. s. lunæ semidiam. 15. m. 50. s. umbræ 43. m. 20 s. Hinc obscuratio disci lunaris ab austro 0. dig. 48. scrup. Ptolemæus locô nuper citato ita habet. *Anno 31. Darii Hystasp. 257. Nabonass. Eclipsis observata Babylone nocte sequente diem tertiam Tybi, hoc est in medio horæ sextæ nocturnæ. Defecêre autem duo digiti ex parte Australi Lunæ.* Teste Ricciolio in Astronom. reformata Ptolemæus relationi adductæ subjungit: *Medium enim tempus mediâ horâ præcessit medium noctis Babylone.* Adeóque medium Eclipsis ibidem visum deducitur media duodecima nocturna, quod sufficienter congruit tabulis Hirii pro præsenti negotio, licèt dissidium quantitatis intra eandem tamen speciem, integrum pollicem superans etiam hic notabilem utique in Astronomia tabularum defectum arguat.

Patet proin ex 1. his minoris luminaris deliquiis convenientia calculi cum phasibus Babylone visis in die mensis, diei hora, obscurationis specie, atque etiam quantitate digitorum, quantum chronologiæ sufficit, imò superat pro anno ante Æ. V. Christi inde citra ullum scrupulum inferendo. Discrepantia autem supputationis ab observatione aliqualis, vel imperfectioni tabularum neque diebus nostris cœlo examussim jugiter respondentium, vel, quod verosimilius videtur, ipsarum observationum vitio commodùm dabitur. Quàm pronum enim sit aliquot horariorum minutis inermi oculo, & pluribus deficientiæ scrupulis, observando ejusmodi phænomena, à scopo abludere, Astropili nôrunt, optimæ notæ telescopiis ejusmodi cœli spectacula arbitrari solitis. Plura capientibus dabit P. Ricciolius Astrom. ref. l. 2. c. 4. ubi ex professo de incertitudine observationum antiquarum tractat, spectando scilicet *acribiam* astronomicam, quæ

nil derogat chronologicæ certitudini. Non enim ex horis, sed statis mensium diebus, queîs Ecliptica plenilunia contigêre, indagine certissima annos venamur, atque etiam assequimur, licèt anni illi fuerint Hecubâ & Sibyllâ vetustiores.

Quòjam ex his temporum inconcussis characteribus deliquiis videlicet lunaribus id evincam, quod intendo, sic ulteriùs discurro. Annus decimus nonus Nabuchodonosoris respondet anno undecimo Sedeciæ, quo anno Solimæa urbs cum templo igni jussu Chaldæi Regis succensa, uti dicitur IV. Reg. XXV. 8. *Mense quinto septima die mensis: ipse est annus nonus decimus Regis Babylonis: venit Nabuzardan Princeps exercitûs, servus Regis Babylonis, in Jerusalem, & succendit Domum Domini, & domum Regis &c.* Annus hujus desolationis Jerosolymitanæ erat, ùt in præcedentibus est ostensum, annus à condito orbe, seu Æ. M. 3395. ante Æ. V. 606. ergo subductis anno decimo nono Nabuchodonosoris annis quatuor (anno siquidem illius Monarchæ quinto contigit prima Eclipsis è quatuor antè ex Ptolemæo relatis) si anni quindecim reliqui æris M. & V. subtrahantur & addantur, obtinebimus anno quinto Regis Nabuchonodos. quo antè dictum lunæ deliquium spectatum Babylone, annum æræ mundi 3380 a. Æ. V. Christi 621. si igitur anno 3380. Æ. M. addas annos à prima nostra Eclipsi usque ad æram vulg. transactos 621. obtinebitur Æ. M. annus 4001. seu annus primus Æræ vulgaris, à quo annus secundus Cyri, seu, ùt capite V. ostensum, Æræ mundi annus 3466. distat 535. Ergo à 2.do anno Cyri ad Æ. V. Christi intercipiuntur anni quingenti triginta quinque. Q. E. O

Notandum per hanc Nabuchodonosoris anno quinto, uti & alteram anno septimo Cambysis notatam à Babyloniis Eclipsin validè confirmari id, quod suprà diximus de initio captivitatis Babylonicæ septuagenariæ, cujus exordia, ùt aliàs innuimus apud Chronologos sunt controversa, multis ab anno tertio Joakim, seu transmigratione complurium ac nobiliorum cum Rege suo in Babylonem, ea derivantibus, aliis meliùs ac SS. Paginis conformiùs ad annum desolationis seu undecimum Sedeciæ reducentibus. Cùm enim annus quintus Nabuchodonosor distet ab Æra V. annis 621, annus autem septimus Cambysis annis 522, hi ambo ab invicem recedent 98. annorum intervallo, atque adeo ab anno tertio Joakim annus septimus Cambysis elongabitur 102. annorum periodo. Nam Joakimi annus tertius ab undecimo sedeciæ dirimitur annis novendecim, uti liquet ex serie

non

non interrupta Regum Juda calci capitis IV. adiecta, cùm ergo annus quoque primus Nabuchodonoſor, ùt paulò ante oſtenſum, ab anno undecimo ſedeciæ etiam novendecim annis recedat, annus hic tertius Joakim confluit cum anno primo Regis Babylonii. Anno proin quinto iſtius Monarchæ diſtante annis 98. à ſeptimo Cambyſis, primus Nabuchodonoſoris, ſeu tertius Joakim annis 102. elongabitur ab anno Cambyſis ſeptimo. Cyri imperium Chaldaicum chronographi paſſim octenniô, aut novenniô circumſcribunt. Cyro Patri ſucceſſit Cambyſes: ergo Cyri annus primus Regni Babylon. ſeu annus ſolutæ Judæorum captivitatis à ſeptimo Cambyſis differt 14. vel 15. annorum circulo. Deme hanc temporis differentiam annis 102, & invenies diſtantiam anni tertii Joakimi ad finitum Hebræorum mancipatum Babylonicum (juxta SS. Biblia & receptam omnium Scriptorum ſeptuaginta annis definiendum) annorum 87. vel 88, quod multùm excedit numerum LXX. At verò ſi à Sedeciæ anno undecimo, ſeu ipſo anno deſolationis Jeruſalem exordiâre calculos ſeptuagenariæ illius captivitatis, eam præciſè, quæ requiritur, temporum revolutionem deprehendes. Ab anno ſiquidem quinto Nabuchodonoſor ad annum ſeptimum Cambyſis intercurrunt anni 98. & annus ſeptimus Cambyſis, ac primus Cyri ab invicem 14. vel 15. annis diſtant. ergo annus quintus Nabuchodonoſoris, & primus Cyri diſtabunt annos 83. vel 84. adeóque annus decimus nonus Nabuchodonoſoris undecimus videlicet Sedeciæ ſeu annus deſolationis & primus Cyri intercipient annos 69, vel 70. Ex quo manifeſtè patet intentum, & unà colligitur non novem, ſed octo duntaxat Babylonii regiminis annos tribuendos Cyro, cùm certum ſit captivitatem duráſſe annis LXX.

Eclipſis altera Cambyſis anno ſeptimo fluente viſa diſtat ab æra vulg. Chriſti intercapedine annorum 523. Iſtos unà cum annis ſex regni Cyri, quos ipſe à cœpto inſtaurari Templo ſacro adhuc ſupervixit, uti & ſex annis Regiminis Cambyſis, quando defectus ille lunaris Cambyſis anno ſeptimo currente obſervatus eſt, adde anno æræ mundi, Cyri anno ſecundo reſpondenti, videlicet anno 3466. & conficies annum Æ.M. 4001 à priore diſtantem annis 535. ùt ſuprà. Imò neque opus vel per ambages primùm deducere, ùt nuperrimè factum, vel ex profana hiſtoria ſupponere annos imperii Babil. Cyri octenniô definiri. Nam citra hoc ſuppoſitum ita procedere icet. Annus nonus decimus Nabuchodonoſoris ſeu deſolationis templi eſt Æ. M.

annus 3395. & ùt ſuprà oſtenſum iſtius Regis quintus erat annus Æ. M. 3380. jungantur anni 98. quêis ambæ Eclipſes prima à ſecunda diſcriminantur, fiet annus Æ. M. 3478 his ſuperadde & diſtantiam Cambyſianæ Eclipſeos ab Æ. V.
annorum 523 & habebis orbis conditi Ætatem Æ. V. ineunte anno primo 4001 qui annus Æ. M. ùt patet à ſecundo Cyri, ſeu ab anno Æ.M. 3466 nuper definito annis dirimitur - - 535 q. e. o.

Deliquium lunare tertium anno Darii vigeſimo Babylone notatum ab Æ V. removetur annis 502 ab Eclipſi verò obſervata ibidem anno quinto Nabuchodonoſ. annis 119.

Horum annorum ſumma - - 621
addatur reſpondenti quinto Nabuchod. ſeu anno Æ.M. 3380 & iterum reſultabit annus Æ. M. primus - 4001 qui ab anno ſecundo Cyri ſeu ab Æ. M. anno - 3466
rurſus diſtat annis - - 535 q. e. o.

Cæterùm cùm Cambyſi communiter tribuantur octo anni Regiminis completi, ſic alia via inceditur. Annus deſolationis, ſeu initii captivitatis Babylon.
oſtenſus eſt competere anno Æ. M. - 3395
captivitas illa duravit annis - - 70
addatur annus ſecundus Cyri - - 1
uti & reliqui Chaldaici hujus Monarchæ regiminis 6
Regni Cambyſis anni - - 8
Darii anno currente 20. facta Lunæ Eclipſis - 19
diſtantia hujus anni 20. Darii ab Æ. V. - 502

Ergo annus Æ. M. Ineunte anno primo Æ. V. Chriſti 4001.
ſubtrahatur hinc annus Æ. M. anno 2. Cyri debitus 3466
remanebit diſtantia hujus anni ab Æ. V. 535 q. e. o.

Similiter Eclipſis quarta anno 31. Hyſtaſpidæ ab Æ. V. diſtans annis 491, ab Eclipſi Nabuchodonoſorea viſa a. Æ. M. 3380
differt annis - - 130
ſi ergo iſtos & ſimul annos uſque ad Æ. V. 491
in unam ſummam conflaveris, habebis a. Æ. M. 4001
ab anno ſecundo Cyri ſeu Æ. M. - - 3466
iterum recedentem annis - - 535 q. e. o.

vel

vel anno 2. Cyri, qui erat Æ. M.	- -	3466
adde annos Regni Chaldaici reſiduos	-	6
uti & annos, queîs imperavit Cambyſes	-	8
atque Darius, dum Eclipſis contigit.	-	30
Item annos diſtantiæ anni 31. Darii ab Æ.V.	-	491
ſumma ùt aliàs exſurget, Æ. M. ineunte Æ. V.		4001. añis 535.

à ſecundo Cyri recedens q. e. d.

Habemus ergo Mundi conditi ætatem ad vulgarem æram Domini immediatè quidem ex ſola Sacra Scriptura deductam uſque ad annum ſecundum imperii Babylonici Regis Cyri, inde verò tum ex SS. Bibliis aſſerentibus nonum decimum annum Nabuchodonoſoris Magni cum Sedeciæ Regis Juda anno undecimo, aut ultimo Regni ejus confluere, tum ex aſtronomorum relationibus annum quintum ejuſdem Chaldaici Regis celebrem fuiſſe lunari Eclipſi memorantium, mediatè demonſtratam, aliiſque tribus antè adductis ejuſmodi lunaribus defectionibus infallibilibus naturaliter temporum characteribus confirmatam. Placet jam eandem ulteriùs ſtabilire ex LXX. Danielis hebdomadis, uti & annis Sabbaticis ex fonte Inſtrumenti veteris hauſtis, quò etiam immediatè ex SS. Bibliis mundi ætas à ſui origine uſque ad Æ. V. ritè definiatur. Antequam id præſtem interfero aliqua de antiquiſſima Solis Eclipſi in Sinis apparente anno diluvii, qua expediatur ambiguitas in chronotaxi mundi cap. V. inſinuata.

CAPUT VII.

E vetuſtiſſima ſolis Eclipſi in Sinis viſa oſtenditur, natum eſſe Abram anno ſeptuageſimo Thare patris ſui.

PHænomenon hoc cœleſte in priſcis Sinenſium monumentis ſignari Græciô ad me ſcripſit Author Cosmangeli P. Joſephus Stöcklein, ſuprà ad calcem cap. 2. citatus. Ejusmodi documentis eum inſtructum abundè eſſe appendix chronologica parti XVI. annexa docet. In iis autem aſſeritur, proximè ante diluvium perfectam

contigisse planetarum omnium conjunctionem, adeóque arctam luminarium synodum, qualis est sola ecliptica. Cataclismus porro Moysis testimonio Genes. VII. iniit die septimo decimo mensis secundi, Eclipsis proin illa Solis in Sinis visa evenerit alterâ anni diluviani Neomenia diebus sexdecim ante exitiales aquas.

Tekupha Nisan, seu cardo Judaici anni jugiter incurrens in mensem primum lunarem diluvii temporibus versabatur circa diem 12. Aprilis in forma anni Juliani. Astronomicæ tabellæ Philippi Hirii anno 2344 (quo subin colligetur factum Solis deliquium in China apparens) ante Æram vulgarem Christi reponunt verum Æquinoctium vernale in prædictam diem Aprilis 12. mediâ quintâ ante meridiem Parisiis. Post hunc Solis in Arietis primordia ingressum anno eodem novilunium mensis secundi ecliptícum in meridiano Parisiensi celebratum est die quinta Junii hor. & ante merid. Sole & Luna tunc versantibus in Tauri gradu $22\frac{1}{2}$, Nodo verò boreo in 28. gradu Scorpii, adeóque argumentum latitud. lunæ signorum quinque & 24. grad. cum dimidio, cui respondent latitud. bor. decrescentis scrupula 29. prima circiter. Paralaxis horizontalis Lunæ à Sole minutorum 58, motus horarius 32, aggregatum semidiametrorum sideris utriusque $31\frac{3}{4}$. Confecto his elementis Eclipsis typo consueta hodiernis Astronomis methodo organica, obtinui maximam Phœbi obscurationem Pekini accidisse eodem die quadrante post quintam vespertinam undecim penè digitorum, modica duntaxat austrini disci solaris portione non obtenebrata. In parallelis Pekinensi borealioribus, locisque magis ad ortum sitis totaliter Phœbus defecit.

Jam verò putatis juxta placita Hirii tabularum mensis secundi noviluniis inter annos ante Æ. V. Christiadum 2400, & 2408, uti & 2340, ac 2348, quos inter octennii utrobique terminos, sive dein Abrami natales inciderint in annum centesimum tricesimum, sive in septuagesimum Thare patris, nullum ex his noviluniis occurrit vel minimam Solis eclipsim inducens in regiones Sinici Imperii, unico excepto anno 2344, quo die quinta Junii sub vesperum insignis facta in plagis Sinensibus Phœbi obscuratio: ergo tenendum erit, isto & nullo alio, qui controverti queant, anno signandam arctam illam luminarium synodum, quæ in Sinicis priscis monumentis notatur paulò ante universale diluvium contigisse, alterâ videlicet anni illius neomenia. Illationis vim clarè percipient Astronomiæ gnari, præsertim, si ipsi-

met computi laborem ſubire voluerint, alii haud imbuti ſcientiâ Aſtronomicâ credere debent ejus artis peritis.

Inter limites autem prædictos ſtare debere omnem hìc annorum amphiboliam è ſuperiùs dictis in mundi chronotaxi ſatis liquet. A diluvio ſiquidem ad Legem promulgatam è SS. Paginis liquidò deducuntur anni 797. ſuppoſita nativitate Abram anno ſeptuageſimo Thare, vel 857, ſi Patriarcha is natus ponatur anno patris ſui centeſimo trigeſimo, adeò ut omnibus ritè perpenſis ab ea annorum periodo vix unus redundet, aut deficiat. A Legis promulgatione ad condi cœptum Salomonicum templum anni intercipiuntur præcisè 520. inde ad ejuſdem templi deſolationem anno undecimo Sedeciæ Regis Juda factam fluxêre anni minimùm 420. vel ſummùm 424. Certè pauciores, aut plures in ſacra hiſtoria Regum Juda haud facilè quiſquam colliget. Ab anno porro undecimo Sedeciæ, ſeu decimo nono Nabuchodonoſoris ob eclipſin lunarem anno quinto hujus poſterioris Monarchæ à Chaldæis notatam aſtronomica evidentia chronotaxis mea deduxit ad Æ. V. annos 606, quibus in unam ſummam redactis terminis à cataclíſmo ad æram vulg. Chriſti colligitur annorum ſeries maxima 2348. vel 2408, minima 2342, vel 2402. Inter hoſce autem annos nullus ſeſe offert menſis ſecundi ecliptica ſynodo inſignis præterquam 2344. ante prædictam Chriſtianorum Æram, qui annorum bis mille trecentorum quadraginta quatuor cyclus reſultat ex conſtitutis Abrami natalibus anno Tharæi ſeptuageſimo, longè major, ſi Abram ortus dicatur genitore Thare ætatis ſuæ annum centeſimum triceſimum numerante. igitur rejecto poſteriore prius erit aſſerendum.

Amphiboliæ, quæ in mundi chronotaxi ſeſe offerebat ob Abramiticos natales ita ſublatæ ope ſolaris deliquii apud Sinenſes, ùt vetuſtiſſimi eorum annales referunt, ſpectati paulò ante cataclíſmum, adhuc duo videntur obſtare poſſe. 1. quòd luna nova in quintam Junii incurrens non ſecundum, ſed tertium menſem deſignet. Ex celebratione enim Paſchatis Judaico populo ſubin divinitus præcepta conſtat, Neomeniam Niſan, ſeu primi menſis neutiquam eam reputari, quæ vernum Æquinoctium ſequitur, ſed cujus luna decima quarta vel in ipſum Æquinoctium incidit, vel poſt incurſum Solis in vernalem ſectionem celebratur. Neutrum autem horum, ùt patet contigit anno 2344. ante Æ. V. Chriſti. 2. Quia non liquet, an menſis primus anni ſacri Geneſis 7. deſcripti à Tekupha Niſan, ſeu ver-

verno æquinoctio, aut à Tekupha Tisri seu ab æquinoctio autumnali auspicia sua habuerit. Notum siquidem est, Hebræos duplex anni sui initium fuisse subin sortitos, primum à Tekupha priore, alterum à posteriore, et illa quidem anni sacri, ista politici dicebatur caput, seu primordium.

Sed respondeo ad 1. post indictam à Deo Israëlitis solennitatem paschalem primum anni Sacri mensem habitum esse illum, in quo luna decima quarta vel in sectionem vernam vel immediatè post illam incurreret, ex Josepho & Philone Scriptoribus Hebræis certum esse, quòd autem ante cataclismum id quoque fuerit observatum nulla satis congrua ratio suadet. Imò oppositum inde colligitur, quòd creato juxta probabiliorem Authorum, Saliano teste, in sectione æquinoctiali ipso sole, primum novilunium annis 1655. completis ante diluvium celebratum fuerit die 3. Maji, annis verò 1656. ante illam fatalem eluvionem die 14. ejusdem mensis, ut Hirianæ tabulæ liquidum faciunt, è quibus æquinoctium vernum eruitur 24 vel 25. Aprilis. Protoplasti igitur nostri annum lunæ solarem à nulla alia Neomenia auspicari potuêre quàm ab ea, quæ post condita ambo Luminaria primò commissa est, seu ab illa, quæ veris æquinoctium proximè fuit secuta. Si itaque primo orbis conditi anno mensis secundus Junii calendarii Juliani respondebat, idem jure dici poterit de ipso anno diluvii, quo die 5. Junii solis deliquium contigisse in Sinis vel maximè visibile Uranicæ tabulæ demonstrant. Imò nullo ex annis controversis suprà adductis phænomenon eclipticum solare mense secundo in China spectabile ex iis tabulis coniicies, sive mensem illum secundum accipias in sensu à me intento, sive in illo quem methodus celebrandi Paschatis subin præscripta exigit, nisi anno ante Æ. V. 2344.

Eadem ferè datur responsio ad 2um. esto enim, annum cataclismi iniisse à Tekupha Tisri, nullam ex annis controversis, mense secundo à SS. Paginis certo, Solis eclipsin in China apparentem nanciscêris præterquam anno 2343 die 18. Novembris, quo in locis saltem Pekino australioribus, magisque ad meridiem sitis paulò ante occasum maximam sui disci partem Phæbus obscuratus videri potuit. Quamvis ergo unde unde demum evinceretur, annum cataclismi à prima Tekuphæ Tisri Neomeniâ sua esse auspicatum primordia, nil tamen inde conficeretur, nisi quòd Abram non 130 anno, sed 70 patris sui Thare

Thare natales ſortitus ſit, ut adeò ſtante veritate eclipſis ſolaris in China paulò ante diluvium apparentis liquida maneat præſentis controverſiæ deciſio, cùm in utraque ſuppoſitione tam vernalis quàm autumnalis Tekuphæ nulli alii ſolis deliquio apud Sinenſes viſibili inſignes anni congruant præterquam bis milleſimus trecenteſimus quadrageſimus quartus die Junii quinta, & 2343. die 18. Novembris.

Ex eo ipſo phænomeno ſolis deficientis ante mundi naufragium apud Sinenſes ſpectato validè confirmari poteſt, quòd capite ſecundo dictum, Salemum videlicet natum anno Arphaxadi trigeſimo quinto: Si enim Cainani ætas deductæ ibidem orbis conditi chronotaxi præterea addatur, diluvium à vulgari Æra Chriſti diſtaret 2374, vel 2434. annis, quibus tamen, uti & aliquot annis ante, aut pòſt nullum habetur indicium eclipſis ſolis menſe ſecundo in Sinis viſibilis, ùt rem ipſam periclitanti Uranophilo manifeſtum evadet. Sed difficultas ea, ùt loco cit. oſtenſum, textam à me ex ipſis SS. Paginis chronologiam nil valet interturbare, ſive dein inter Arphaxad, & Sale interſerendus venerit ipſe Cainan, quod ob irrefragabile D. Lucæ teſtimonium mihi quoque probabilius apparet, ſive non ſit interſerendus, prout Petavio & aliis viſum.

CAPUT VIII.

Stabilitur Mundi hactenus definita ætas quater mille annorum usque ad æram vulgarem Chriſti ex Danielis hebdomadis & annis Judæorum Sabbaticis.

DAnielis IX. prædicitur adventus & mors Chriſti Domini, ille poſt hebdomadas LXIX, iſta earundem elapſa periodo, & tribus cum dimidio præterea annis. Conſtat autem, atque etiam inter Chronographos convenit, heddomadam quamvis, quarum ibi ſermo, non dierum ſed annorum ſeptem cyclo eſſe concludendam. Sive autem ſeptennium illud ab anno ſolari, ſive à lunari derives, æqua utrinque habebis temporum ſpatia, modò lunæ annum Hebraico mo-

te aptè ad cursum solis reduxeris, insertis suo loco mensibus embolismæis, ùt habet major & melior pars Scriptorum, contra paucos arbitratos, istarum hebdomadum annos omnes & singulos constitisse duntaxat 354. diebus, qualis est anni lunaris communis quantitas. Nempe Auctores hi elidere volebant eos tredecim annos, quos suæ chronotaxi minùs rectè intruserant principium hebdomadarum submovendo in Artaxerxis annum vigesimum, quod septimo magis congruè dedissent, prout ex dicendis liquebit. Vaticinium autem Gabrielis Archangeli de his hebdomadis ad Danielem ita sonat.

Septuaginta hebdomades abbreviatæ sunt super populum tuum, & super urbem sanctam tuam, ut consummetur prævaricatio & finem accipiat peccatum, & deleatur iniquitas & adducatur justitia sempiterna, & impleatur visio, & prophetia, & ungatur Sanctus Sanctorum. Scito ergo & animadverte: ab exitu sermonis, ut iterum ædificetur Jerusalem usque ad Christum Ducem hebdomades septem, & hebdomades sexaginta duæ erunt, & rursum ædificabitur platea, & muri in angustia temporum: & post hebdomades sexaginta duas occidetur Christus & non erit ejus populus qui eum negaturus est. Et civitatem, & sanctuarium dissipabit populus cum Duce venturo: & finis ejus vastitas, & post finem belli statuta desolatio. Confirmabit autem pactum multis hebdomada una, & in dimidio hebdomadis deficiet hostia & sacrificium: & erit in templo abominatio desolationis: & usque ad consummationem & finem perseverabit desolatio. Paraphrasin hujus prophetiæ, uti & quomodo Christi Ducis tempore ad unguem impleta sint omnia, passim tradunt Sacræ Scripturæ Interpretes. Chronologi verò id solùm controvertunt, cui determinatè anno ille sermonis exitus, *ut iterum ædificetur Jerusalem*, sit illigandus. Nam, ùt nuper insinuatum, deduci posse videtur ab Epochis quatuor diversis. 1. à Cyro Rege Persarum, quando expugnata Babylone Chaldaicum imperium Persico adjecit: anno siquidem primo regni Babylonici, ùt habetur Esdræ I. cap. I. v. 1. Monarcha ille facultatem Judæis, soluta captivitate septuaginta annorum, concessit redeundi in patriam, & templi Solimæi iteratò exstruendi. 2. Ab anno sexto Darii Hystaspis tertii à Cyro Persarum Regis, quo anno Jerosolymis completa Domus Dei, uti perhibetur Esdræ I. c. VI. 5. 3. Anno septimo Artaxerxis Longimani, tunc enim ipse Esdras à Persico hoc Rege amplissimas obtinuit litteras ad satrapas ejus in Judæa habitantes, ut omni ope Hebræos Babylone ad

pro-

propria reduces juvarent, totúmque id, quod valerent conferre ad templi & urbis reædificationem, ſuppeditarent liberaliter. vid. I. Eſdræ VII. ubi præſertim notanda verba illa versûs 6. *Et dedit ei* (ſcilicet Eſdræ) *Rex ſecundùm manum Domini Dei ejus ſuper eum omnem petitionem ejus*, adeóque illimitatam poteſtatem omnia Jeroſolymis iterum conſtituendi, & deducendi ad umbilicum, prout ante captivitatem Babylonicam ſeſe habuerant. 4. Denique anno 20. ejusdem Artaxerxis Regis, quando Nehemias acceptis litteris ad Duces habitantes in circuitu Jeruſalem, ne inſtaurationem Solymææ urbis impedirent, illuc aſcendit, opúsque egregiè urſit cum ſuis, qui manu una conſtruebant muros, altera repellebant hoſtes, id operis vi omni impedire molitos, uti habetur II. Eſdræ II. & ſequentibus.

In eo porro, quòd per tempus Chriſti Ducis intelligendus ſit baptiſmus, & prædicatio ejus, Scriptores penè omnes conſentiunt: tunc enim in columbæ ſpecie deſcendit in Chriſtum Spiritus Dei, & de cœlis audita Patris voce: *Hic eſt filius meus dilectus, in quo mihi complacui.* Matth. III. v. ultimo, Servator populi ſui conſtitutus eſt Dux. Priorem autem controverſiam, quod attinet, ex dictis demonſtrativè, ni fallor oſtenſum, nec anno 1. Cyri, nec 6. Darii poſſe tribui *exitum ſermonis, ut iterum ædificetur Jeruſalem usque ad Chriſtum Ducem*, ſeu LXX. hebdomadarum abbreviatarum exordium, eò quòd longè plures anni inter Cyrum, uti & Darium Hyſtaſpidem, atque Chriſtum Ducem intercedant, quàm hebhomades ſeptuaginta, etiam non abbreviatæ exigant. Annus verò Artaxerxis vigeſimus, ſi cum communi hiſtoricorum Dario Hyſtaſpidæ regiminis annos 36. Xerxi verò ejus filio, poſt quem Perſicum Regnum Artaxerxes Longimanus tenuit, annos 20. tribuamus, exceſſu peccat.

En rationem horum manifeſtam, indéque mediatè & deductivè inferetur, Gabrielis vaticinium ſoli anno Artaxerxis ſeptimo congruere, licèt hoc ipſum etiam directè, & immediatè oſtendi queat.

Hebdomades LXX. involvunt annos 490. Adde iſtos anno alteri Imperii Chaldaici Cyri, ſeu anno mundi 3466. ſuprà cap. V. conſtituto, & conflabitur annus Æ. M. 3956. quadraginta quinque omnino annis diſtans ab Æ. V. & multò pluribus à Chriſti Ducis baptiſmo. Annus verò ſextus Darii Hyſt. illuc quidem accedit pro-

piùs annorum viginti unius intervallo, ùt liquet ex dictis, ab Epocha tamen vulgari adhuc annis 24. recedit. Juncta enim

anno Mundi - - -	3487
sexto Darii respondenti illâ Danielis septuagenariæ periodo	490
obtinetur annus Æ M. - -	3977

adhuc 24. annis remotus à quater millesimo primo, quem ex SS. Bibliis usque ad Nabuchodonosorem & Cyrum, & inde ex infallibilibus Astronomiæ tesseris usque ad Æ. V. cap. VI. deduximus liquidissimè.

Quoad Artaxerxis annum vigesimum, attributis, Hystaspidæ juxta communem AA. opinionem regiminis annis 36, & Xerxi 20, ita proceditur. Annus sextus Darii erat mundi - 3487

additis 30. residuis ejusdem Darii - -	30
uti & 20 Xerxis imperio congruentibus -	20
nec non totidem Artaxerxis - -	20
ac præterea inde usque ad Christum Ducem, -	483
hebdomadis scilicet sexaginta novem, habetur annus Æ. M.	4040.

qui excessu peccat annorum quindecim, cùm baptismus Christi Ducis, uti sectione tertia ostendam, incidat in annum Æ. Vulg. 25. adeóque Æ. M. 4025. Patet ergo à modò dictis ternis Epochis non posse derivari *Exitum sermonis, ut iterum ædificetur Jerusalem*, seu auspicia hebdomadarum Danielis. Ad annum proin septimum Artaxerxis exitus ille reducendus erit, cùm præterea in istum annum chronologi ferè unanimi calculo, & in unum è quatuor illis regnorum annis penè universi consentiant.

Immediatè & directè ex hebdomadis Danielis Christi baptismus seu annus Æ. V. respondens, sic eruitur. Annus secundus Cyri è S. Scriptura elicitus erat Æ. M. - - 3466

anni residui Cyriani Regni - -	6
Regiminis Cambysis - - -	8
Darii Hystaspidæ - - -	36
Xerxis - - - -	20
Artaxerxis septimus currens - - -	6
Hebdomadæ sexaginta novem -	483
summa dat annum Æ. M. - -	4026.

Inde subtrahe annum Æ. V. quo, ùt sectione sequenti cap. 8.

& sect. 3. cap. 1. dicetur, Servator declaratus est Dûx populi 25
& manebit Ætas Mundi ineunte Æ. V. anno primo 4001
eadem cum deducta ab eclipsibus.

Me non advertente cuivis liquidum hìc fit, pauculos annos, qui circa baptismum Christi Ducis controverti solent, nil prodesse, ut ex anno septimo in vigesimum Artaxerxis detorqueatur initium hebdomadum Danielis, posterior si quidem Epocha non paucis, sed quindecim omnino annis tempus baptismalibus undis tincti Servatoris retardat. Exordio autem septimanarum competente ejus Regni anno septimo, Ætas Mundi ad Æ. V. manifestè colligitur quatermille annorum 10. scilicet Mundi anno ad 4001.

Quo eadem ex annis quoque Sabbaticis deduci valeat, sciendum in veteri testamento tres haberi certos. Primus fuit annus Seleucidarum 149, quo Antiochus Eupator Epiphanis filius cum Lysia Hierosolymam obsedit. vid. I. Machab. VI. 53. Vocatur autem annus iste eodem capite v. 20. centesimus quinquagesimus. Libro verò II. Machab. XIII. 1. centes. quadrages. nonus, quia nempe anni hi Seleucidarum vel Græcorum libro I. inchoari solent à Mense *Nisan*, qui Martio vel Aprili nostro respondet. Libro autem II. à mense *Tisri* cum Septembri aut Octobri conveniente. Prius ab Hebræis dicitur anni sacri exordium, posterius anni politici, ùt aliàs insinuatum.

Sabbaticus alter exstat I. Machab. XVI. 14. dictus annus Seleucidarum centesimus septuages. septimus, quo Simon Hyrcani pater in munitiuncula Doch interfectus est Ptolemæi generi sui insidiis.

Tertius denique à capta per Herodem & Sosiùm Jerosolyma insignis est Coss. Agrippa, & Caninio, qui fuit annus Julianus, seu à Julio Cæs. institutus, nonus, ante Æram Christi vulgarem trigesimus septimus, Urbis cond. 717. Videatur Joseph. Hebr. l. 14. antiquit. Judaic. c. 27. Porro annus iste erat Græcorum 275, ùt patebit constituto eorum anno primo, quorum æra duodecimo post mortem Alexandri anno primordia, & nomen accepit à Seleuco Nicanore, etiam *Dhilkarnaim* dicta. Inde Græci, & alii orientis populi, quibus Seleucus imperavit in Babylonia & Media suos annos putant, imò ipsi olim Hebræi, prout è citatis Machabæorum libris patet. Hujus autem Epochæ tempus est indubium, utpote notis Astronomicis, compluribus stabilitum. Illas refert Albategnius libro de

ſcientia ſtellarum. Solis eclipſin Aſtronomus iſte obſervavit Aractæ anno ab obitu Alexandri 1214, *Dhilkarnaim* verò 1202. luminaribus in Leone conſtitutis. E Petavii tabulis phænomenon congruit anno æræ chriſtianæ 891. diei octavæ Auguſti 12. H. 42. m. poſt mediam noctem Aractæ, ubi quantitas eclipſis colligitur fuiſſe 8. dig. 48. ſcrup. circiter. Subtractis itaque 891. à 1202. reſtat annus primus Seleucidarum ante Æram Chriſti vulgarem 311.

Anno *Dhilkarnaim* 1194 ab Alexandri obitu 1206. viſa Aractæ eclipſis lunæ die 23. Tamuz (menſis 15. Julio reſpondet in calend. Juliano) hora 8. p. m. ſole in quarto Leonis gradu verſante. Congruit annus Æ V. 883. Plenilunium verum eruitur d. 23. Julii h. 7. 34. m. quantitas deliquii 10. dig. 15. ſcrup. quare annus primus æræ Seleucidarum à chriſtiana Epocha iterum diſtat 311.

In eodem Aractenſi Horizonte contigit alius lunæ defectus anno à morte Alexandri 1224. *Dhilkarnaim* 1212. hora 15. 35. m. Phæbo exiſtente in Leonis gradu decimo quarto. Eclipſi huic debetur annus Æ V. 901, & dies tertius Auguſti, quo manè hora $3\frac{1}{2}$. penitus defecit luminare minus. Subtractis 901. à 1212. remanent denuo 311. Ex his igitur evidens fit annorum primum Epochæ Græcorum præceſſiſſe annum primum Æ. V. chriſtianorum annis trecentis undecim.

Jam verò hæc Epocha *Dhilkarnaim* reducitur hac ratione ad Æram Mundi. Annus quintus Nabuchodon. oſtenſus eſt coincidiſſe cum anno Æ. M. 3380. fuiſſe remotum ab. Æ. V. 621. à qua diſtat Æ. Seleucidarum 311. differentia receſſûs Epochæ utriuſque ab Æ. V. continet annos 310. qui adjecti anno quinto Nabuchodonoſ. ſeu Æ. M. 3380. dant annum Æ M. 3690. currente anno primo Æræ *Dhilkarnaim*. Ternis igitur ſabbaticis anno Seleucidarum 149
177
275
reſpondent anni Æ. M. 3838. 3866. 3964. iidémque Sabbatici ab Æ. V. Chriſti recedunt 163. 135. 37. annis. Additis invicem Æræ Mundi & receſſûs ab Æ. V. annis ſeu 3838. 3866. 3964.
& - - 163. 135. 37.
obtinetur ætas mundi incunte Æ. V. 4001. 4001. 4001. q. e. d.

Ab-

Abſtineo pluribus, quæ ſuppeterent methodis firmandi ætatem mundi quater mille annorum uſque ad Æ. V. à chriſtiani nominis aſſeclis communiſſimè receptam. Sufficere enim poſſunt hactenus dicta, totumque negotium omnium optimè ſola duce S. Scriptura perficitur. Hanc preſsè ſecutus ſum ubique, una exceptà lunæ eclipſi celebratâ anno quinto Nabopallaſſari, ſeu Nabuchodonoſoris magni, qui ipſe annus ex SS. Paginis mundanæ epochæ fuit aptatus. Deliquium autem iſtud lunare Babylone eſſe obſervatum Scriptores vetuſtiſſimi teſtantur, ut adeò humanam fidem, eámque firmiſſimam mereantur, ùt quid enim illi in re ad oculum patente decipere vellent poſteros, vel ipſi poſſent decipi? Chronotaxis hæc ab origine rerum conditarum ad annum, quo exeunte vulgò ſignantur Natales Domini ſua etiam numeri rotundi 4000. ſimplicitate præplacere debet aliis non multùm inde per defectum, vel exceſſum abludentibus. Quater mille enim circiter annos ex *Vulgata* colligunt omnes, qui inde ſeu ab orbe condito uſque ad ejuſdem reparationem per Servatoris in has terras ingreſſum, ſuas texuère chronologias.

Adjungo dictorum Anacephalæoſin, ut uno velut intuitu per ſex gradus deducta mundi ætas quater mille annorum à ſua geneſi uſque ad Chriſti natales, ſeu vulgarem æram chriſtianorum pateat.

A conditu rerum ad diluvium fluxêre anni completi oſtenſum id capite I.	1656
A diluvio uſque ad exitum filiorum Iſrael ex Ægypto ſeu ad promulgationem legis lapſi ſunt anni (cap. II.)	797
A promulgata lege ad Templi Salomonici cœptam ſtructuram (cap. III.) annorum periodus evoluta	520
A condito templo uſque ad deſolationem ejus (cap. IV.) interſunt anni - - -	421
A deſolatione templi uſque ad ejuſdem inſtaurationem ſecundo anno Cyri factam (cap. V.) tranſiêre anni	71
Denique ab eo Cyri anno ſeu reſtauratione templi uſque ad Æram Vulg. Chriſti (cap. VI. & VIII.) completus eſt cyclus annorum - - -	535
Ergo ſumma totius ætatis mundi à ſui origine uſque ad humani generis reparationem ſeu Æ. V. Chriſti, quæ mundi ætas erat oſtendenda. -	4000.

SE-

SECTIO SECVNDA
DE
ÆRA INSTAURATI PER MORTEM SERVATORIS TERRARUM ORBIS.

ANte Epocham obitûs Christi videbatur constituenda ejus natalium æra, annis triginta tribus, & aliquot mensibus juxta communem fidelium persuasionem illâ prior. Sed cùm alii quoque, atque ii non obscuri nominis Auctores in suis chronologiis ordinem hunc tenuerint, mihi etiam licere arbitratus sum eadem ratione definire mundi, per natales & Christi mortem restaurati veras epochas. Nempe pro Passionis Dominicæ anno plures, & liquidiores suppetunt temporum characteres, quàm pro illigandis Æræ cuipiam ejus natalibus. Estque major in ista Auctorum in diversa abeuntium discrepantia, quàm in illa chronologica quæstione. Accedit quòd stabilito semel validis fundamentis salvificæ mortis tempore, si totius vitæ in his terris à Duce nostro transactæ periodus unanimi penè scriptorum calculo triginta vel expletis, vel inceptis annis definienda ritè ostendatur, facilè inde & tutò ad Nativitatis Dominicæ Epocham liceat devenire.

Præsenti itaque Sectione per aliquot capita ad ostendendum annum, mensem ac diem, quo pro generis humani redemptione mori dignatus est Dei Filius, viam aptè sternam, geminis instructus characteristicis, feriæ videlicet sextæ à quatuor Evangelistis liquidissimò assertæ, adeóque fide divina certæ, & lunæ, in Salvatoris obitu plenæ, fidei, ni fallor proximæ, cùm iidem Hagiographi testentur, fuisse tunc Pascha Judæorum, aut potiùs diem Azymorum, qui lunâ decima quinta, seu plena in veteri lege populo Hebraico solennissimè celebrari præceptus est, asserántque Patres, & antiquissimi Authores Ecclesiastici, Dominum in crucis ara pro nobis immolatum sideris

orbe.

Orbe pleno lumine fulgente. Hos duos tam manifestos chronologiæ characteres minùs attentè arbitrati chronologi non pauci, mirum, in quantas lapsi sint hallucinationes, adeò, ut necessaria consecutione in ipsorum lucubratis sequatur, Christum pro nobis passum & mortuum esse eo anno & mensis die, cui nec feria sexta Evangelica fide certa, nec Plenilunium congruere poterat.

Alii cùm cernerent, se anno & die Christi morte signatis minimè incursuros in feriam VI. contrà rectè sentientium opinionem ausi sunt convellere institutum à Julio Cæsare calendarium, quasi id præpostera intercalatione vitium tulisset unius diei, etiam post restitutionem Octaviani Augusti, qui mystarum ignorantiâ Juliano Calendario impactam labem plenè deterserat, iste verò subin dies jussu Nicænæ Synodo fuerit elisus. Commenti ridiculi, ùt loquitur Petavius, & contra torrentem chronographorum gratis asserti eversioni operæ pretium duxi caput unum dicare, antequam ex antè dictis binis chronicæ scientiæ notis Passionis Dominicæ Epocham capitibus reliquis liquidò deducam.

CAPUT I.

Ostenditur anni à Julio Cæsare instituti formam post Augusti reformationem nil fuisse immutatam Servatore in his terris degente.

Cùm, ùt dictum nuperrimè, investigandis anno, mense, ac die Passionis Dominicæ duæ è SS. Paginis notæ suppetant, nempe hebdomadis feria sexta, quam Evangelistæ parascevem seu pervigilium sabbati nuncupant Matth. XXVII. 62. Marci XV. 42. Lucæ XXIII. 54. Joan. XIX. 31. & Pascha Judæorum itidem claris verbis in Scriptura assertum, ut certi quidpiam inde pro controversia præsenti colligi queat, dubium omne priùs abstergendum, quòd nec unica dies vel exempta vel inserta fuerit Calendario Juliano post elisum popparum ab Augusto errorem saltem primo novæ calendarii Romani institutionis sæculo à Julio Cæsare susceptæ, ac soligenis insignis

Mathematici operâ perfectæ. Secus enim facta ejusmodi extra ordinem & præter institutorum placitum unius vel plurium dierum intercalatione, iis quæ de obitu Servatoris controverti solent annis, ex feria nota nil certi de die mensis, in quem mors ea incidit, statuere liceret.

Porrò dubium illud teste Petavio chronotaxibus suis in hac passi Christi epochâ consulturi movêre Paulus Forosempronienſis, & Joannes Mariana asserentes, Calendarii Juliani ferias loco motas anno æræ Christiadum, quæ vulgaris dicitur, decimo tertio, præpostera rursus intercalandi unius præter ordinem & præscriptum diei ratione à mystis ethnicis Augusto senio jam & morbis penè confecto tentata. Cùm enim prima labes ab illis commissa contra Julii Cæs. placita, ter amplius ac oportebat inscitè intercalando, postliminiò expuncta esset Augusti jussu, fingunt citati auctores, anno decimo tertio Æ. V. diem unum bissextum intrusum, qui anno illius æræ decimo sexto primùm debebatur. Inde unitate auctas in Calendario Juliano ferias usque ad Concilii Nicæni tempora, quod assumpto in Ecclesiæ quoque usus eo calendario exesse jussit bissextilem illum ultra tria sæcula jam redundantem. Ita quidem hariolantur citati scriptores, validis ideirco rationibus à Petavio & allis impetiti, quibus addo arietem omnium Astronomorum confessione validissimum, Tabulas Uranicas, & & cyclicè putandi methodum.

Anno primo Juliano seu ab Æ. V. capedine 45. annorum dissito confecta est, & in Romano orbe recepta calendarii reformatio. Ita, ùt demonstrat Doctiss. Petavius l. 4. c. 2. censent ac etiam censere debent chronologi omnes (non dissentientibus iis, qui exoticam intercalationem comminisci nil pensi habuêre) éstque certum teste eodem Petavio in calendas Januarias ejus primi anni Julianij incurrisse Romæ novilunium. Qua de causa numerus aureus I. Neomeniarum index eidem diei apponi jussus. Similiter calendis mensis Augusti Claudii Imperatoris anno quinto commissum est novilunium alterum & quidem eclipticum, relatum à Dione l. 50 & aliis, Petavii asserto l. c. Iste annus V. Claudii unanimi Chronographorum assensu, & ex certa scientia Tabb. astronom. fuit Æ. V. 45. & 90. ab instituto per Julium Cæsarem calendario. En calculum utriusque neomeniæ ex tabulis motuum cœlestium Philippi Hirii depromptum.

Badi-

Radices locorum mediorum utriusque luminaris ad annum primum Æræ vulgaris ineuntem die 1. Jan. in ipso meridie Parisiis

Solis.				Apogæi ejus.			
9. S.	8. G.	43. M.	48. S. -	2. S.	9. G.	5. M.	2. S.
Lunæ.				Apogæi illius.			
4. S.	15. G.	18. M.	9. S. -	9. S.	11. G.	4. M.	38. S.

His subtrahantur motus, annis quadraginta quinque completis debiti. A calendis enim Januarii anni Juliani primi usque ad calendas Januarias anni primi Æ. V. Christi seu Juliani 46. sobriorum omnium confessione, fluxêre illi 45. anni, quos inter bissexti duodecim, annus videlicet Julianus primus, ac quadragesimus quintus, Æ. V. immediatè præcedens, & relinquetur locus medius luminarium atque apogæorum anno primo Juliano ineunte, seu in meridie diei 1. Januar. Lutetiæ Parisiorum.

Motus respondens annis 45. quos inter bissextiles 12.

0. 1. 4. 58. -- 0. 0. 46. 8. -- 7. 10. 24. 26. -- 1. 1. 14. 25.

9. 7. 38. 50. -- 2. 8. 18. 54. -- 9. 4. 53. 43. -- 8. 9. 50. 13.

Demptis mediæ siderum longitudini apogæis resultant, anomalia solis 6. 29. 19. 58. cui debetur æquatio additiva 58. minutorum, 0 secund. & anomalia lunæ 0. 25. 3. 30. cui respondet æquatio subtractiva 2. grad. 2. min. 30. sec. Hæ prostaphæreses seu locorum mediorum æquationes contrariâ, ùt patet, ratione astrorum mediis longitudinibus adhibendæ, simul addantur & summa conflabitur 3. grad. 0. min. 30. secund. Dematur subin

Longitudini mediæ solis - 9. 7. 38. 50.

Longitudo media lunæ - 9. 4. 53. 43.

residuo - - - - 2. 45. 7. addito priori summæ ex ambabus æquationibus obtentæ - - 3. 0. 30. habebitur summa alia, seu distantia à Novilunio - - - 5. 45. 37. huic attenta progressione horaria luminarium in eo apogæi situ existentium, Phæbi quidem 2. min. 30. secund. at Phæbæ 30. minut. proximè, congruunt horæ duodecim, minuta 34. Novilunium proin verum eo tempore Lutetiæ Parisiorum contigisset, seu dimidia horâ post mediam noctem, sed Romæ horariis circiter quadraginta observatorio Regio Parisiensi orientalioris ferè quadrante post horam primam à media nocte.

Pro eruendo Novilunio altero radicibus ad Æ. V. stabilitis.

Solis 9. 8. 43. 48. ap. 2. 9. 5. 2. Lunæ 4. 15. 18. 9. apog. 9. 11. 4. 38.
addantur 6. 29. 17. 36. - - - 44. 42. - 11. 21. 14. 32. - - 0. 14. 5. 0.

motus videlicet medii annis 44. completis, in quibus II. bissexti, & Julio communi expleto respondentes, & constabunt longitudines mediæ Planetarum nec non apogæorum in meridie calendarum mensis Augusti anno quinto Claudii Æ V. 45. Juliano verò currente nonagesimo, quo tempore seu die visa eclipsis

Solis nempe 4. 8. 1. 24 -- 2. 9. 49. 44 - - 4. 6. 32. 41 - 9. 25. 9. 38. adhibitis subin ritè prosta phæresib. evadet locus verus Solis 4. 6. 24. 24. locus verus lunæ 4. 7. 30. 56. differentiæ autem --- 1. 6. 32. qua prior planeta à posteriore jam excedebatur attentis utriusque motibus veris 2. min. 25. sec. & 38. 5. respondent 1. hor. 52. minuta, adeóque novilunium verum factum est Lutetiæ hora decima matutina calendarum mensis Augusti minuto octavo, at Romæ 48. min. post decimam.

Porrò tabulæ Hirianæ ita sunt compilatæ, ut ab anno primo Juliano usque ad Æ. V. Christi ineuntem bissexti duodecim; ab anno verò Æ. V. primo ad 45. seu Julianum 90. bissexti undecim intercurrerint, prout supposui in calculo antè exhibito, & ex institutione Calendarii Juliani erat supponendum. In eo siquidem annus primus debebat esse bissextus (ùt evidenter liquet retrogrediendo ab anno Juliano 45 immediatè præcedente Æ V & manifestè bissexto, cùm tales fuerint annus 4. 8. 12. 16. &c. eandem Christi Æ. V. consequentes) cùm ergo ope tabularum Astronom. in ambo novilunia deveniatur anni primi & nonagesimi Juliani calendis Januarii & Augusti celebrata, Romæque observata, liquidò patet, fictitium esse Forosempronienſis, & Marianæ diem à mystis, ùt ipsi dicunt, crasso errore intrusum, de qua tamen audacia, vivente adhuc, nec tam enervi Augusto, quin eam valeret reprimere, neque apparet, quomodo vel somniare potuerint gentiles illi sacrificuli, quibus incumbebat tempora & ferias Romani Calendarii annuatim digerere.

Computus cyclivus quodammodo, & fors simplicior ad prædictorum authorum ostendendam hallucinationem est sequens. Ab anno Julii Cæs. 1. ad 90. lapsi anni integri 89. à calendis Januarii ad Augusti diem primam soles 212. annis, ùt paulò ante ostensum, inter eam tem-

temporis periodum evolutis inserti sunt dies intercalares viginti & tres. Dies 365, quantitas videlicet anni communis, per 89 multiplicati, reddunt summam 32485. adjectis 212. diebus mensium residuis ac præterea 23. intercalaribus conflantur dies ab una in alteram neomeniam transacti 32720. seu horæ 785280. minuta prima 47116800. secunda 2827008000, seu bis mille octingenti viginti septem milliones, & octomillia. Dividatur postrema hæc summa per unam lunationem mediam dierum 29, horarum 12, primorum 44, secundorum 3, seu omnibus ad postremas minutias redactis dividantur 2827008000. per 2551443, exhibebuntur in quoto Neomeniæ 1108. à primo anno Juliano ineunte ad calendas Augusti anni Juliani 90. celebratæ. Igitur intra id temporis intervallum nullus calendario præterea intrusus dies, aliàs neomenia ultima & ecliptica, seu millesima centesima octava non in ipsas calendas Augusti, sed in diem trigesimum primum Julii incurrere debuisset, nisi insuper fingas, diem præposterè insertum post institutionem & reformationem Calendarii Romani, antequam calendæ Augusti anni Juliani nonagesimi ingruerent, rursum fuisse exemptum, prout jussu Imperatoris Octaviani postliminiò devorati sunt illi tres dies, quos intercalationis vitiosæ festinatio Julianis fastis intruserat, ùt nuper insinuatum. Sed à quo & quando dies ille elisus? Certè si Marianam audimus, dies iste insititius primùm Concilii Nicæni ævo fuit absumptus, quod figmenti genus, licèt etiam sibi constaret, nullatenus elideret calculi utriusque priùs admensi evidentiam, cùm utique dies duntaxat sæculo quarto Christi, quo sacra Synodus Nicæna sub Constantino Magno celebrata, è calendario Juliano elisa in censum venire nequeat illarum dierum, qui à calendis Januariis anni primi Juliani usque ad calendas Augusti anni Jul. nonagesimi effluxêre, ut per se est manifestum. Ex quibus denique ostensum fit, quod intendebam, nil fuisse formam calendarii sæpe dicti immutatam ab illa, quam Cæsar Julius instituit, & nepos ejus Augustus, deformatam sacrificulorum vitio, iterûm reformavit ad Cæsaris placita, saltem illa octuaginta annorum periodo, intra quam certissimò concludi debet Redemptoris nostri in his terris commoratio.

Lubet hic adnectere dispositionem bissextilium in Calendario Romano, qualis currere debebat ex ordinatione Institutoris seu Julii Cæsaris, uti & qualem popparum vel ignorantia vel malitia inter innumeras Romani Imperii turbas initio statim præposterè digessit, unàcum correctione ab Octaviano Augusto subin imperata, additis cycli solaris numeris, uti & litteris Dominicalibus anno cuivis respondentibus. Tabella prior formam à Julio Cæs. præscriptam, posterior deformatam à mystis exhibet usque ad asteriscum *, post quem locum habuit reformatio ab Augusto inducta, donec omnia rursus ad primævæ institutionis legem & nitorem absterfis labibus redirent.

Tabula prior

Anni	Jul.	Cycl. solis	Lit. Dom.
Biss.	1.	XXI.	C. B.
	2.	XXII.	A.
	3.	XXIII.	G.
	4.	XXIV.	F.
B.	5.	XXV.	E. D.
	6.	XXVI.	C.
	7.	XXVII.	B.
	8.	XXVIII.	A.
B.	9.	I.	G. F.
	10.	II.	E.
	11.	III.	D.
	12.	IV.	C.
B.	13.	V.	B. A.
	14.	VI.	G.
	15.	VII.	F.
	16.	VIII.	E.
B.	17.	IX.	D. C.
	18.	X.	B.
	19.	XI.	A.
	20.	XII.	G.
B.	21.	XIII.	F. E.
	22.	XIV.	D.
	23.	XV.	C.
	24.	XVI.	B.
B.	25.	XVII.	A. G.
	26.	XVIII.	F.
	27.	XIX.	E.
	28.	XX.	D.

Tabula posterior.

An.	Jul.	Cycl. sol	Lit. Dom.
Biss.	1.	XXI.	C. B.
	2.	XXII.	A.
	3.	XXIII.	G.
Biss.	4.	XXIV.	F. E.
	5.	XXV.	D.
	6.	XXVI.	C.
B.	7.	XXVII.	B. A.
	8.	XXVIII.	G.
	9.	I.	F.
B.	10.	II.	E. D.
	11.	III.	C.
	12.	IV.	B.
B.	13.	V.	A. G.
	14.	VI.	F.
	15.	VII.	E.
B.	16.	VIII.	D. C.
	17.	IX.	B.
	18.	X.	A.
B.	19.	XI.	G. F.
	20.	XII.	E.
	21.	XIII.	D.
B.	22.	XIV.	C. B.
	23.	XV.	A.
	24.	XVI.	G.
B.	25.	XVII.	F. E.
	26.	XVIII.	D.
	27.	XIX.	C.
B.	28.	XX.	B. A.

Tabula prior

Anni Jul.	Cycl. solis	Lit. Dom.
B. 29.	XXI.	C. B.
30.	XXII.	A.
31.	XXIII.	G.
32.	XXIV.	F.
B. 33.	XXV.	E. D.
34.	XXVI.	C.
35.	XXVII.	B.
36.	XXVIII.	A.
B. 37.	I.	G. F.
38.	II.	E.
39.	III.	D.
40.	IV.	C.
B. 41.	V.	B. A.
42.	VI.	G.
43.	VII.	F.
44.	VIII.	E.
B. 45.	IX.	D. C.
46.	X.	B.
47.	XI.	A.
48.	XII.	G.
B. 49.	XIII.	F. E.
50.	XIV.	D.
51.	XV.	C.
52.	XVI.	B.
B. 53.	XVII.	A. G.

Tabula posterior.

An. Jul.	Cycl. sol.	Lit. Dom.
29.	XXI.	G.
30.	XXII.	F.
B. 31.	XXIII.	E. D.
32.	XXIV.	C.
33.	XXV.	B.
B. 34.	XXVI.	A. G.
35.	XXVII.	F.
36.	XXVIII.	E.
B. 37.	I.	D. C.
38.	II.	B.
39.	III.	A.
* 40.	IV.	G.
41.	V.	F.
42.	VI.	E.
43.	VII.	D.
44.	VIII.	C.
45.	IX.	B.
46.	X.	A.
47.	XI.	G.
48.	XII.	F.
49.	XIII.	E.
50.	XIV.	D.
51.	XV.	C.
52.	XVI.	B.
B. 53.	XVII.	A. G.

CA-

CAPUT II.

Ostenduntur termini annorum, quibus Epocha Passionis, & Mortis Dominicæ illigari adhuc potest.

QUi reparati per Filii Dei cruentam necem orbis primordiis certo anno includendis studium suum contulêre Auctores Chronologi, D. Lucæ testimonium plerique usurpârunt de mundi restauratore, cùm ad baptismales Jordanis undas se contulit cap. III. 23. ita scribentis: *Et ipse JEsus erat incipiens quasi annorum triginta.* Sed cùm sacer Historiographus annum ætatis Christi trigesimum velut hæsidabundus cum particula *quasi* apposuerit, inde orta varietas opinionum, his tricesimum expletum, aliis necdum inchoatum à Servatore contendentibus, discrimine quidem, ùt patet modico, quo tamen stante annus salvificæ mortis Domini, certò definiri nequeat. Dissidium majus se offert, quoto æræ cujuspiam notæ anno adstringi debeat Christi Baptismus. Licèt enim Hagiographus scribat, anno decimo quinto Imperii Tiberii prodiisse Joannem, ut baptismum pœnitentiæ prædicaret, nescimus tamen, quantum temporis inter initium prædicationis Joannis, ac ipsum JESU Baptisma interceserit. Deinde quis hariolari valeat, an Evangelicus Scriptor annorum Tiberii primordia à mense Augusto, quô è vivis sublato Octaviano Tiberius in Imperio succesit, an ab antecedente per semestre circiter Hebraico mense Nisan, qui populo Israelitico sacri erat anni caput, in textu allato inchoârit? Præcipuè verò dubium est, infrà fusiùs discutiendum, an Evangelista regimen Tiberii ab obitu Augusti Cæs. an verò ab eo tempore computârit, quo in Collegam Imperii ipse Tiberius assumptus est. Neque etiam satis constat, num â Baptismate recepto quatuor vel tria solùm paschata exegerit Dominus. Elidunt dubia hæc illorum confidentiam, qui ex unico Lucæ allegato loco definiri satis posse censent annum obitæ pro genere humano Christi mortis. Servit tamen vadimonium illud, ut certis limitibus iste annus constringatur, quos nemo prudens Chronologus prætereat.

Nempe fixum habemus anno decimo quarto Æ. V. menſe Auguſto vivis ſublatum Auguſtum. Fatum enim iſtud ſubſecuta Lunæ ſyncope à Tacito l. 1. Annal. & Dione l. 57. relata liquidò probat. Anno ſiquidem Juliano 59. ſeu Æ. V. 14. die 27. ſeptembris illud plenilunium eclipticum incidit, quo citatorum ſcriptorum relatione altero ab Auguſti obitu menſe ſeditionem jam ſpectantes in Pannonia Romanæ legiones vehementer territæ ad officium redière. Tiberius porrò omnium Hiſtoricorum conſenſu illicò Prædeceſſori Auguſto in Imperio eſt ſuffectus. Ponamus itaque, quod infrà diſcutietur, annum Tiberii decimum quintum à S. Luca fuiſſe derivatum ab ejus imperii primordio, quo ſolus rerum potiebatur Tiberius, congruet decimus quintus is annus vigeſimo nono vel trigeſimo Æ V. ſi ergo quatuor à recepto Baptiſmate Paſchata ſupervixit Dominus, mortis ejus terminus ultimus erit Æ. V. annus trigeſimus quartus, vel ſi cum ſingulari unius, aut alterius opinione contra adverſariorum torrentem cenſeas ex S. Joannis Evangelio colligi poſſe quinque Paſchata à Baptiſmo ad obitum Servatoris, annum trigeſimum quintum, imò & trigeſ. ſextum ex abundanti dabimus poſtremo huic termino.

Primus autem ſeu citimus terminus figetur, ſi annus decimus quintus imperii Tiberii non à morte Auguſti, ſed ab illo in conſortium Imperii aſſumpto fuerit computatus. Triennium circiter, ùt ex dicendis patebit, unum Tiberiani imperii exordium ab altero diſtat. Igitur decimus quintus Tiberii ab hac altera æra deductus eſſe potuit Æræ Chriſtianæ communis vigeſimus quintus vel ſextus. Quod ſi Chriſtus à baptiſmali latice tria ſolùm Paſchata celebrârit, annus Æ. V. vigeſimus octavus velut primus ſtatuendus erit mortis ejus terminus.

Exigamus ergo veluti ad lydium lapidem annos hiſce clauſos limitibus ad tabulas Aſtronomicas, cyclóſque Calendarii Juliani, & diſpiciamus, quiſnam annorum inter vigeſimum octavum & trigeſimum ſextum Æ. V. ambos characteres ſibi vindicet, fidei Evangelicæ unus feriæ videlicet VI. qua Redemptor cruci ſuffixus, alter fidei ni fallor, proximus ſcilicet Plenilunii, unanimiter à Patribus & Scriptoribus aliis aſſertus, imò à lege veteri præceptus in paſchate obſervari, cùm menſis primi, utique apud Judæos lunaris, die decima quarta agnus paſchalis jubebatur comedi, qua lege cibis in legali-

galibus plenè observata, ùt canit Ecclesia nostra, Christus innocentissimus Agnus pro peccatis nostris immolandum se dedit.

Neque hic audiendi, qui dicunt præceptum in veteri lege datum de agendo Paschate non lunam, sed diem decimam quartam mensis primi respexisse, cùm sacri, qui in eam rem afferri queant textus non de ipsa luna, sed de mensis *Nisan* diebus sermonem instituant, non inquam audiendi, quia ex una quidem parte certissimum est, & Philonis ac Josephi Hebræi testimoniis liquidum, annum apud Judæos è mensibus lunaribus fuisse constitutum, insertis suo tempore Empolismis ut solari annus lunaris aptè congrueret. Hinc mensis primus Nisan sacri seu Ecclesiastici anni caput à novilunio jugiter inibat, vel astronomicè aut cyclicè computato, vel ex ipsa lunæ inspectione ritè definito. Ex parte verò altera notus est canon Nicænæ synodi agi jubens Christianorum pascha die Dominico mensis primi lunam *decimam quartam* in sequente, idque ideò, ne si ipsa luna decima quarta Christicolæ hoc festum celebrarent, perfidos Judæos Ducis sui crucifixores imitari viderentur: ergo æcumenica illa synodus primis Ecclesiæ à Christo recèns institutæ temporibus habita suppositit phase Hebræorum jugiter actum *Lunâ XIV.* adeòque idem esse celebrare Pascha die XIV. mensis Nisan, uti expressè vetus, instrumentum jusserat, & id celebrare ipsâ *Lunâ XIV.* certè rituum Judaicorum peritissimus Josephus l 3. orig. c. 10 ita scripsit: *Mense verò Xanthico, qui apud nos est Nisan, & anni caput est, Lunâ XIV sole in Arietem ingresso phase agitur.* Philo verò L. de vita Moysis idem refert his verbis: *Hoc ipso mense* (Nisan) *circa decimam quartam diem, cùm plenus jam orbis lunæ futurus est, paschatis solenne celebratur.*

Accedit mirabilis solis eclipsis in morte Christi visa. Eam lunâ plenâ contigisse satis docet scripta ad Polycarpum Epistola S. Dionysii Areopagitæ, qui porentosam Phæbi catastrophen Heliopoli Apollophane astronomo socio observârat. *Cernebamus*, inquit, *quando luna ex improviso incidit, neque enim conjunctionis tempus erat, rursúsque quando eadem luna horâ nonâ ad vesperam se mediæ solis lineæ præter naturæ ordinem opponebat.* Horâ ergo nonâ vespertinâ Cynthia, ùt à Phæbo per tres horas mirabiliter obtecto recesserat, mediæ se solis lineæ opposuit, seu illo constituit loco, qui diametraliter luminari majori erat obversus, & plenilunium inducit. Id ipsum alibi confirmat Areopagita Epist. 1. ad ipsum Apollophan.

Offusi tenebris ipsi eramus, orbem solis undequaque, & ex aquo occupante caligine. Et postquam repurgatio, restitutióque facta est, una ad solis diametrum conversa aufugit. Ita ille. *Luna autem ad solis diametrum conversa* est luna soli opposita, seu in plenilunio sita. De hoc plura dabit Ricciol. Almagesti l. 5. c. 18.

Id quoque minùs verosimile, quod alii asseruêre, Judæos in putandis sæculo primo Christi paschatis suis usos cyclis admodum vitiosis, ac dies etiam plures à cœlo abludentibus. Adhibitas enim ab iis esse methodos luminarium motibus parùm difformes satis probant bina ipsornm paschata à Flavio Josepho relata. Primum actum die 14. Nisam anno Æ. V. Christi LXX. quo à Tito capta Jerosolyma. Alterum ejusdem Epochæ anno LXV. quo idem author. l. V. Alos. c. 880. prodigia referens Judaicum bellum præcurrentia hæc scribit: *Ante defectionem & bellicum apparatum, cùm populus ad Azymorum solenne convenisset, erat autem dies octava circa horam noctis nonam &c.* Idémque teste Ricciolio Josephus refert l. 6. de bello Jud. c. 4. fuisse idem octavam mensis Xanthici, sicut alterum Pascha anni LXX. in ejusdem mensis diem XIV incurrisse scribit l. VII. c. 12. Facta ex Hiranis tab. supputatione plenilunium medium Aprilis anni Æ. V. LXX. Jerosolymis factum est die XIV. hor. 9. vespertina. Anno verò LXV. luna plena quoad motus planetarum medios pro eodem meridano Jerosolym. eruitur die April. 9. hor. 10. matutina. Patet igitur in paschate priore à Judæis anno LXX. Æ. V. celebrato omnimoda cum Astronomicis ratiociniis conformitas. In posteriore verò anni LXV. uno tantùm die Hebraica methodus à tabulis sidereis elongabatur, & fors illa dies octava, quando populus confluxisse dicitur ad solennitatem paschalem necdum erat deputata ipsi Paschati sed dies nona postridie insecuta.

Denique venerabilis Beda cap. 4. de ratione tempor. extra dubium ponendum asseverat, lunam plenam diei obitûs Christi tribuendam his verbis: *Nam quòd Dominus XV. lunâ, feriâ VI. crucem ascenderit, & una sabbatorum id est die Dominica resurrexerit à mortuis, nulli licet dubitare catholico.* Si nulli autem licet catholico dubitare de luna XV. seu plena, an character alter plenilunii saltem teste Beda non sit fidei proximus?

CA-

CAPUT III.

Ostenditur Astronomicè & Cyclicè, quinam inter Æ. V. annos à vigesimo octavo ad trigesimum sextum elapsi congruè Servatoris morti dari queant.

CAlculus plenilunii medii Martii Æ. V. anno vigesimo octavo bissext. Radix Epact. anno primo ineunte Epochæ communis Christianorum è tab. Hirii hor. 12. merid. Lutetiæ est dier. 17. hor. 18. 22. m. 14. s.

Ep. pro annis completis 27.	-	27.	7.	30.	41.
pro Febr. bissext.	-	0.	22.	31.	54.
summa harum Epactarum		46	0	24	49
Pleniluniorum revolut. tres	-	73	19	50	8
Plenilun. med. Martii	-	27	19	25	19

Si ad tempus ab Epactis designatum ex iisdem tab. putentur longitud. mediæ luminarium, sex præcisè signis ab invicem distitisse comperietur. Addo hic paradigma, ut in cœteris quoque lunis plenis, si lubuerit, rei periculum fieri queat.

Ineunte Æ. V. solis locus medius	9	8	43	48	Lunæ	4	15	18	9
motus medius annorum 27.	11	29	28	1		11	2	25	58
pro Februario - -	1	28	9	11		1	27	24	26
pro diebus 28. ob bissext.	0	27	35	53		0	8	56	21
pro horis 19. - -			46	49		0	10	25	53
pro minutis 25. 19. -			1	1				13	55
Longit. solis media	0	4	44	43		6	4	44	42

Distant proin medii luminarium motus ab invicem signis sex, adeóque tempore per epactas elicito celebratum plenilunium medium. Ubi notandum, Hirii tabulas ita esse concinatas, ut diei per epactas invento jugiter addenda sit unitas. Fuit ergo plenilunii medii dies vigesima octava Martii hora 19. 25. 19. Astronomica numeratione, at politica dies vigesima nona h. 7. 25. 19. ante meridiem Lutatiæ

tiæ Pariſ. t. m. at Jeroſolymis loco 2. horis 34. 32. orientaliore cl. 29. 9 h. 59. m. 51. ſ

Quò Cyclicè idem plenilun. definiatur in forma Calendarii Juliani veteris, ſeu primitus à Julio Cæſ. inſtituti, ſciendum, quod aliàs inſinuavi, aureos numeros noviluniorum indices, teſte Petavio ita fuiſſe per dies menſium digeſtos, ut primæ Januarii compereret num. aur. I. decemnovendialis cycli primus. Calendarium hoc Nicænæ Synodi tempore ab Eccleſia aſſumptum quidem, non tamen citra aliquam correctionem. Cùm enim, ùt conſtat, ex reformatione Gregoriana intra 312. & ſeſqui annos Julianos novilunia ſedes ſuas integram diem prævertant, & Patres Concilii ſcirent diei primæ Januarii aureo num. I. à Julio Cæſ. ſignatæ non reſpondere ampliùs lunas in cœlis novas, ſed has diem unam & 5. circiter horas anticipare, anno ſiquidem trecenteſimo vigeſimo quinto, quo ipſi Nicææ erant congregati currente aureo num. I. Novilunium non in Calendas Januarias, ſed in 3. Calend Jan. incurrit, ſeu in diem 30. Decembris anni 324. Æ. V. hora circiter ſeptima ante meridiem, idcirco eidem diei primæ anni Æ. V. 325. loco num. aur. I. ſubſtituêre aur. n. III. reliquis numeris octodecim per anni dies methodo Juliana aptè diſtributis. Vi hujus emendationis factum, ut prædicto anno 325. congrueret aureus n. III. adeóque anno primæ Æ. V. II.

Hinc autem ſequitur, obtineri aureum hunc num. noviluniorum indicem in calendario veteri Julii Cæſ. facta anni Juliani dati per totum cyclum ſeu XIX. diviſione, erit enim reſiduum diviſionis num. aureus quæſitus, vel ſi nil ſuperſit ipſe decimus nonus N. aur. illi anno quadrabit. Cujus rei eſt liquida ratio, cùm, ùt ſupra dictum primo anno Juliano aſſignatus ſit Noviluniorum index num aureus I. In calendario autem emendato quoad noviluniorum indices per Synodum Nicænam numeri aurei quovis Æ. V. anno habentur, ſi iſti unitate adiecta rurſus fiat per XIX. diviſio, reſiduum námque operationis exhibebit petitum numerum aureum. Ratio iterum clara, quia ex ordinatione ſacroſanctæ Synodi anno Æ. V. præcedenti debebatur num. aur I.

Juxta ambo hæc Calendaria Julii Cæſ & Nicæni Concilii à Petavio & aliis exhibita, elicui cyclicè plenilunia media paſchalia annorum inter antè dictos limites incluſorum, ubi apparet multoties biduí diſcrimen, Juliano circa tempora obitûs Salvatoris retardante,

Nica

Nicæno autem lunationes, uti revera in cœlis contigerant juxta luminarium motus æquales, anticipante.

Anno Epochæ Chriſtiadum vigeſimo octavo reſpondebat Noviluniorum index num. aureus XVI. in Calend. Jul. Cæſ. qui decimo ſexto Martii ibidem erat appoſitus. Numeratis inde includendo ipſum eum diem ſolibus inter novam & plenam lunam interjectis ſeu quindecim, devenitur ad trigeſimam Martii plenilunio inſignem. Idem annus in Calendario Nicæno depoſcebat aureum numer. X. qui inſcriptus decimæ quartæ Martii plenilunium ratione paulò antè ſuggeſta determinat die ejuſdem menſis vigeſimo octavo. Feria diebus plenilunii antè dictis innoteſcit, ſi cyclo ſolis illi Æ. V. anno congruenti, videlicet IX. in proſelide litterarum Dominicalium aſſignentur D. & C, geminatæ ob biſſextilem, quarum priore uſus eſt ad denotandos Dominicos dies in Jan. & Febr. poſteriore per menſes decem reliquos cum littera C. plenilunio aſtronomicè die 29. invento Fer. II. cyclico juxta exigentiam Calend. Jul. die 30. occurrente fer. III. denique plenilunio ad leges Nicæni inveſtigato die 28. Martii ipſa Dominica ſeu Fer. I. debetur. En ſynopſin calculorum è tabulis Philippi De la Hire & ex utriuſque Calendarii cyclis depromptorum pro Meridiano Jeroſolymit.

Anni Æ. V.	Plenil. Aſtron. medium t. m.	Cycli Lunæ C. Jul.	C. Nic.	Plenil. Cyclica. C. Jul.	C. Nic.	Cycl. Litt. Solis.	Dom	Feriæ Plenilunior. Aſtr.	Jul.	Nicæn.
	d. h. m.									
B. 28.	Mart. 29. 10 0. V.	XVI.	X.	Mart 30.	Mart. 28.	9.	D. C.	II.	III.	I.
29.	Mart. 18. 6 48. V.	XVII.	XI.	Mart. 19.	Mart. 17.	10.	B.	VI.	Sabb.	V.
30.	April. 6. 4. 21. V.	XVIII.	XII.	April. 7.	April. 5.	11.	A.	V.	VI.	IV.
31.	Mart. 27. 1. 10. M.	XIX.	XIII.	Mart. 27.	Mart. 25.	12.	G.	III.	III.	I.
B. 32.	Apr. 13. 10. 42. V.	I.	XIV.	Apr. 14.	April. 12.	13.	F. E.	I.	II.	Sabb.
33.	Apr. 3. 6. 41. M.	II.	XV.	Apr. 3.	April. 2.	14.	D.	VI.	VI.	V.
34.	Mart. 23. 4. 20. V.	III.	XVI.	Mart. 23.	Mart. 22.	15.	C.	III.	III.	II.
35.	Apr. 11. 1. 50. V.	IV.	XVII.	April. 11.	April. 10.	16.	B.	II.	II.	I.
B. 36.	Mart. 30. 10. 40. V.	V.	XVIII.	Mart. 31.	Mart. 30.	17.	A. G.	VI.	Sabb.	VI.

Ex tabellæ inſpectione liquet, Plenilunia Aſtronomica primi menſis feriis ſextis ſolùm ter congruere, videlicet annis Æ. V. Chriſti 29. 33. & 36. Cyclica verò in Calendario Juliano bis, anno 30. & 33. & in Nicæno tantùm ſemel, anno videlicet 36. Characteres

itaque

itaque ambo Plenilunii & feriæ VI. hisce annis confluunt Epochæ Christianorum communis. 29. 30. 33. 36. non item annis quinque reliquis, illi proin qui morti Servatoris deputantur apti, isti verò inepti erunt. Prærogativam autem istam anno æræ vigesimo nono potiùs, quàm tribus cæteris competere ex dicendis palàm fiet.

CAPUT V.

Ostenditur annos Æræ V. 33. ac multò magis 36. non posse convenienter tribui Passioni Dominicæ, utì nec annum 30. licèt characteres plenilunii paschalis & Fer. VI. iis non obstent.

DOcet Evangelica fides, natales mundi Reparatoris fato Herodis esse tempore priores. Expresse siquidem Matthæi 11. 1. dicitur: *Cùm ergo natus esset JESUS in Bethlehem Juda in diebus Herodis regis.* Id quoque vel de fide, vel fidei proximum, de quo infrà, Redemptoris nostri vitam ad triginta tres annos, vel cœptos vel expletos esse extendendam, in hoc consentientes habeo omnes illos, qui post Abulensem facilè primum inter Scriptores assertorem, quòd non in Martio sed Aprili & quidem Æ. V. anno 33. mortem Christus oppetierit, id ipsum tenent, & recepissima fidelium persuasio ferè indubium id facit. Respondet porro Æ. V. annus trigesimus tertius Juliano septuagesimo octavo, detractis itaque 77. jam evoluto, integris annis 33. Domini nativitas incidisset in finem anni Juliani quadragesimi quarti. Facilè autem ostendi valet Herodem tunc non amplius fuisse in vivis superstitem, ac propterea istum Æ. V. annum trigesimum tertium mortis Christi Epochæ minimè convenire. Ubi claret, id à fortiori sentiendum, de anno Æ V. trigesimo sexto, & multò minùs inter viventes numerandum Herodem, si 32. duntaxat annos expletos vitæ Domini tribueris, hoc enim posito ejusdem natales anno Jul. 45, seu æram communem immediatè præcedenti essent consignandi, ante quod tempus tyrannus jam dudum fuerat ad inferos detrusus.

Herodis porrò fatum contigisse ante annum Julianum quadrages. quartum pluribus è Flavii Josephi historiæ locis fit manifestum.

Scrip-

Scripsit is de rebus Herodis magni, si quis alius cumulatissimè, contendóque illud, quidquid secùs nonnulli senserint, Auctorem accuratum esse in Chronotaxi annorum regiminis Herodiani, sive dein in libris de rerum Judaicarum antiquit. hinc inde humanum quid passus sit, sive non. Et verò cun Scriptor ille Hebræus Herodi ferè extiterit contemporaneus, recentíque hominum memoria hærerent tum anni regiminis, tum facta alia Idumæi Regis, hallucinationes in hisce scribendis non supponi, ùt plerique faciunt, Josephum vel deceptum vel deceptorem fuisse rati, sed efficaciter probari debent, quod fors nullus hactenus præstitit, sed de hoc ex instituto infrà. Sufficiat hic adduxisse Eusebii encomium Flavio attributum l. 3. c. 9. ubi ita loquitur: *Hic Josephus non modò apud gentem suam, verùm etiam apud Romanos Judæorum illius temporis facilè præstantissimus habitus fuit: Ita ut tum statuæ honore in urbe Roma decoraretur, tum libri ab eo industriâ elaborati, confectíque in Bibliotheca tanquam monimenta meritò reponerentur. Hic verò rerum Judaicarum antiquitatem in viginti libros redegit. Historiam item de bello Judaico sua ipsius ætate administrato septem libris conscripsit. Quas res non græco solùm sermone, sed patrio etiam se tradidisse suo ipsius confirmat testimonio. Cui quidem propter reliquas res verissimè ab eo conscriptas etiam in hac causa fides jure debet adhiberi.* Ita Eusebius in laudem Josephi.

Antequam assumptum probem, breviter ex prælaudato Josepho admetior loca, quibus mentio fit de annis Herodiani regiminis, duplicísque Epochæ regni ejus. Primæ videlicet, quando regnum Judaicum à Romano Senatu adnitente præcipuè Marco Antonio ipsi Herodi decretum, secundæ, qua ope Romanorum Antigonum æmulum devicit, ipsósque regni fasces victor suscepit.

Anno Juliano VI. Olympiadis 185. anno I. Cn. Domitio Calvino II. & C. Asinio Pollione Coss. (qui ambo anno sexto Juliano consulatum obtinebant, ùt legitur ex lapide Colotiano apud Gruterum) Herodes Antipatri filius Romam venit, & circa autumnum à Senatu Judææ Rex declaratur, Antigonus verò à Parthis Hircano substitutus hostis reipublicæ denuntiatur. Jos. l. XIV. c. 25. verbis his utitur: *Convocato senatu Herodes producitur. Antonius senatum docuit, quod etiam ad parthicum bellum plurimùm conduceret Herodem regnare, ídque mox omnium suffragiis approbatum est, atque hoc pacto Herodes regium fastigium adeptus est C. Domio*

Calvino iterum, C. Domitio Pollione Coss. Hic proin sextus annus Julianus dici potest regni Herodi à Romanis decreti primus, vel differre id præstabit in annum sequentem, utpote anno eo sexto ad finem jam vergente, Sicque certum habetur regni Herodiani Epochæ prioris exordium.

Idem Josephus l. XIV. c. 28. recenset, Jerosolymam captam ab Herode, vinctúmque Antigonum à Sosio Romanorum Duce ad Antonium Antiochiam missum, ibíque securi percussum fuisse, ùt triennium & trimestre regnâsset, & hæc subdit: *Clades Hierosolymorum incidit in Consulatum Agrippæ & Canidii Galli mense tertio, feriis, quibus solenne sit jejunium anno Sabbatico.* Annus hic Sabbaticus, juxta Chronologiæ peritos infallibilis temporum character, quartus erat à duobus Domitiis, quibus Coss. regnum Judaicum senatus consulto Herodi fuerat decretum, seu à prima Herodis regis Epochâ, sacræque urbis Alosi congruere indubium est, ísque sabbatisimus apertæ falsitatis Dionem convincit, capta Jerosolyma anno præcedente Claudio & Norbano Coss. asserentem. Hinc autem init altera regni Herodis Epocha à sublato Antigono originem trahens, & à regni decreti anno, seu à prima Epocha triennió paulo plùs distans. Si istam proin illiges anno sexto Juliano ad finem vergenti, illa initium trahet ab anno Juliano nono, vel à decimo, si Æ. priorem ad Jul. 7. differas. Et harum Epocharum alterutri regiminis Herodici anni jugiter à Josepho tribuuntur, cùm præclarum vel crudele facinus de Idumæo rege Judaicus ille scriptor recenset, quamvis non semper fiat explicita mentio, cuínam earum sit accensendus annus rei gestæ, cùm ex aliis circumstantiis haud difficulter id ipsum colligi queat.

Sic quando Josephus l. XV. c. 6. & 7. Actiacam victoriam memorat, eámque contigisse ait anno Herodis regni septimo his verbis: *quo tempore, dum maximè apud Actium Antonius conflictatur cum Cæsare regni Herodis anno septimo, Judæa terra quali nunquam antè motu concussa.* Ex illa victoria Actiaca juxta omnes Chronologos incidente in septembrem anni decimi quinti Juliani, & ex Olympiade 187 à Flavio adducta, licèt ab illo ipse Olympiados annus non signetur, satis colligi datur, annum illum septimum Regni Herodis ab Æra posteriore, seu à detruso Antigono derivatum esse.

Epocham tertiam aliqui addunt regimini Herodiano deductam ab eo tempore, quo Cæsar devicto Antonio Herodem sibi in Rhodo occur-

occurrentem diademate rursum donârit, quod Idumæus Octaviani iram timens, quia Antonii fuerat partes secutus, sibi ipsi detraxerat. Sic enim Josephus de Herode loquens l. XV. c. 10. *Properavit Rhodum, ut illic Cæsari occurreret. Et cùm hucusque Antonio adhæsisset, præter spem acceptum se vidit Cæsari, & ope ejus denuò confirmatum in regno, senatûs quoque consulto per illum impetrato, deduxit eum in Ægypto.* Sed in Josepho nuspiam legisse me scio, annos regiminis ab ista tertia Epocha quoad acta Herodis posteritati in illius Libris consignata, unquam fuisse desumptos. Id semper mihi accidit mirum, & etiam aliis videbitur, attentè lucubrata Flavii lecturis, quòd Eminétissimus Ecclesiasticorum annalium Scriptor Baronius nec non scriptores alii re fors ulteriùs non discussâ ipsum secuti, ad tertiam illam revocârint Epocham annos regni Herodis aliquos à Josepho relatos, cùm tamen iste l. XVII. c. 10. expressè dicat, mortuum esse Herodem, cùm regnâsset à sublato Antigono annos triginta quatuor, postquam verò à Romanis regnum obtinuit, triginta septem. Nunquid non ante Actiacam victoriam vivis ereptus Antigonus? quî ergo annis triginta septem ab ea palma computandis regnârit Herodes, si post Antigoni fata sceptrum annis duntaxat 34. rotavit? quid ergo manifestius, quàm annos illos regiminis Idumæi juxta Josephi Chronotaxim triginta septem, non ad illam Epocham referendos, quæ Augusti favore post actiacum prælium Rex Judææ confirmatus Herodes, sed ad illam æram primam, cujus primordiis adnitente M. Antonio Judaicum Regimen à Romano senatu adjudicatum sibi vidit?

Ex his autem facilè liquebit, Herodis mortem ante annum Jul. 44. contigisse, imò ostendisse sufficeret, ante annum 45. obitam à Tyranno, quò inutilis reddatur Æ. V. annus 33. Si enim exeunte anno 44. *in diebus Herodis* natus est Servator Mundi, illi profectò toto illo anno supervixisse debuit attentis iis quæ à rege illo sacræ paginæ post Messiæ adventum facta memorant, cùm Christus illo anno exeunte mundo sit natus.

Anno sexto Juliano exeunte Æra prior Herodis init decreti scilicet Judaici à Romanis ipsi regni: ergo cùm ducto inde computu rexerit annis triginta sex (Josepho enim referente anno trigesimo septimo illius æræ defunctus est) liquidò conficitur anno Juliano quadragesimo secundo fuisse vivis ereptum.

Anno Juliano nono itidem ad finem vergente Epocha altera

post devictum Antigonum incipit: ergo eodem Josepho teste anno trigesimo quarto hujus Epochæ mortem opperierit Herodes; additis anno Juliano nono triginta tribus aditi regni Judaici, mortuum debebis asserere anno Julian quadragesimo secundo.

Testatur Josephus l XV. c. 7. annum actiacæ victoriæ fuisse ab Herodis *regno inito septimum*, adeóque computandum ab Epocha posteriore. Asserto omnium chronologorum actiacæ pugnæ debetur annus Jul decimus quintus. Si itaque septem ab annis triginta quatuor regiminis computatis à secunda Æra detraxeris, manebunt viginta septem anni Herodis regni iniri, quibus post victoriam actiacam supervixit. Isti igitur anni junguntur Juliano decimo quinto, & rursus dabitur quadragesimus secundus, quo in vivis rex Idumæus esse desiit.

Libro eodem c. 13. scribit Cæsarem venisse in Syriam, cùm Herodi jam præteriisset annus regni decimus septimus; subdit dein, attributam à Cæsare Herodi ditionem Zenodori, non tamen in eo septimo decimo regiminis anno distinguens epochæ speciem. Dionis l. 54. relatione habemus tetrarchiam Zenodori in Herodem translatam Coss. Apulejo & Silio, seu anno urbis septingesimo trigesimo quarto, Juliano vigesimo sexto. Si illos Herodiani regiminis annos ad posteriorem ejus Æram referas, subtractis annis triginta tribus restabunt ab ea tetrachia recepta sexdecim anni. Hi juncti anno urbico 734. vel Juliano 26, dabunt V. annum 750, Julianum 42 Herodis fato tribuendum.

Ex l. II. belli Judaici c. 3. ejusdem Flavii, uti & ex l. 2. Vellei & 55. Dionis colligitur, Augusti è filia nepotem Cajum fuisse præsentem liti, quam Archelao fratri causâ successionis paternæ intentavit Antipus alter Herodis filius. Si ergo Herodiana mors anno Juliano 45. consignari deberet, Cajus judicio illi haud potuit interfuisse, quippe ab Augusto in Orientem jam missus ex communissima chronologorum, extátque referente Antonio Pagio in Crisi ad annales Baronii Pisis cenotaphium Cain, in quo hæc leguntur: *Post consulatum. Quem. Ultra. Finis. Extremas. Populi Rom. Bellum. gerens. feliciter. peregerat.* Ergo anno sui Coss. qui indubiè in Æ. V. primum & Julianum 46. incidit, Cajus Româ abfuit: ergo anno 45, multò minùs 46, non potuit illi concilio, quod in causa Archelai Romæ actum, præsens fuisse, nisi fingas, quòd Cajus ex Oriente iterum in urbem redierit anno Jul. 44. & inde Provincias Orientales repetierit

rit anno 46, quod figmentum nescio, an vel somniârit Historicorum ullus.

Denique, ut alia præteream præsertim lunæ eclipsin teste Josepho Jerosolymis visam nocte illa, qua jussu Herodis flammis exusti quidam Rabbini, quia consilium dederant confringendæ aquilæ aureæ supra Templi Jerosolymitani limen in Augusti honorem appensæ, & post quem lunæ defectum ipse Tyrannus defecit ejusdem Josephi vadimonio. Longè enim alium Eclipsis illa annum designat, quàm Herodis interitus in opinione adversariorum habere queat, ut alia inquam præteream, ex sola relegatione Archelai claret, Herodis fatum supremum annos 44. vel 45. Julian. prævertisse. Ista etenim relegatio à Josepho facta dicitur anno decimo ineunte præfecturæ, seu Tetrachiæ Archelai. Dio autem l. 15. illam signat Coss. M. Æmilio lepido, & L. Aruntio anno videlicet quinquages. primo Juliano. Eruditissimus Schelstrate Tom I. antiquitat. Ecclesiæ Dionem citat. l 88. ita scribentem: *Ad annum Coss. Lepid & L. Aruntii, Herodes Palæstinus* (Archelaum indicat Herodis filium) *trans alpes est relegatus, ac pars ejus ditionis in publicum redacta.* Si anno 51. completos 9. Archelai terachiæ detrahas, sortieris iterum annum Julian 42. Herodianis inferiis celebrem.

Puto ex his abundè liquere, annum trigesimum tertium Æ. V. Redemptoris morti non posse competere, nisi evertatur communis illa fidelium persuasio, & apud chronologos etiam pro eo 33 anno stantes, recepta opinio, Servatoris vitam in his terris ad annos 33. vel cæptos vel expletos esse extendendam.

Discutiamus jam annum quoque Christiadum Æ. V. trigesimum, in quo saltem cyclicè ex calendario Julii Cæs. habetur concursus lunæ plenæ cum Fer. VI. Et quidem obitum Herodianum anno Julian. 42. tribuendum non obstare, quo minùs trigesimus iste annus Æræ passionis Dominicæ congruat, hinc deducitur, quòd ille fuerit septuagesimus quintus Julianus. Si itaque huic fluenti subducas 33. vitæ Christi annos expletos, in Christi natalium annum 41. Julian. exeuntem incurres adeòque Herodis mortem anno Jul. 42 oppetitam Servatoris nativitas, uti fide certum est, in hac sententia adhuc præverteret Secùs verò fieret, si tantùm 33. annos inceptos vitæ Redemptor attigit. Sed trigesimus hic Æ. V. annus ex aliis captibus displicet, quin Dominicæ mortis prærogativa ei conveniat Nam

præter afferenda pro anno 29. ejusdem Æræ Christiadum, in quo etiam astronomici plenilunii, & feriæ manifestus est confluxus, obest

1. Maxima antiquorum Scriptorum, uti & Patrum ac Recentiorum auctoritas non Aprili sed Martio ferè unanimi calculo Christi necem consignantium. Accedunt Martyrologia plurima, & penè universalis fidelium persuasio, ùt infrà docebitur.

2. Suprà Cap. II. hujus sectionis ostensum, à S. Dionisio areopagita ea ipsa die, qua mirabilis celebrata est solis obscuratio, ut tenebræ factæ sint per trihorium, seu die obitûs Redemptoris, sub vesperum horâ nona conspectam esse lunam orbe pleno refulgentem: ergo plenilunium eo die, quo obiit Dominus non tantùm cyclicè, sed etiam astronomicè contigit. Cùm itaque anno Æ. V. trigesimo tam medium, quàm verum plenilunium juxta tabulas in cœlis commissum sit non feria VI. sed V. annus iste trigesimus nequaquam convenit cum anno mortis Christi. Supputavi ex iisdem Tabellis utriusque anni veram oppositionem luminarium, & hanc Jerosolimis factam comperi anno 29. Æ. V. die 18. Martii feria VI. h. 9. 2. m. vesperi, prout notavit Areopagita ipso die prodigiosarum phæbi tenebrarum. Anno vero Æ. V. 30. vera oppositio eruitur die Aprilis sexta hor. 8. 34. m. sub vesperum feriæ V. Adstipulantur S. Augustinus, Ambrosius, Tertullianus, & scriptores antiquissimi alii cum Venerabili Beda tenentes, reparationem generis humani factam esse in plenilunio, quod proprie non de cyclico, sed illo, quod in cœlis reapse committitur, intelligendum esse, quivis rerum justus arbiter censebit.

3. Non desunt authores probabiliter rati, Herodem jam anno Juliano quadragesimo primo sub finem Novembris fatis cessisse. In hunc enim quoque annum die 23. Martii lunaris eclipsis Jerosolymis visibilis incidit, uti anno sequenti Juliano 42. in 13. ejusdem mensis lunæ defectio itidem in urbe sacra spectabilis incurrit. Hoc itaque charactere ea nocte, qua, ùt nuper ex Josepho dictum, exusti Rabbini, in cœlis exhibito, uterque annus Julianus 41. & 42. insignis est, atque adeò mors Herodis supremo morbo conflictati post cœleste illud & crudele Doctorum Vulcano traditorum portentum, utrique anno citra læsionem Josephinæ chronotaxeos tribuetur. Hoc autem Herodianæ morti attributo anno Juliano 41. Christi nativitas non poterit tardiùs consignari, quàm anno Jul. 40. exeunte, cùm fide Divina certum sit, in diebus Herodis regis natum Servatorem.

Si

Si ergo, ùt communissima tenet, & infrà sect. 3. ostendetur, vita Christi in terris non est extendenda ad annos plures, quàm 33. vel cæptos, vel expletos, mors ejus in 30. Æ. V. annum, seu Julianum 75. incidere nequit.

3 Hipponensis antistes serm. 154. de tempore Epiphaniam anno 1. sequente natalem servatoris, die Dominico signat, etiam ex eo laudibus celebrans ipsum diem Dominicalem quòd in illa Dominus noster JESUS gentibus corporaliter apparere fuerit dignatus. Anno Julian 41. littera E. congruebat in calend. Romano quoad bissextos corrupto à sacrificulis, ùt videre est in Tab. Cap. I. hujus Sect. exhibita. Dominicalis littera F. anno 41. apposita diei Decembris 22. ostendit 25. mensis ejusdem deberi feriam IV. adeòque Epiphaniæ Januarii die 6. congrueret non ipsa Dominica, sed feria II. si pro-in hac in re deferre volumus magni Augustini authoritati, Christum non possumus dicere natum anno exeunte 41. Juliano, adeóque nec mortuum anno Æ. V. trigesimo seu Juliano 75.

5. Denique, quod jam insinuavi, modò dictus Æ. V. annus excluditur omnibus iis rationibus, quibus vigesimus nonus infra adstruetur.

CAPUT V.

Ostenditur duplex initium Imperii Tiberii, & quòd S. Lucas à priore annum decimum quintum ejusdem Imperatoris putârit, quando Christus erat incipiens quasi annorum triginta.

OPinio, quæ una restat, de morte Christi signanda Seminis Coss. Rufo & Rubellio, seu anno 29. Æ. V. aut 47. Juliano monstri instar apparet prima fronte, utut in eam Patres & Scriptores gravissimi ac vetustissimi pleno agmine conspirent. Ille enim ipse annus cum decimo quinto vel sexto Tiberiani Imperii convenit. Si itaque istud derivetur ab obitu Augusti Æ. V. Christiadum, anno decimo quarto, seu Juliano quinquagesimo nono die mensis Augusti 10. juxta receptissimam Chronologorum secuto, in 28. vel 29. Æ. V. incurres. Ubi ergo tempus suppetit tribus paschatis

schatis à Christo Duce Jordanis undis tincto transigendis, & à Joanne Evangelista tam luculentè assertis? Certè S. Iræneus Lugd. Galliæ Episcopus accusat Gnosticos (hæretici fuêre circa medium secundi Christicolarum sæculi emergentes) quòd unum duntaxat à suscepto Baptismo prædicationis annum tribuerint Domino, libróque II. adversùs hæreses ex S. Scriptura ostendit triennium à Baptismo ad mortem Christi fluxisse, & ita sermonem concludit: *Quoniam autem tria hæc paschatis tempora non sunt unus annus, omnis quilibet confitebitur.* Ergo cùm tam iste, quàm PP. plurimi alii asseverent, Christum Dominum mortuum esse geminis Coss. seu anno Æ. V. vigesimo nono, dicendum erit, illi vel præcedenti vigesimo octavo, minimè convenire annum decimum quintum Tiberiani Imperii inchoati à morte Augusti, sed annum istum à D. Luca citatum fuisse deductum ab epocha alia, eâ nimirùm, qua Romanus Senatus Octaviano, dum invivis adhuc iste degebat, annuente, & petente ipso Tiberio contulit jus proconsulare in omnes Provincias & exercitus Romanorum, potestatémque tribunitiam, adeóque verè dici potuit in consortium Imperii ab Augusto assumptus ipse Tiberius.

Ratio prima ita sentiendi est Patrum auctoritas, quam, ubi possumus tenemur salvare. Sic autem adstructâ Tiberii Imperii duplici epocha, quarum prior auspicetur à decreta Tiberio per Romanos Senatores proconsulari & tribunitia potestate, posterior ab Augusti obitu, salvabimus illorum opinionem de Servatoris obitu geminis Coss. signando, ut ex dicendis liquebit, aliàs minimè salvabimus, ut ratione 6. & 7. ostendetur specificè de Tertulliano, & S. Augustino.

2. Prioris illius epochæ recepti in Augusti Imperii consortium habemus indicium in monimento apud suburbium Ancyræ reperto, quod primùm Bousbequius ex ipso lapide descripsit, deinde Schottus in victore, ac Gruterus pag. 230. inter reliquas Inscriptiones, & ex iis Emmanuel Schelstrate Diss. I. c. 2 art. 4. edidit. In eo autem monimento Cœsar Augustus lustrum à se conditum refert *Collega Tiberio sexto Pompejo, & sexto Apullejo Consulibus.* Fuit hic duorumsextorum annus Consularis vitæ Augusti postremus, adeòque Æ. V. Christiadum decimus quartus. Igitur Imperii in vivis adhuc existente Augusto jam consors fuit Tiberius.

3 Tacitus in suis Annalibus Tiberium Augusti filium & *Collegam Imperii* nuncupat: vivente igitur adhuc Octaviano Cœsare & ipse Tiberius imperavit, adeóque à primordiis istius prioris Imper-

perii anni regiminis ejus censeri poterunt. Citatus autem scriptor l. 1. Annal. de Tiberio sic: *Illuc cuncta vergere* (post mortem videlicet Caii Cæsaris) *filius, Collega Imperii, consors tribunitiæ potestatis assumitur.*

4ta. Ex Vellejo Paterculo l. 2. constat, Tiberio postulante patre ejus (Augusto videlicet, qui defuncto Caio Cæsare Tiberium ad optârat) *jus in omnes provincias & exercitus par illi, quod ipse Augustus habebat, collatum fuisse à Senatu Romano, & tribunitiæ potestatis consortione æquatum esse Augusto*: adeóque anni Imperii Tiberii inde poterunt capere numerationis exordium.

5ta. Clemens Alexandrinus l. 1. stromatum Tiberio annos Imperii XXII, & aliquot menses tribuit, quot annos reverà Tiberius solus post Augusti decessum è vivis imperarit, nam anno Æræ Christiadum decimo quarto die 19 Augusti immediatè successit Octaviano eadem die vivis erapto, regiménque protraxit ad Martium usque anni ejus Æ. V. trigesimum septimum. Deinde idem Clemens Alexandrinus secundùm aliorum computum annos viginti sex cum semestri eidem Tiberio assignat. *Quidam*, inquit l. c. *Romanorum Imperatorum tempora sic describunt: Tiberius annis 26. mensibus sex, diebus novendecim.* Ergo duplex vigebat Tiberii imperii epocha ante Clementem Alexandrinum, una annorum viginti duorum, altera viginti sex, eáque non utraque a morte Augusti accersenda. Si enim ambæ fuissent concordes in exordio, juxta scriptores annorum Tiberiani Imperii, quos aliqui viginti duobus, alii annis viginti sex concludunt, illas utpote annorum numero inæquales in epilogo discordare necessum erat: atqui Tiberii obitus, adeóque imperii ejus finis à scriptoribus omnibus consignatur uno eodémque anno, videlicet Juliano octuagesimo secundo, Æ. V. trigesimo septimo, Proculo & Nigrino Coss, nullúsque ostendi potest alicujus nominis Author, qui anno alio Tiberii supremum fatum signârit: dicendum ergo erit, Auctores discrepâsse in Tiberiani Imperii initio. Horum enim quidam cum Clemente Alexandrino illud ab obitu deduxêre Augusti, alii verò à dignitate Proconsulari collata Tiberio.

Sexta, Tertullianus à Schelstrate citatus Diss. I. c. 3. a. 2. ait, *Christum Dominum anno duodecimo Tiberii revelatum* (seu baptizatum) *anno autem decimo quinto ejusdem Tiberii crucifixum fuisse*: Ergo

ab alio principio Tertullianus annos Imperii Tiberii derivavit, quàm S. Lucas, nempe à morte Augusti prior, à dignitate verò Proconsulari posterior: aliàs manifestô Evangelistæ contrarius foret Tertullianus.

Septima, quando D. Lucas recenset anno decimo quinto Tiberii *factum esse verbum Domini supra Joannem* non utitur voce græca τῆς βασιλείας, quod Imperium solius Tiberii indicâsset, sed τῆς ἡγεμονίας, quæ indifferens censetur ad qualecunque Imperium. Et de Pilato loquens idem Hagiographus vocabulum usurpat, ἡγεμύνοντος τῦ ποντίε πιλατε τῆς ιδδείας: *procurante Pontio Pilato Judæam*: ergo probabilissimum est, quòd D. Lucas annum illum Tiberii decimum quintum ab epocha priore desumpserit. Confirmo id testimonio Hipponensis. Sanctus hic Doctor binis locis dicit ex Evangelio, & actis Christi ostendi posse, *quòd duobus geminis Coss passus sit Dominus*. Primus locus habetur L. XVIII. de civit. Dei c. 54. ubi scribit, *Apostolos suis sensibus probavisse, quòd Christus duobus geminis Coss. passus sit. Sicut Apostoli*, inquit, *suis etiam sensibus probaverunt*, id est vel ita senserunt, vel etiam ore id testati sunt, adeò ut traditio Apostolica de Christo sub geminorum consulatu passo exstaret. Locus alter occurrit l. II. de doctrin. Christian. c. 28. ubi S. Antistes asseverat, *id ex textu ipso actionum Christi* confirmari posse. Patet autem clarissimè è textu actionum Christi, quas texuit S. Lucas Baptismum & prædicationem Servatoris referens, neutiquam probari posse Filium Dei mortuum esse *Geminis Coss.* anno videlicet Imperii Tiberii decimo quinto vel sextodecimo, si anni illi putandi veniant ab Imperio post Augusti fata inchoato: ergo dicendum est, Augustinum sensisse, quòd Evangelista annum decimum quintum Tiberici Imperii à principio alio deprompserit. Verbo ex his, & quæ in rem afferri possent pluribus aliis tam est liquidum anno decimo quinto Imperii Tiberii à morte Augusti initi non esse passum Dominum, ut nil queat esse liquidius.

Videamus modò, quo anno proconsulare illud Imperium, & potestas illi par, quam ipse habebat Augustus, ita ut hujus *Collegæ* Tiberius & jure dici meruerit, & publicis in monumentis à Cæsare Octaviano etiam dictus sit, eidem Tiberio accesserit. In Dione l. 56. de Tiberio & Germanico loquente hæc referuntur: *Tiberius & Germanicus, cui* (seu priori ut notat Antonius Pagius) *proconsulare erat*

erat Imperium impressionem in Germaniam fecerunt. Erat hic annus Æ. V. undecimus , Julianus 56, quo jam ea dignitate Tiberius fulgebat , adeóque minimum triennio ante Augusti obitum illam recepit. Suetonius Cap. XXI. scribit: *petente Augusto legem per Coss. latam, ut Tiberius cum Augusto provincias communiter administrararet , simúlque censum ageret*, idque triennio post varonianam cladem factum memorat. Clades ea Chronologorum consensu incidit in annum Æ. V. nonum, Julianum quinquages. quartum : ergo anno ejus Æ. duodecimo Proconsulare Imperium Tiberio accrevisset. Verùm cùm ex Dione habeamus, quòd jam anno Æ. V. undecimo ea dignitate munitus Tiberius Germaniam petierit, triennium illud à clade varoniana inclusivè erit putandum, ita ut annus Æ. Christianæ V. nonus dicatur primus, & decimus Æ. V. cladis secundus, undecimus denique ejusdem epochæ tertius stragis varonianarum legionum. Sed quamvis etiam unius hìc anni ambiguitas subsit, utraque tamen epocha Imperii Proconsularis Tiberii sive a. Æ. V. undecimo, sive duodecimo inchoata intento meo deserviet. Annus siquidem vigesimus nonus istius Æ. V. christiadum Coss. Geminis indubiè signatus, erit vel decimus octavus, aut nonus Imperii Tiberiani primi, quo Dominum cruci pro nobis suffixum tenuêre Patres , & Auctores antiquissimi , adeóque Christum Ducem nostrum baptizatum & revelatum credidère anno juxta Lucæ Evangelium decimo quinto ejusdem Imperii Tiberii à priore epocha derivato. Porrò Patrum aliqui DEI Filium mortuum dicunt anno 18. alij 19. hujus Proconsularis Imperii. Utrique nihilominus in anno Dominicæ Passionis scilicet Æ. V. vigesimum nonum ex integro conveniunt. nam geminorum consulatui illam unanimiter tribuunt, ùt subin ostendetur. Nil proin in præsentiarum facit illa unius anni in primordiis Imperii Tiberii discrepantia.

Neque dicas, Baptismum servatoris dandum præcisè Tiberij Imperij anno decimo quinto, cùm probabile admodûm sit, eo ipso anno Christum Ducem voluisse tingi Jordanis undis, quo Joannes Baptista attestante Luca baptismum pœnitentiæ & prædicabat, & dispensabat, tertio nempe Imperij Tiberij lustro seu anno decimo quinto. cùm autem triennio, & paulò ampliùs à baptismo recepto juxta cõmuniorem opinionem Dominus prædicârit, annus præcisè decimus octavus istius Tiberiani Imperij Passioni Dominicæ erit deputandus. Sed

resp. n. c. quia si post pascha anni decimi quinti prioris Imperij Tiber. Baptismum & prædicationem Christus suscepit, quatuórque, ùt infrà ostendetur, subin in vivis transegit paschales solennitates, non obstante baptismo labente anno Tiberii decimo quinto post pascha suscepto, deveniemus ad annum ejusdem æræ Tiber. decimum nonum cum paschate quarto, & Æ. V. anno vigesimo nono concurrentem.

Hinc autem colligitur admissa hac proconsularis Imperij Tiberij epocha Evangelistam Lucam Patribus optimè conciliari, quod quidem, ùt nuper insinuavi, vel maximè præstandum, si nullum inde inconveniens timetur, prout nil tale hìc apparet, præsertim quando gravissimis insuper rationibus hæc proconsularis regiminis æra, ùt isto ostensum capite, & pluribûs adhuc ostendunt prælaudati Antonius Pagius & Emanuel Schelstrate, fulciri queat.

Satisfaciendum insuper est Petavii & aliorum rationibus, contendentium annos Tiberici Imperij nequaquam profluere à dignitate illa proconsulari. 1ò. Quia illa summa potestas in provincias & exercitus simpliciter nomine *Imperii* venire nequit, eò quòd adhuc esset subjecta arbitrio Augusti, eámque etiam habuerit Germanicus, quin idcirco *Imperator* nuncuparetur. Respond. cùm suprà ostensum sit, Tiberium, in vivis adhuc degente Octaviano, & Imperatorem, & Collegam Imperii dictum esse, claret hominis dignitatem tantam extitisse, ut jure nomen *Imperii* mereretur. Videtur etiam gratis asseri, potentiam illam fuisse Augusti arbitrio saltèm penitus subjectum, tum quia Tiberius eâ instructus ab ipso Augusto dictus est *Imperii Collega*. ex notione verò vocis *Collega*, & ex alijs cumulativè assumptis ad Romanum Imperium satis constat, quòd unus alteri propriè *subjectus* dici nequierit, licèt ille, qui in consortium regiminis fuerat susceptus primas aliqua ratione concederet Imperatori sese assumenti, tum quòd potestas illa proconsularis non ab Augusto, sed ad illius petitionem à Senatu Romano fuerit Tiberio collata. De Germanico nil simile constat, cùm nullibi legatur ab Augusto nuncupatus *Imperii Collega*, neque ab ullo scriptorum referatur imperâsse vivente Octaviano, neque etiam claris documentis probari queat, quòd Germanico obvenerit Senatûs-Consulto *jus in provincias & exercitus omnes Romani dominii Augusteo par*, quo tamen Auctorum classicorum asserto ex dictis liquet Tiberium fuisse præditum.

Dicunt

Dicunt 2. Si superstite etiamnum Augusto Imperator verè dici potuit Tiberius, cur nomen hoc Cæsare mortuo illi delatum est à senatu Romano? quare illud recusavit Tiberius? Suetonio autem apto teste cap. 26. refertur: *prænomen quoque Imperatoris in vestibulo recusavit*, Tiberius videlicet, cùm eidem à senatu illicò post Augusti fatum dignitas illa cum multis aliis prærogativis decerneretur. An prudenter titulum senatus conferre potuit, quem triennio, aut saltem biennio antè Tiberius jam gesserat? an hic citra notam recusare illius prænominis honorem quem antehac sibi attributum ultrò admisit? Respond. conjecturis hisce qualemcunque veri speciem præferentibus debere præponderare ipsa facta. Claret ex Inscriptione lapidari Ancyrana, ipsius Augusti ore *Collegam Imperii* nuncupatum Tiberium. Certum est, à scriptoribus Romanis adhuc in vivis agente Cæsare Augusto Tiberium dictum, & scriptum fuisse *Imperatorem:* ergo etiam indubium fit, annos Imperij Tiberiani ab illa epocha desumi potuisse in Authorum, quà sacrorum, quà profanorum lucubratis.

Cæterûm Senatus Imperatoris titulos deferre Tiberio prudenter potuit, uti Augusto ipsi ab Actiaca victoria detulerat, licèt pridem assumptos. Ostendere sic fors Senatores volebant, id munus neutiquam esse hæreditarium. Quamvis autem prænomen Imperatoris ante Octaviani obitum competeret Tiberio, non tamen congruebat soli, nunc autem uni ipsi velut antonomasticè deferebatur, cùm alius Imperator non supereset. Accedit, quòd Imperatorio titulo recèns confirmato novi alii jungerentur, ùt *Patris Patriæ*, *Augusti*, quos superstite Augusto necdum Tiberius acceperat. Prudenter verò prærogativas hasce ab ipso recusatas, aut potiùs callidè, Suetonius docet c. 25. cunctationis Tiberianæ causas ita recensens: *Cunctandi causa erat metus undique imminentium discriminum, ut sæpè lupum tenere auribus se diceret: nam & servus Agrippæ* (hunc Tiberius olim ab Augusto adoptatum decedente Augusto, vel Tiberii mater Livia Octaviani uxor, vel ipse Augustus occidi jusserat, ùt idem Suetonius c. 22. refert) *Clemens nomine non contemnendam manum in ultionem Domini comparârat, & L. Scribonius Libo Vir nobilis res novas clàm moliebatur, & duplex seditio militum in Illirico, & in Germania exorta est. Flagitabant ambo exercitus multa extra ordinem, ante omnia, ut aquarentur stipendio*

Prætoriani Germanicianis. Quidam etiam Principem detrectabant non à se datum, summáque vi Germanicum, qui tum his præerant, ad capessendam rempublicam perurgebant, quamquàm obfirmatè resistentem; Quem maximè casum timens (Tiberius videlicet) *partes sibi, quas Senatui liberet, tuendas in republica deposcit, quando universa sufficere solus nemo posset, nisi cum altero, vel etiam cum pluribus. Simulavit & valetudinem, quo æquiore animô Germanicus celerem successionem, vel certè societatem Principatûs operiretur.* Ita Suetonius. Taeitus quoque l. 1. Annal. describens Tiberij moras in suscipiendis dignitatibus à Senatu delatis ista subnectit: *Causa præcipua ex fomidine, ne Germanicus, in cujus manu tot legiones, immensa sociorum auxilia, mirus apud populum faver habere imperium, quàm expectare mallet.* Ecce imperii sine Collega à Tiberio recusati rationes complures, easque singulas, meo quidem judicio non parùm validas. Quæ etiam ex prædictis Scriptoribus deprompta ostendunt, non frustraneam fuisse Tiberii matris Liviæ anxietatem, ne antè constaret, in extremis versari Augustum, quàm in urbem ipse Tiberius adventâsset.

Opponunt contra duplex istud Tiberii Imperium tertiò. Quando Tiberius victor ex Germania Romam post biennium regressus est, qui fuit annus alter à variana clade, seu Æ. V. undecimus, asserto suetonii cap. 20. liquet, quòd antequam ovans Tiberius in Capitolium è flecteret, curu descenderit, séque præsidenti Patri (Augusto videlicet) ad genua submiserit: ergo anno undecimo Christianæ Epochæ V. necdum fuit consors Imperii. Quartò idem Suetonius c. 21. asserit, Tiberius à senatu lata sententia coadministratorem Imperii una cum Augusto constitutum in Illirium profectum esse, statimque ex itinere revocatum morti repentè propinquante Cæsare Octaviano: ergo illo ipso anno ad id honoris, ut cum Augusto Collega esset Imperii, assumptus Tiberius, quo ipse Augustus mortalitate exutus est, hoc siquidem haud obscurè indicant illa Suetonii verba: *Ac non multò post lege per Coss lata* (ut scilicet cum Augusto Imperium teneret) *in illirium profectus est*: ergo ista duplex Tiberii epocha quantiscunque innitatur fulcris, difficultatem non enodat de anno decimo quinto Imperij Tiberij: nil enim una ab altera distaret saltem non annuo spatio.

Resp. ad 3. n. c. tum quia etiam consors Imperii suo potuit se collegæ submittere, filius nempe patri, tum & præcipuè, quia primùm posteà in consortium Imperij assumptus est. Docet id expressè Suetonius actum à Tiberio in urbe triumphum memorans, & cit. c. 21. subdens: *ac non multò pòst lege per Coss lata, ut Provincias cum Augusto communiter administraret, simúlque censum ageret, condito lustro in Illiricum profectus est.* Ad 4. resp. illud, *ac non multò pòst* non esse referendum ad sequentia, profectionem nempe Tiberij in Illirium, sed ad antecedentia, videlicet, quod à triumpho celebrato haud notabile tempus intercesserit usque ad legem Senatûs, seu quòd ea lex condita fuerit vel ipso anno undecimo vel anno sequenti V. Æ. christiadum. Patet hoc ex iis verbis *condito lustro profectus est.* Igitur profectio illicò quidem post conditum lustrum, non autem statim à collata Tiberio Imperij dignitate suscepta est. Quòd si instes, saltem quinquennium non intercessisse inter legem à Senatu latam, ut Tiberius simul cum Augusto imperaret, ac censum ageret, adeóque minimè à Tiberio lustratam urbem *ex acto quinquennio*, Resp. 1ò. id nil referre: nam assumi potuit ad censuram Tiberius una cum Augusto agendam, quando id muneris jam anteà soli Augusto fuerat delatum, quinquennio autem illius census ante profectionem Illiricam transacto potuit à Tiberio *condi lustrum.* 2.ò cùm teste Dione l. 56. victoriæ de Dalmatis à Tiberio relatæ nuncium attulit Germanicus, ejus ergò tum Augusto, tum etiam Tiberio nomen Imperatorium atque triumphus est decretus. Contigit hoc Æ. V. anno decimo juxta Schelstrate, anno nono, si Petavium sequimur. Ergo jam annis quinque Tiberius cum Augusto imperabat, saltèm eatenus, quatenus nomen Imperatoris jam à quinquennio ipsi erat à Senatu decretum, quando anno XIV. Æ. V. lustrum condidit: ergo licet inter legem Senatûs relatam à Suetonio, vi cujus etiam Collega Imperij constitutus Tiberius jus in Provincias & exercitus omnes Romanorum Augustæo par obtinuit, usque ad conditum lustrum illo anno XIV. Æ. V. non intercesserit quinquennij capedo, potuit tamen ista intercessisse inter delatam Tiberio potestatem & agendi censum & condendi lustrum. Neque huic obstat, quòd Suetonius dicat, Tiberio *lege per Coss. lata* factam potestatem administrandi provincias, ac *agendi census*: nam etiam Augustus anno Æ. V. nono aut decimo jam erat certo certiùs Imperator, & tamen ei à Senatu nomen Imperato-

ratorium tunc rursus decretum est: ergo licèt Tiberius jam habuerit censoris munus, quando in consortium Imperii cum Augusto administrandi *lege per Coss. lata* assumptus est, pariter agendi censûs potestas ei per Senatum iteratò confirmari potuit.

CAPUT VI.

Ostenditur mirabilem illam Solis defectionem in Domini obitu spectatam contigisse anno vigesimo nono Æ. V. Olympiadis ducentesimæ primæ.

CErtum est, miraculosam phœbi obscurationem Christo in cruce pendente à plurimis quà judæis quà ethnicis visam congruere debere anno imò & diei, quam chronologus morti servatoris deputârit. Diem autem illam insignitam fuisse sexta feria & plenilunio, seu paschate hebraici populi, tum Evangelistarum testimonium & Dionysii Areopagitæ aliàs adducti assertum geminum, tum communis Patrum sensus, ac scriptorum penè omnium opinio confirmat. In quem porrò Æ. V. annum naturæ illud portentum inciderit, nec Evangelistæ, nec testis de visu Areopagita exprimunt. Neque hic quidquam possunt Tabulæ Uranicæ ad sola naturæ, quæ in cœlis occurrunt, reseranda phænomena idoneæ claves, cùm omnem naturam excedat phœbi Eclipsis proximè plenilunium spectanda. Solus Phlegon Hadriani Libertus annum illum per Olympiadas indicat. Sed is ipse citari à diversis solet diversimodè, utpote loco, ubi portenti tempus signat, à scriptoribus, qui id inde hausérunt, vel malè intellecto, vel miserè depravato. Eusebius in Chronico scribit à Phlegonte rem miraculosam consignatam esse anno IV. Olympiad. ducentesimæ secundæ. Congrueret iste Æ. V. anno 33; à Januario usque ad solstitium æstivum, anno verò Æ. V. 32. à Junio ad finem anni. Sed Africanus uno post Phlegontem sæculo florens, nam iste Hadriani ævo, ille sub Heliogabalo vixit, & suis ipse oculis Phlegonticum opus de Olympiadibus Libris XVI. teste suida

con-

constans, quódque subin intercidit, videre potuit, atque adeò probabiliùs vidit, in fragmento à Syncello relato pag. 323. notat, Eclipsin à Phlegonte memoratam accidisse anno secundo Olympiadis ducentesimæ secundæ. Quod itidem Africanus scribit l. V. Τῶν χρονογράφων apud cit. Eusebium l. VIII. de demonstrat. & apud D. Hieronymum in caput IX. Danielis. Hinc Keplerus & Petavius errâsse putant Eusebium in consignando anno IV. dictæ Olympiadis, cùm signari debuisset annus II. Sed sciendum ab isto Africano tertii Christiadum sæculi circa annum vigesimum Scriptore vetustissimo, Olympiades non communi modo à chronologis passim adhiberi solito consignari, sed integro biennio antè illas auspicatur. Communissima siquidem Chronographorum anno primo Olympiadis itidem primæ periodi Julianæ in Chronologia utilissimæ ac notissimæ annum termillesimum nongentesimum trigesimum octavum, qui ante Æ. V. Christi erat septingesimus septuagesimus sextus, ùt apud Petavium, & alios passim videre licet, deputat. Africanus verò initium annorum Olympicorum tribuit ejusdem Julianæ periodi anno 3936, ante Æ. V. 778. quare annus secundus Olympiadis ducentisimæ secundæ methodo Africani computatæ reverà in communi supputatione est annus IV. Olympiadis ducentesimæ primæ, qui annus incepit à solstitio æstivo periodi Julianæ 4741, seu Christiadum Æ. V. anno vigesimo octavo, & duravit in junium anni Æ. V. vigesimum nonum, seu periodi Jul. 4742. Adeóque Eclipsis portentosa à Phlegonte relata, prout illam recenset autographi Phlegontæi subin intercidentis probabiliùs oculatus testis Africanus, cui proin potior fides, quàm Scriptoribus aliis tempore posterioribus quique jam perditum phlegontis volumen videre nequierunt, meritò est adhibenda, Eclipsis inquam portentosa solis reverà annum Æ. V. vigesimum nonum prærogativâ mortis Christi decorat.

Ostenditur autem ex Syncello ita, ùt nuperrimè dictum, putatas ab Africano olympiades, quem etiam modum ipse Syncellus est secutus. Nimirum Scriptor ille collocat ineuntem primam olympiadem anno periodi Alexandrinæ decennio Antiochenam præverteutis, quater millesimo septingentesi. vigesi. sexto. Igitur annus primus olympiadum erat Antiochenæ periodi 4716. Ista Julianam excedit annis septingentis octuaginta, uti patet ex eo quòd annus primus Æ. V. Christi chronologorum omnium confessione numeras

rat annum Julianæ periodi 4714. Antiochenæ verò 5494. Proin annus periodi Antioch. 1. pariatur cum anno periodi Julianæ 3936. Ergo annus primus Olymp. etiam primæ juxta Africanum init à solstitio æstivo anni period. Jul. ter millesimo nongentes. trigesimo sexto, seu biennio ante annum 3938. quo ex communi aliorum chronologorum sensu ludi olympici sua accepêre auspicia.

Rursus idem Syncellus ex Africano pag. 308. refert, captâ Alexandria inchoatam fuisse olympiadem centesimam octuagesimum octavam: ergo post solstitium æstivum ea urbs intercepta: completa itaque erat olympias 187. & annus primus inierat centesimæ octuagesimæ octavæ juxta Africani temporum putandorum methodum. Omnium chronologorum testimonio subjugata ab Augusto post Actiacam victoriam Alexandria anno periodi Julianæ 4684 Huic periodi Julianæ anno respondet olympiadis centesimæ octuagesimæ septimæ annus III. à solstitio æstivali computandus. Itaque Africani ratio olympiades censendi biennio prævertit communiter à chronologis receptam: ergo annus secundus olympiadis ducentisimæ secundæ Africani methodo putatus, si ad passim à scriptoribus usitatam revocetur annum IV. exhibet olympiados ducentesimæ primæ, qui à solstitio æstivo anni Æ. V. Christiadum vigesimi octavi incipiens in Junio anni ejusdem Æræ vigesimi noni absolvitur, atque adeò portentosum illud solis deliquium à Phlegonte notatum in annum mortis Christi geminis Coss. insignitum certo certiùs incurrit.

Hanc ipsam modi Africani supputationem alius quidam secutus est Author, anonymus ille quidem, sed vetustissimus, utpote Chronicon suum ab orbe condito usque ad annum XIII. Alexandri Severi perducens. Extat Chronicon illud apud Henricum Canisium t. II. antiq. lect., ubi ad prædictum Alex. Severi annum sic legitur. *Sunt omnium Olympiades usque ad annum decimum tertium Alexandri Cæsaris Olympiades ducentæ quinquaginta tres, quæ sunt anni mille ducenti duodecim.* Annus hic decimus tertius Severi consentienti bus alicujus notæ Chronographis à Martio anni Æ. V. ducentesimi trigesimi quarti incipit, & cum anno primo Olympiadis ducentesimæ quinquagesimæ tertiæ usque ad solstitium æstivum, ab hoc verò cum anno secundo ejusdem Olymp. concurrit: ergo in communi supputatione duo anni deficiunt ad Olympiadem integram ducentesimam quin-

quinquagesimam tertiam, seu ùt subducit ille scriptor Anonymus ad annos mille duodecim, annus enim secundus Olympiad. 253. tantùm includit periodum annorum 1010. verum igitur est, quòd illius Chronici Author in numerandis Olympiadibus fuerit secutus methodum Africani. Idem Anonymus l. c. addit, annum XIII Severi esse à Passione Domini ducentesimum sextum. Subtractis 205. ab anno Æ V. 234. Imperij Alexandri decimo tertio congruente manet ejusdem æræ annus 29 juxta mentem antiquissimi illius Chronographi morti Servatoris tribuendus. Hoc ultimum non ad scopum, quem hoc capite intendo, sed ideò annectere volui, ut incidenter notarem, etiam hunc vetustissimum scriptorem censuisse anno Geminorum Consulum notandum esse Redemptoris obitum.

Denique Africanus apud laudatum Syncellum pag. 308. prodigiosam solis catastrophen à Phlegonte signatam dicit accidisse anno II. Olymp. 202. iterùm anno IV. ejusd. Olymp. Imò Eusebius in Chronico ad annum Abrahami 2047. eclipsin illam illigavit anno III. Olymp. 202, quem morti Servatoris attribuerat assectam in eo nactus Eminentissimum Eccles. Annalium scriptorem. Auctores autem plerique autumant, in annos ducentesimæ secundæ Olymp. irrepsisse errorem typi. Sed ùt notat Antonius Pagius, error is non in anno sed in ipsa Olympiade cubat. Africanus siquidem, quando annum, IV. stupendarum tenebrarum signat, eidem adscribit Olympiadem ducentesimam primam, non autem secundam. Quò enim liquidiùs rem gravissimam, cui similem non vidit orbis, ad posteros transmitteret, tam sua Olympiades Phlegontæus putandi methodo, quæ illam Sideris defectionem anno II. Olymp. 202. notat, quàm aliena vulgò à Chronologis adhibita, nimirùm anno IV. Olymp. 201, mirum id factum esse naturæ portentum, lucubratis suis inseruit. Nam in vulgari numerandi ratione tempus ita apposuit. σα Ολυμπίαδος non verò σε ολυμπίαδος, id est *anno IV. Olymp ducentesimæ primæ*, non verò *anno IV. Olymp. 202.* Progressu autem temporis, ùt advertit prælaudatus Ant. Pagius, ortus est error in Chronicon Eusebianum irrepens, ubi loco Olymp. ducentesimæ primæ notatur 202, quod & Africani scriptis accidit. Confirmatur id ex sæpe cit. fragm. Syncelli p. 314. Sic enim ibi loquitur Africanus. *Anni ab Adamo condito ad Christi adventum & ejus resurrectionem 5531. colliguntur: à qua temporis epocha ad Olympiadem 250. anni 192. intercurrunt.* An-

nus mundi 5531. juxta modum Alexandrinæ supputationis, quam sequitur Africanus mense Martio anni Æ. V. vigesimo nono absolvitur, quo nempe anno Auctor iste Christum sub Coss Geminorum passum docuit. Annus autem hic Æ. V. respondet IV. Olymp. 201. usque ad solstitium æstivum, inde incipit 1. Olymp. 202. Adde illi annos 192. completas videlicet Olympiades 48. conflabitur Olympiadis 249. annus IV. adeóque in Junio inierit Olympiadis 250 annus I., ùt testatur Africanus: ergo methodo passim usitata etiam ipse loco cit. Olympiades numerat, aliàs à Passione Christi seu anno Æ. V. 29. usque ad annum I. Olymp. 250. non 192, sed tantùm 190. anni intercederent. Olympiados siquidem ducentesimæ quinquagesimæ annus I. in computatione Olympica Africano propria coincidit cum anno Æ V. 219. Inde detractis 29. relinquuntur 190. Verùm sic esse intelligendum rursus liquet ex Syncello p. 212. ubi ait, initium Olympiad. 250 incidere in consulatum Severiani Grati, & Seleuci, cui congruit annus Æ. V. 221. Ergo Africanus, quando de Phlegontæa eclipsi modo sibi proprio loquitur, eam anno II. Olymp. 202. factam scribit, cùm verò communi putandarum Olympiadum methodo incedit, illam præcedentis Olymp. 201. anno IV. illigat.

Ultimo loco formari potest hic Syllogismus. Miraculosa solis defectio indubiè contigit feriâ VI. & die lunæ plenæ: prius est Evangelica veritas, cùm in parasceve sabbati ab omnibus 4. Evangelistis mortuus dicatur Dominus JEsus, posterius fidei habetur proximum, ùt cum PP. testatur venerab. Beda, & ipse S. Dionysius Areop. (vid. cap. II. hujus sect.) sed nullus annus ex illis, qui tribui possunt Servatoris morti, quos suprà retulimus, nullus inquam annus sibi vindicat duos feriæ VI. & Plenilunii characteres in unam, eandémque diem confluentes, excepto anno æræ V. Christianæ vigesimo nono, ergo nullo alio, quàm isto portentosa illa eclipsis contigit. Major propositio claret. Minor constat ex inspectione tabellæ sub finem c. 3. positæ, & ex c. quarto ostendente annos 33. & multò magis 36. Æ. V. licèt prædictæ duæ temporum notæ in eandem illorum annorum diem confluant, esse tamen idcirco inutiles, quia natales Redemptoris post Herodis interitum, contra luculentum Matthæi testimonium in diebus Herodis natum Christum asserens, necessaria consecutione deberent consignare, cùm etiam illorum, qui pro iis annis præsertim trigesimo tertio stant, persuasione non sit ad plures vel pauciores

annos

annos extendenda Domini vita, quàm ad triginta tres vel cæptos, vel expletos.

CAPUT VII.

Ostenditur æquinoctium vernum minimè obstare, quò minùs anno Æ. V. vigesimo nono die decima octava Martii passus, & mortuus dici queat Dominus, aut celebratum eo tempore Paschа Judæorum.

IN veteri Testamento sæpiùs à Deo præceptum fuit Judaico populo, ut primi mensis die decimo quarto plenilunium antecedente, nam hoc nuncupatur dies decimus quintus, phase seu pascha suum celebrarent, comedendo post exterminatum è domibus omne fermentum vesperi agnum paschalem Domini pro nobis aliquando immolandi typum. Quamvis autem S. Scriptura lunationem, diem videlicet mensis primi lunaris XIV. suo in præcepto clarè indicet, non tamen illa explicat, quisnam inter menses anni lunares primus haberi debeat. Verùm mos Judæorum à Josepho & Philone ejusdem nationis Scriptoribus relatus erat, ut ille anni diceretur lunaris mensis primus, cujus luna XIV. vel in ipsum Æquinoctium incideret, vel illud proximè sequeretnr. Prior horum annorum l. III. Orig. c. 10. ita scribit: *Mense verò Xanthico qui apud nos est Nisan, & anni caput est, lunâ decima quarta sole in arietem ingresso Phase agitur.* Alter verò l. de vita Moysis hunc in modum loquitur: *Hoc ipso mense* (Nisan) *circa decimam quartam diem, cùm plenus jam orbis lunæ futurus est, paschatis solenne celebratur.* Ubi tamen Scriptor posterior haud docet, qua ratione æquinoctii respectu sese habere debeat mensis ille Nisan sacri apud Judæos anni caput.

Si anno Æ. V. vigesimo nono, passioni Dominicæ, ùt infrà videbimus à PP. & antiquissimis authoribus deputato observatur, est ille Judaicus de celebrando Paschali festo mos, ut scilicet phase fieret lunâ XIV, sole arietem ingresso, expectari illo anno debuit Aprilis dies decimus sextus. Isto enim die luna plena in cœlis commissa

eſt circa horam à meridie vigeſimam primam, ſeu horâ nona matutina diei decimæ ſeptimæ. Hanc autem in diem incurrebat feria I. proin annus iſte clarè fuiſſet ineptus, cui mors Chriſti tribueretur, cùm hæc in fer. VI. ex Evangelica veritate reponenda ſit.

Probabiliſſimum autem eſt, Hebræos quidem ùt plurimùm, non tamen ſemper & univerſim illi fuiſſe canoni adſtrictos, aut eo uſos, ut ſcilicet illum menſem primum è legis præſcripto ſuo paſchati deputarent, cujus luna XIV. in ſtrictiſſimè dictum æquinoctium incideret, aut proximè illud ſequeretur, ſed illum quoque menſem primum, aut *Niſan* cenſerent, cui æquinoctium latiùs nonnihil acceptum adhuc aptè congrueret, & id fors ideò, ne quandoque nimiùm dilata paſchatis ſolennitate ægriùs ſatisfacerent præcepto alteri, itidem in veteri lege ipſis præſcripto, ut videlicet primitias frugum in pentecoſte ſeu quinquageſimo à paſchate die Deo offerrent. In Palæſtina etenim teſte Sigonio de rebus Judæorum ſub finem Martii jam abſolvebatur meſſis agrorum frumentaria. Id certum nullam Æquinoctii in SS. paginis, dum phaſe agendi tempus præſcribitur, fieri explicitam mentionem. Quòd ſi Judæi illius quoque in digerendo menſe *Niſan* curam habuêre, ùt eorum contribules Joſephus & Philo teſtantur, nullatenus poteſt efficaciter probari, æquinoctium ab iis in ſenſu aſtronomico ſeu rigoroſo fuiſſe accipiendum, ſaltem ex mandato divino, ſed ſolùm in ſenſu quopiam latiore ſeu tali, quo indicatur diei, & noctis æqua partitio ſeu ille anni cardo, quo in vere ſolis mora ſupra Horizontem ubique locorum æqualis eſt intra diem naturalem planetæ illius infra finitorem exiſtentiæ.

Contendo autem anno vigeſimo nono Æræ V. Chriſtiadum, quando die decima ſeptima Martii luna XIV. ſub veſperum celebrata eſt, incidiſſe æquinoctium ſenſu hoc latiore acceptum. Illa ſiquidem die ob ſolis refractionem antiquitus ignotam, & à binis circiter ſæculis à cultiore jam aſtronomia detectam, limbus ſolaris ortivus & occiduus Jeroſolymitanus Horizonta duodecim horis tenuit, atque adeò ibidem æquinoctium ſeu diem æqualem nocti verè conſtituit. En rationem Uranies cultoribus evidentem.

Verum ſeu aſtronomicum æquinoctium, aut ingreſſus centri ſolaris in arietis principium anno Æ. V. 29. juxta Hirii Tabulas eruitur die Martii circa mediam noctem. Die ergo ejus menſis decima ſeptima ſolis centrum occidens diſtabat à verna interſectione

* 22.

die-

diebus quinque, ſex horis. Tribuendo itaque in æquinoctiis motum declinationis iſtius planetæ diurnum 23. m. ½. tunc ſolis declinatio auſtrina erat 2. gr. 3. min. proximè. Altitudo poli Jeroſolymitici eſt grad. 31. min. 38½. Refractio ſideris horizontalis juxta celebriorum aſtronomorum placita æquat minuta 33. & dimidium. Cum hiſce proin elementis in Triangulo ſphærico dantur auſtrina declinatio ſolis quadrante aucta ſeu 92. gr. 3. m. latitud. Urbis ſanctæ 31. 38½. complementum ad circuli quadrantem, ſeu 58. 21½. & centri ſolis, occumbentis apparenter, vera diſtantia à vertice, ſeu *Zenith* 90. gr. 33. m. ½. & invenitur Trigonometriæ adminiculo angulus horarius, ſeu iſti phæbi à vertice diſtantiæ oppoſitus 89. gr. 40. m. quibus in tempore reſpondent 5. horæ 58. m. 40. ſ. limbus autem ſolaris ortivus ſeu poſtremus 2. m. 20. ſ. tardiùs ibidem viſus fuerit occumbere, adeòque hora 6. veſpertina 1. min. Pro definiendo ortu apparenti limbi occidui ſeu præcedentis aſſumitur in operatione Trigonometrica ſeu reſolutione trianguli ſphærici eadem, quæ prius tum Poli Jeroſolymitani, tum centri ſolaris diſtantia à *Zenith*, hujus verò à polo elongatio 11. min. 45. ſec. major (augmentum id eſt declinationis ſolis auſtrinæ horis duodecim reſpondens) & æqualis 92. gr. 14. m. 45. ſ. atque inde reſultat in polo angulus horarius 89. gr. 17. m. Ortum ergo centrum ſolis Jeroſolymis die 17. Martii hor. 6. 2. m. 52. ſec. at verò limbus ejus præcedens hor. 6. 0. m. 32. ſ. Permanentia ergo diſci ſolaris ſupra finitorem die lunæ decimæ quartæ in paralello Jeroſolymitano anno IIIo 29. Æ. V. fuit paulò major dimidio die: ergo æquinoctium, prout appellat diem nocti æqualem nil obſtitit, quò minùs luna XIV. in eundem diem Martii decimum ſeptimum incurrens habita fuerit pro decima quarta paſchali. Q. e. o.

Ut æquinoctii rigoroſè ſeu in ſenſu Aſtronomico accepti, quatenus dicit centri ſolaris verum ingreſſum in Zodiaci primordium, præciſum tempus innoteſcat vel opus eſt curatiſſimis motuum cœleſtium Tabulis, quæ ingreſſum illum pro certo meridiano definiunt, vel ſi cognitio ejus obſervatione ſiderali ſit elicienda, exactè oportet nôſſe loci, quo obſervatur, latitudinem, & exquiſitis organis captum eſſe pro certa temporis differentia planetæ altitudinem. Unde autem quis credibile reddat, hebræis ſuppetiiſſe tam curatas Tabellas, vel organa tam exquiſitè elaborata, quò id præ-

præstarent? Ptolemæus veterum astronomorum facilè princeps, qui cum Geographia rem sideream insigniter illustravit, altero Christi sæculo florens, omni sua scientiâ, solertiâ, ac machinis siderum observationi paratis efficere non valuit, ne in definiendis astrorum quorundam situ & locorum plurium latitudine binos omnino gradus à scopo abluderet. An Rabbini Hebræorum non potuêre tantundem hallucinari? certè peritia, & industriâ rei sidereæ ac Geographicæ multùm illi quidem haud gravatè concedent Ptolemæo? neutiquam proin supponendum ab iis, quibus primi mensis constituendi cura erat apud Judæos demandata, tam expeditè & ad *aceribiam* definiri potuisse verum ingressum solis in Arietem, sed verosimiliter potiùs arguendum, ab ipsis attentum fuisse æquinoctium, prout facilè cadebat sub sensum, scilicet latiùs sumptum, quando sol verno tempore dies reddit noctibus æquales, quod ex horologiis discerni valebat, præsertim cùm nullibi in SS Paginis ipsis fuerit mentio ingesta de æquinoctio rigorosè & astronomicè accepto.

Nullus, ùt opinor, à populo Hebraico, majorem jure expectes accurationem in definiendo æquinoctio lunæ XIV. primi mensis præfixo termino, quàm subin orthodoxa Christi Ecclesia in Nicæna Synodo à suis requisivit, ut ritè Christianum Pascha agerent. Huic rectè celebrando à congregatis Patribus editum scimus Canonem, quo in celebranda solennitate Paschali fideles jubentur lunam decimam quartam attendere ipsa die vigesima prima Martii (æquinoctio hæc erat deputata) vel alia, quæ proxima ab æquinoctio sequitur, occurrentem. In reformatione Calendarii Juliani à Gregorio XIII. sub finem sæculi decimi sexti christiadum suscepta, elisis, ùt opus erat, ejus Calendarii erroribus, qui ob luminarium motus paulò alios, quàm olim suppositi & assumpti fuerunt, paulatim obrepserant, confirmatus est Nicænus Canon, suóque relictus vigori, & æquinoctium vernum, quod in cœlis spectatur, exemptis decem diebus iterum ad vigesimam primam Martii revocatum, sed videlicet æquinoctio itidem ecclesiastico olim attributam. Jam verò haud difficulter astronomia hodierna ostendet, diem hanc Martii vigesimam primam jugiter æquinoctio sacro in Christi Ecclesia dicatam posse distare quinque omnino dierum spatio à vero ingressu centri solis in arietem. Si ergo etiam eo casu prædictæ inter utrumque æquinoctium differentiæ ritè tamen & legitimè luna XIV. in diem Martij 21. incurrens à fide-

fidelibus habebitur, quis Judæis vitio verterit, quòd quartam decimam lunam tantundem ab illo solis in Zodiaci principium introitu dissitam phasi suo deputârint, cùm illi neque Canonem, neque præceptum ullum primi mensis ad unam diem adstringendi uspiam acceperint?

Quò illud dierum quinque discrimen ex astronomicis ratiociniis pateat, supponendum 1.ò locum Solis è tellure spectatum nulli alteri subjacere inæqualitati, quàm illi, quæ oritur ex phæbi orbita terræ nostræ excentrica. Ea enim æquinoctiorum præcessio, & retardatio, de qua multa Clavius in explicatione Calendarii Gregoriani, jam dudum cum omnibus fictitiis epicyclis in cultiore scientia siderea exolevit. Porrò hujus anomaliæ, quam orbis phæbi excentricus telluri inducit, æquatio ad duos penè gradus, ubi maxima occurrit, comperta est ascendere. Suis in tabb. Hirius illam definit 1. gr. 55. m. 40. s. Paulò majorem facit Ricciolius & alii. Atque adeò duos ferè dies *verus* solis in punctum vernæ sectionis seu arietis principium illapsus *medium* prævertere, aut subsequi potest: dicta namque æquatio longitudini mediæ solari jam addenda, aliis subducenda est. Id cognoscitur per Apogæi distantiam à sole in principio arietis posito. Si hæc fuerit trium circiter signorum, demenda erit æquatio illa maxima, ut è loco medio planetæ verus resultet, si verò novem proximè, addenda veniet. Apogæum solaris orbitæ punctum illud dicitur, quod omnium maximè à terrigenis recedit. Non eodem illud semper loco hæret, sed lentissimè incedit juxta seriem signorum Zodiaci. unum min. primum cum binis secundis testudineæ huic lationi Hirius tribuit Adeóque integrum sæculum gradum unum, min. 42. & sesqui deposcet. Facto ex ejus Authoris tabellis calculo liquebit, circa annum Christianæ æræ 1280. Apogæum istud constitisse ad cancri initium, adeóque secundùm seriem signorum abfuisse novem signis à principio arietis, tunc proin reposcebat maximam æquationem additivam, qua locus solis medius ad verum reduceretur. Transactis inde annis circiter decem mille quadringentis octuaginta idem apogæum à cancro in capricornum recedet, ac proin tunc, si tam diu mundus steterit, tribus signis ab arietis primordio elongabitur, videlicet circa annum Æ V. christiadum 11760. atque exiget æquationem maximam loco medio solis subtractivam.

Suppono 2. Æquinoctium etiam medium, quantumvis cœlo reſponderit anni ſolaris tropici medii, à reformatoribus calendarii Juliani aſſumpta quantitas dierum 365. horarum 5. minutorum 49. ſecundorum 12. & in uſu politico intercalandi ſtatis temporibus forma, talis videlicet, ut intra Tetraeteridem ſeu quadringentorum annorum ſpatium, ipſi anni centeſimi tres fierent communes, quadringenteſimus verò biſſextilis, ùt mos fert apud Juliani calendarii aſſeclas, qui omnes centeſimos intercalare ſolent. Suppono inquam 2. non poſſe iſtud æquinoctium medium compingi intra unius diei anguſtias, ſed triduum illud depoſcet. Nimirùm in uſu politico, quinque illæ horæ cum minutiis, quibus annum civilem dierum 365. tropici anni medii ſolaris quantitas excedit, anno communi omiſſæ, biſſextili verò per inſertionem diei integræ rnrſus abundè compenſatæ, illam tridui latitudinem exigunt, ùt rem periclitanti fiet manifeſtum.

Suppono 3. Reformationis tempore æquinoctium vernum eliſis decem è Juliano calendario diebus revocatum eſſe ad diem 21. Martii, quæ olim in ſynodo Nicæna æquinoctio Eccleſiaſtico dies fuerat deputata. Viri nimirùm Uranicæ ſcientiæ peritiſſimi à ſummo pontifice Gregorio XIII. in Urbem reformandi veteris calendarii ergo è variis Chriſtiani orbis provinciis evocati, obſervârint omni induſtria illum ſolis centri in punctum interſectionis vernæ, ſeu principium arietis vernum ingreſſum, indéque collegerint expuncta illa decem dierum anticipatione futurum, ut ſedi ſuæ ſeu vigeſimæ primæ Martii verum æquinoctium reſtitueretur. Quoniam autem æquatio medii loci ſolaris ferè maximà tunc erat, & additiva, ſi verum æquinoctium in diem 21. dicti menſis incurrebat, neceſſe erat æquinoctium medium in cœlis contigiſſe die Martii vigeſima tertia. Ergo propter illam, de qua ſuppoſito 2. tridui evagationem, facta reformatione ſtatim intra primam tetraeteridem, ſeu ab anno æræ Chriſtianæ, 1600. ad annum ejusdem æræ 2000. contingere debet, ut medium æquinoctium in Martii diem 22. & 24. aliquoties incidat. Periodo autem quater mille annorum transacta, ſi ea ſit ſolaris anni tropici medii quantitas, æquinoctia media non tantùm ad eosdem dies, ſed & dierum horas & minuta perfectè, ùt patet, reſtituentur. His autem ſuppoſitis circa annum Chriſti 11760. quando capricorni initium ab apogæo occupabitur, adeóque maxima æquatio ſolis loco

medio competet subtractiva, si ob illam tridui capedinem æquinoctium medium in diem 24. Martii, ut omnibus tetraeteridibus fieri aliquoties necesse est, incurrerit, verum æquinoctium diem ejusdem mensis 26. exiget, quæ à die Ecclesiastico deputata æquinoctio, seu 21. Martii diebus omnino quinque removetur. Et tamen juxta præscriptos à Nicæna Synodo, & in Calendarii veteris castigatione confirmatos de Christiano celebrando Paschate Canones luna XIV. in diem Martii 21. incidens esse debebit Paschalis, atque Dominica, etiam altera die sequente, agetur in Ecclesia Catholica solenne festum resurrectionis Domini. Demonstratum proin manet, Hebræos anno æræ vulg. Christi 29. lunam decimam quartam die 17. Martii tunc occurrentem suo *phase* deputantes, non longiùs aberrâsse ab æquinoctio, seu mense primo veteri in lege ipsis præscripto, quàm inde post plurima sæcula, si tamdiu mundus duraverit, ipsi Christiani à vero æquinoctio verno distabunt, etiam post reformationem Calendarii tanto studio à viris in re astronomica peritissimis susceptum.

Præterea à Epiphanij testimonio habemus epistolâ 8 à Judæis sæpius in paschate celebrando præventum æquinoctium. Potuit ergo id quoque contigisse anno Æ. V. vigesimo nono, præsertim cùm luna decima quarta in diem Martij 17. illapsa nil sensibile ab æquinoctio verno distaret, seu ab eo anni cardine, quo sol diem nocti æquat.

Statutum scimus octavo Apostolorum canone, ne pascha à christicolis agatur ante æquinoctium. Illud collectio Conciliorum Regia Parisiis in lucem edita ao. 1644. ita refert: *si quis Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus sanctum paschæ diem ante vernale æquinoctium cum Judæis celebraverit, abjiciatur:* ergo signum est, quòd æræ christiadum sæculo primo Hebræi æquinoctium in strictiore videlicet sensu acceptum, seu pro ingressu centri solis in principium arietis, pascha suum quandoque celebrârint: id ergo etiam anno mortis Dominicæ fieri potuit. Dico *quandoque*, nempe tunc, quando lunâ XIV. non longè aberat à verna intersectione phæbus, uti contigit anno Æ. V. vigesimo nono. Eo enim tempore nullus, nisi melioris notæ Uranicis tabulis instructus, vel subtiliorum observationum siderearum peritus advertere poterat ante æquinoctium pascha celebrari. Nam quòd universim, vel saltèm potissimis vicibus

Hebræi ſuum phaſe ita anticipârint, non apparet veroſimile, imò oppoſitum liquidò colligitur è geminis paſchatis Judaicis aliàs relatis ex Joſepho, in illis ſiquidem luna XIV. paſchalis occurrit multò poſt ingreſſum ſolis in arietem.

Dicta hactenus affatim, ni fallor, oſtendunt, nil obſtare vernale æquinoctium. quin anno Æ. V. vigeſimo nono die Martii decima octava mortuus dici queat ſervator, aut Judæorum paſcha tunc celebratum. Capite autem ſequenti ea magis firmabuntur, oſtendendo obitum Domini in eum reverà annum incurriſſe neutiquam die 25. Martii, ne contra PP. opinionem & receptum populi Judaici morem dicere oporteat, hebræorum paſcha actum eſſe eo anno non lunâ XIV, ſed XXII. contra expreſſam veteris Inſtrumenti legem, ſed ejuſdem menſis die decimo octavo. Sit itaque

CAPUT VIII.

Oſtenditur tum auctoritate, tum ratione, Redemptoris noſtri mortem incidiſſe in annum Æ. V. 29. quo Romæ Coſſ. erant duo Gemini Fuſius & Rubellius, & juxta meam conditi mundi Chronotaxin cenſebatur annus 4029. dies verò Martii decimus octavus, periodi Julianæ 4743. Julianus verò annus 74.

INcipio ab auctoritate maxima, quæ pro iſto Æ. V. anno 29. conſulatu Geminorum inſigni militat. Tertullianus libro adverſus Judæos ita ſcribit. *Tiberii decimo quinto anno Imperii paſſus eſt Chriſtus annos habens 33.* (ſic enim legit D. Hieronymus in c. 9. Danielis, & non 30. ùt habetur in Tertulliani operibus impreſſis) *quæ paſſio perfecta eſt ſub Tiberio Cæſare Coſſ. Rubellio Gemino, & Fuſio Gemino, menſe Martio temporibus paſchæ die* 8. *Cal. Aprile, die 1. Azymorum* Ubi notandum, *ly die prima Azymorum* probabiliùs tantùm intelligendum eſſe de advenis Jeroſolymas ad paſcha confluentibus. Hi ſiquidem agnum pridie ſeu feria V. jam comederant, uti & ipſe Dominus è Galilæa oriundus. Urbis enim ſacræ indigenæ, ſcribæ præſertim, Phariſæi & pontifices ſub veſperum fer. VI.

qua

qua in ara crucis immolatus est verus agnus claro, ùt mihi videtur, Joannis testimonio *Phase* egerunt, adeóque illorum respectu dies Azymorum prima in Sabbatum incurrit. Vid. Joannes Harduinus de supremo Christi paschate. Ubi docet Galilæos Jerosolymis solitos fuisse distincto die agere pascha, quàm id celebrarent Judæi, diem autem primum Azymonum Galilæis in urbe sacra non fuisse festum, uti erat dies 1. Azymorum ipsis Judæis solennis. Clemens Alexandrinus l. 1. Stromatum ita loquitur: *decimo quinto ergo anno Tiberii & decimo quinto Augusti sic implentur triginta anni usque ad tempus quo passus est.* Annus porro XV. Tiberii, à posteriore nempe Epocha Imperii illius numeratus, erat notatus Geminorum Coss. igitur & Clemens Alex. Passionem Dominicam his Coss. signat, in eo tamen iste Author errâsse censendus est, quòd unum duntaxat prædicationis annum Domino tribuerit annos vitæ Christi ad solos triginta adstringens.

Julius Africanus Clementi Alexandrino contemporaneus in Commentar. D. Hieronymi ad caput 9. Danielis. *Anno decimo quinto Tiberii Cæsaris, quando passus est Christus.* qui ùt modò dictum, erat annus consulatu duorum Geminorum notatus. Annos autem Tiberianos à morte Augusti auspicatum esse claret, aliàs contra D. Lucæ assertum auctor hic dicendus esset sensisse eodem anno mortuum Christum, quo fuerat baptizatus.

Anonymus, de quo aliàs, apud Henricum Canisium Tom. 2. antiq. lect sub Alexandro Severo florens sic scripsit: *A generatione Christi usque ad passionem ejus anni triginta, & à passione ejus usque in hunc annum, qui XIII. Aiexandri anni ducenti sex.* Annus autem decimus tertius Alexandri est Æ. V. annus 234, ablatis hinc 205. restat annus Æ. V. 29. Passioni Dominicæ ab Anonymo attributus.

Lactantius Firmianus Crispi filii M. Constantini instructor l. IV. de vera sapientia sic loqnitur: *Herodes fuit sub Imperio Tiberii Cæsaris, cujus anno decimo quinto, id est, duobus Geminis Coss. ante diem 7. calend. April. Judæi Christum cruci affixerunt.*

Antiquissimus Catalogus tempore Liberii Papæ conscriptus, in proëmio hæc notat: *Imperante Tiberio Cæsare passus est Dominus noster JEsu Christus duobus Geminis Coss. 8. Calend. April.*

D. Augustinus l, XVIII. de civit. Dei c. 54. hoc modo fatur:

mortuus est ergo Christus duobus geminis Coss. 8. Calend. April. resurrexit tertia die, sicut Apostoli suis etiam sensibus probaverunt.

Severus Sulpitius D. Martini Turonensis discipulus, qui historiam suam ab origine rerum usque ad consulatum Stiliconis, seu Æ. V. annum 400. protraxit l. II. asserit, *Dominum Crucifixum esse Fusio gemino & Rubellio gemino.*

Victorius Aquitanus Canonem suum paschalem hisce verbis auspicatur: *Crucifixio Christi duobus geminis Ruffino & Rubellio.* Cui consentit Prosper itidem Aquitanus.

Fasti sub nomine Idatii à Sirmondo & Labbeo editi ista posteritati consignârunt: *Rufo & Rubellione his Coss. passus est Christus die decimo Cal. April. & resurrexit octavo Calend. easdem.* Idatius porrò Galleciæ Episcopus chronicon texuit usque ad annum Christi 467.

Antiqui consulum catalogi apud Cuspinianum in commentario habent: *passum esse Dominum JEsum Christum Coss. duobus geminis.*

In auctario Chronici S. Prosperi dicitur: *usitatior traditio habet Dominum nostrum decimo quinto anno Tiberii Cæsaris duobus geminis Coss. crucifixum.* Huic quidem traditioni ipse non subscribit ob decimum quintum Imperii Tiberii annum, quo D. Lucas Dominum Baptizatum perhibet, videlicet in eo deceptus, quòd non distinxerit duplicem annorum Tiberii Epocham, quod & alios amovit ab opinione inter patres & vetustos Scriptores receptissima, quemadmodum etiam D. Prosper testatur.

Apud S. Irenæum Henschenio teste Tom. I. Apr. l. 2. c. 28. hæc exstant: *Passus Christus sub Pontio Pilato anno decimo quinto Imperii Tiberii Cæsaris sub consulatu Rufi, & Rubellionis.*

Georgius Cedrenus historicus græcus, *exactius*, ait, *tempus salutaris istius supplicii à Romanis est notatum evenisse nimirum Geminis Coss.*

Hæc & plura alia vetustissimorum Scriptorum & plurium Patrum testimonia in Pagio, Schelstrate, Henschenio, Gravesonio fusè deducta maximam utique authoritatem, & momentum conciliat opinioni docenti Æ. V. anno 29. sub consulatu Geminorum passum & mortuum esse Dominum. Certè nulla alia adducere pro se potest non dicam tot testium omni exceptione majorum numerum, sed nec denam fortè hujus numeri partem, si præterea in censum veniant suffragia plurima, & ipsa deductivè saltem pro dicto anno militantia, quæ asserunt

ferunt mense Martio in cruce Dominum JEsum exspirâsse. Etenim anni Æ. V. 30. & 33. qui apti forent, ut Christi morte decorarentur, utpote characteribus binis sextæ feriæ & lunæ plenæ in eandem diem confluentium insigniti non Martium sed Aprilem signant, contra torrentem scriptorum unanimi calculo pro Martio stantium. Si ergo reliqua quoque cap. IV. istius sect. allata nil obstarent prædictis annis 30. & 33. Æ. V. hæc tanta authoritas plurimùm ipsis obesset. En iterum quanta ea sit.

Hippolytus Portuensis Episcopus inclytus sub Alexandro Christi Martyr, sic in canone paschali marmoreæ basi inciso, & in Bibliotheca vaticana una cum vetustissima Divi statua asservato. *Passio Domini 8. Calend. April. fer. VI.*

D. Anselmus l. III. de imagine mundi c. 17. *qui*, inquit, *Evangelium diligenter legerit, Dominum non octavo, sed decimo Cal. April. passum videbit.*

Vetustius occidentalis Ecclesiæ Martyrol gium D. Hieronymo attributum à Cassiodoro, Beda, Walfrido Notkero & aliis, à D. Gregorio descriptum, ab Adone laudatum, & nuper asserto Emmanuelis Schelstrate in lucem editum, ita sentit: *Octavo Cal. April. in Hierosolym. Dominus JEsus Christus crucifixus est.*

Martyrologium aliud sub finem octavi Christiadum sæculi charactere Anglico exaratum apud Henschenium die 25. Martii ita annunciat: *8. Cal. April. Jerosolymis Dominus crucifixus est.*

Venerabilis Beda l. de ratione tempor. c. 25. sic fatur: quòd 8. *Calend. April. crucifix. 6. Cal. April. resurrexerit, multorum latè Doctorum constat sententia vulgatum.*

Codex M. S. apud Cardinalem Casanate Beneventi charactere Longobardico anno Christi 812. conscriptus præfixum gerit calendarium, in quo legitur: *8. Cal. April. Dominus crucifixus est, & conceptus.*

M. S. Martyrologium Reginæ Sueciæ circa medium sæculi noni compilatum idem his verbis testatur: *8. Cal. April. Hierosolymæ Dominus crucifixus est.*

Antiquum octingentorum annorum calendarium codici Palatino 485. præpositum ita refert. *8. Cal. Dominicus crucifixus est.*

Anastasius Bibliothecar. in Histor. *Passus est*, inquit, *in Jerusalem pro nobis salutarem Passionem 8. calendas Apriles.*

Octin-

Octingentorum annorum Codici Vaticano, qui continet Sacramentarium Gregorij M. præfigitur breve Martyrologium, ubi ad diem 8. Cal. April. inseritur: *Anunnciatio*, *Conceptio & Passio Domini.*

Calendarium Attrebatense anno octingentes. vigesimo sexto conscriptum, & à Luca Acherio t. X. spicileg. editum sic ponit: 8. *Cal. April. Conceptio Christi, & Passio Domini.*

Denique viginti Martyrologia M. SS. quæ suis ipse oculis usurpavit Henschenius in variis Europæ Archivis asservata, veritatem istam de passo in Martio Redemptore confirmant, planéque elidunt Tostati, Ricciolii, Grandamici & aliorum Recentiorum sententiam Christum Aprili mense passum asserere, & initio quidem non sinè censura ausam, utpote contrariam tantorum ac tam vetustorum scriptorum multitudini, ac communi fidelium persuasioni.

Ratione verò annus Æ. V. vigesimus nonus Æ. M. 4029. vivificæ Redemptoris morti dicandus ità stabilitur. 1ò. Annus ille pro se characteres habet feriæ VI, & Plenilunii tam medij, quàm veri in eandem diem, videlicet Martij decimam octavam citra omne dubium confluentes, neque isti anno & mensis diei quidpiam obstat, quo minùs in illis generis humani Reparator mortuus dici queat: non anni Imperij Tiberij Cæsaris à D. Luca, cùm Dux populi baptizaretur, notati, non mirabilis solis defectio, attonito orbe visa in crucem suffixo Domino, non æquinoctium seu luna XIV. primo mensi, quò paschalis evadat, congruere jussa, nec quidquam aliud, quod solidè contra opinionem istam objici queat, contrà verò annis reliquis Æ. V. ubi duplicis characteris antè dicti confluxus cernitur, multa repugnant in superioribus adducta: igitur annus Epochæ communis christiadum vigesimus nonus, Æ. M 4029. & nullus alius obitu Regis gloriæ immortalis erit decorandus.

2ò. Vaticinium de LXX. hebdomadis abbreviatis Danieli factum juxta melioris notæ Chronologos & ostensa cap. VI. sect. primæ exordium seu *exitum sermonis ut iterum reædificetur Jerusalem* sumpsit ab anno VII. Artaxerxis. Annum alterum Cyri Regni Chaldaici eadem sectione cap. V. ostendi esse Æ. M. 3466. & ante Æ. V. 535. Canon Mathematicus à Ptolemæo compilatus de annis Imperii Regum Persarum Cyro in Babylonia etiam regnanti tribuit annos octo, totidem Cambysi, Dario Histaspidæ triginta sex, Xerxi viginti,

ti, qui in unum conflati, summam exhibent annorum septuaginta duorum, si istam unitate imminutam anno Æ. M. 3465, quia Cyrus tunc numerabat annum alterum regni sui Chaldaici, adjunxeris, in primordia regiminis Artaxerxis Longimani incurres, seu in annum Æ. M 3536. Ergo annus septimus Artaxerxis, quo contigit, *exitus sermonis, ut iterum ædificetur Jerusalem* fuit Æ. M. annus 3542. Dicit autem S. Scriptura Daniel. IX. 25. *Ab exitu sermonis, ut iterum ædificetur Jerusalem usque ad Christum Ducem hebdomades septem, & hebdomades sexaginta duæ erunt*, seu usque ad Baptismum Christi, sub quo cœlitus populi Dux declaratus est, Spiritu divino in forma columbæ supra ipsum delapso, & voce Patris audita: *hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui.* Matth. III. 17. universim fluent hebdomadæ sexaginta novem, cyclo annorum 483. inclusæ. his proin anno labenti septimo Artaxerxis seu Æ. M. 3542. junctis, obtinetur annus Baptismatis Domini 4025. seu post Æ. V. vigesimus quintus. Subnectit sacer textus. *Confirmabit autem pactum multis hebdomada una, & in dimidio hebdomadis deficiet hostia*, in morte scilicet Christi Ducis, quando velum templi scissum est. Hebdomadæ dimidium, septennii scilicet, æquatur tribus & sesquianno, quos si adjeceris Baptismo Christi in Septembri, ùt sectione tertia probabo, suscepto in annum Æ M. 4029. Æ. V. 29. à trimestri cœptum incurres.

3ò. Si Dominica Passio ad annum Æ. V. 29. referatur, Julianum nempe 74. cùm postea ostendam Servatorem in his terris vixisse annis triginta tribus cum trimestri, natales ejus in finem anni Juliani 40 incident. Littera Dominicalis istius in Calendario Julij Cæsaris turbato ex præpostera Mystarum intercalatione harum litterarum, & nondum restituto in integrum ordine, ùt patet ex tab. calci primi capitis hujus sect. adjectâ, littera inquam Dominicalis erat G. anni verò sequentis Juliani 41. F. quæ diei VI. Januarij apposita confirmat illud, quod Augustinus docuit serm. 154. de tempore, nempe annum primum à virgineo partu sextâ Januarij seu in Epiphania Domini fuisse die Dominicali insignem, & idcirco etiam Dominicæ diem laudibus extollit, quia in eo corporaliter videri, seu apparere gentibus voluit *Deus homo.* Nullus autem alius ex annis, qui tribuantur morti Christi aptis, præterquàm Æ. V. 29. hanc Hipponensis opinionem salvabit.

4ò. Referunt Auctores citati à Petavio, Seianum Romano in Senatu acriter obstitisse, ne inter deos Christus referretur, ùt petebat Tiberius à Pilato edoctus de actis portentosis in vita & morte Servatoris. Omnium alicujus nominis Chronologorum asserto Seianus trigesimo primo Æ. V. anno adnitente Tiberio, qui ratione quacunque hominem sibi jam infensum cupiebat perditum, licèt eidem antehac plurimùm faverit, violentè vivis est sublatus: ergo Christus nequit dici passus post annum Epochæ communis trigesimum primum: si ergo Seiani interitus relatio subsistat, mors Redemptoris anno ejus æræ vigesimo nono tribuenda est utpote ex ijs, qui in controversiam venire queunt feriæ VI. & plenilunij characteribus in unam eandémque diem confluentibus insigni, quod annis 28. 30. 31. neutiquam congruit.

5ò. Denique, Acta Pilati de Rege Judæorum ad Cæsarem Tiberium in urbem missa diem mortis JESU Nazaræni signant decimam octavam Martij. Cùm itaque annorum controversorum nullus feriam VI. & lunam plenam in eam diem concurrentes nactus sit, ùt manifestum reddit tabella ad calcem cap. 3. posita, quàm annus Æ. V. 29. dicendum est, hunc solùm obitu Servatoris esse decorandum, & quidem ad diem non 25. sed 18. Martij. Quamvis enim prior sit communis ferè Auctorum sententia, id tamen à veritate alienissimum videbitur re bene perpensa, quippe ipsis etiam saltèm antiquis scriptoribus repugnans, qui asseruêre vel in ipso plenilunio, vel in Judæorum paschate lunæ plenæ proximo, utpote die decimo quarto mensis lunaris *Nisan* ex institutione Divina celebrari præcepto. Et quis sibi prudenter queat persuadere, tam turpiter Judaicum populum aberrâsse, ut Phase suum luna vigesima secunda agerent, quæ tamen anno Æ. V. 29. in diem Martij XXV. ex evidentia astronomicarum tabularum incidit? Scriptores verò illi sanè plurimi, vetustissimi, ac maximi nominis, qui Geminis duobus Coss anno Æ. V. vigesimo nono tradunt, Christum Dominum pro redemptione generis humani cruci suffixum, unà tenuêre omnes & singuli (nullus salrèm ostendi potest, qui contrarium senserit) lunâ id contigisse vel plenâ, vel non procul à plenilunio sita, adeóque illud fieri non potuit die Martij 25. anni Æ. V. 29. cùm quilibet oculis instructus ea die lunam videre debuerit *Dichotomam*, seu in quadrato aspectu versantem. Cæterùm acta illa à Pilato Romam promota quidam rejiciunt velut apocrypha, aut in-

inutile figmentum, alij damnant quasi impia, & nomini Christiano injuria, atque ab Ethnicis juratis Christi asseclarum hostibus conficta, multi tamen, ùt ostendit Schelstrate sapienter distinguunt inter acta suppositicia, quæ olim Pilati nomine circumferebantur, & acta vera, seu reipsâ ab illo Judææ Præside Tiberio in urbem transmissa. Priora orthodoxæ fidei odio concinnata jubent facessere, posterioribus autem ad convincendos gentiles aptis in rem suam utuntur. Fuisse autem ejusmodi acta Tiberio submissa à Pilato, tenent plurimi apud prælaud. Schelstrate fol. 78. Duos inde descripsi Justinum Martyrem apolog. II. pro Christianis ita loquentem: *Et postquam eum in crucem egerunt, sortes in illius vestes jecerunt, divisérúntque inter se ij, qui eum in crucem sustulerunt: hæc autem gesta esse, ex iis actis, quæ Pontio Pilato Præside facta sunt perspicere potestis.* Et Gregorium Turonens. qui l. 1. c. 24. ità scribit. *Pilatus autem gesta ad Tiberium Cæsarem mittit, & tam de virtutibus Christi, quàm de Passione, & Resurrectione ejus insinuat, quæ gesta apud nos hodie retinentur scripta.* Inter acta autem ea etiam dies Passionis Dominicæ annotatus videbatur. Ex quo quarta decimani teste Epiphanio hæres. L. diem paschatis sui statuebant: *sunt inter eos*, inquit Epiphanius, nonnulli, qui unam *eandémque diem observant, & unaeadémque jejunant, ac mysteriis operantur: nam ex actis Pilati accuratam sè hujus instituti rationem didicisse gloriantur, in quibus scriptum est, 8. Cal. April. Salvatorem esse passum, quam ob rem illa ipsa die celebrare pascha volunt, in quamcunque demum luna XIV. diem incurrerit* Neque acta hæc rejicit Epiphanius, aut eorum auctoritatem in dubium revocat, sed duntaxat objicit varias lectiones, *quæ tum allegari solent*, ut ait Schelstrate, *cùm de Auctore scripturæ convenit. Nos autem* (prosequitur Epiphanius) *ejusmodi Pilati exemplaria quædam invenimus, quæ ad diem XV. Calendas Apriles* (NB. hæc est ipsissima dies, in quam feria VI. & Plenilunium anno æræ Christianæ vulg. 29. incidêre) *Passionem Christi contigisse narrabant.* Quarè acta legitima Pilati sufficienti authoritate fulciuntur. Id verò, quod ex ultimo Epiphanij textu in rem nostram deducere licet, est, plurium quoque exemplarium de actis Pilati testimonio firmari diem XVIII. Martii, quem evidens character Uranicus, Plenilunium nimirùm ea mensis die anno Æ. V. 29. celebratum, jam satis discreverat, æquinoctium verò, quod posse obstare videbatur,

ostensum abundè est, nil obstitisse. Quid si subin ad Patrum, vel vetustissimorum scriptorum quempiam Catalogus venerit actorum illorum præposterè 8. Cal. April. loco 15. Cal. signans, an non inde labes in tot aliorum scripta, & postea in plurima Martyrologia irrepere potuit? an non quartadecimanorum pertinax singularitas contra praxin Orthodoxæ Ecclesiæ, non die lunæ XIV. sed Dominicâ immediatè sequenti christiadum Pascha agere jubentis, meritò quidem damnari potuit, conceptus tamen, de die 25. Martij Christi obitu insignienda, semel inde error in illorum quoque Auctorum lucubrata influere? utinam & hic in numeris VIII. & XV. causam minimè dubiam, uti suprà in Olympiadibus 201. & 202. deprehendere liceret! veniet fortè dies, quo & istud mysterium fiat palàm, & in acta referri possit. Sed cùm ostenso, ni fallor, sufficienter anno & die mortis Dominicæ ad conjecturas simus delati, etiam conjectando dispiciamus, cur Authorum numerus maximus, capitis hujus initio relatus, diem VII. Cal. April. Christi neci depurârint, licèt utique non omnes in eo consenserint, cùm tamen ea dies, quippe lunam non plenam sed in quadratura sitam, seu *Dichotomiam* exhibens, vel maximè inepta censeri debeat, ut vitali Redemptoris morte decoretur.

CAPUT IX.

Conjecturæ aliquot, cur Patres, & antiqui scriptores non XVIII. sed XXV. die Martii Christum mortuum dixerint?

SI itaque ex me quæratur, quid denique Ecclesiæ Patres tótque Scriptores & vetustissimos & gravissimos moverit, ut eorum plerique in 25. Martii consentirent pro Servatoris obitu signando, quamvis dies illa testibus omnibus Tabulis astronomicis octiduo à plenilunio, die 18. ejusdem mensis celebrato, distaret, primò ingenuè respondebo, me planè id nescire. Illud mihi indubium, Scriptores illos, si id ipsis fuisset notum, ut Astronomiæ peritis est, & debet esse domonstratum, lunam XXII. in diem Martii 25. Æ. V. anno vigesimo nono incidisse, nunquam diem illum fuisse signaturos pro Chri-

Christi morte, quam ex Evangelistis sciebant & ipsimet fatebantur in paschate Judæorum contigisse, & ex veteri Testamento, perpetua hebraicæ gentis praxi, Josephi, Philonis & aliorum, qui postillos de rebus Judaicis scripsêre clarissimis testimoniis, imò ipsius Domini *observata lege plenè cibis in legalibus*, seu in comestione agni paschalis, certissimum est ità contigisse. Auctores illi recentiores, qui utpote satis imbuti scientia siderali difficultatem agnovêre concilii andi anno Æ. V. vigesimo nono diem 25. Martii cum paschate Judaico & Christi obitu, dicunt mendosis Judæos cyclis tunc fuisse usos, uti Pagius uterque senior & junior, Schelstrate, Henschenius, Gravesonius, alii in anno mortis Salvatoris mecum convenientes, uti & mense, in die autem discrepantes, evincere conantur, nulli unquam satis persuadebunt, qui quidem vetus Instrumentum & ritus hebræorum, quos inter præcipuus celebratio paschatis, sine præjudiciis legerit, anno mortis Dominicæ celebratum à Judæis pascha in ultima lunæ quadratura. Quamvis enim vitiosi cycli obtentu fors lucrari queant bidui aut tridui capedinem, quod Petavius & alii fortè ipsum secuti se præstitisse censent, quomodò tamen prælaudati quinque Scriptores integri octidui labem jure impingent populi Judaici Rabbinis? hoc si quis auderet, contra torrentem Patrum & antiquissimorum authorum is niteretur, utpote qui asserunt, & conformiter SS. Paginis asserere debent, Salvatoris obitum vel in plenilunio, vel proximè accidisse. Væ modò dictis Rabbinis, si hebraicæ nationi rituum & cerimoniarum suarum tenacissimæ pascha obtrusissent, tam præposterè consignatum, tam patenter à lege de agendo *phase* Divinitùs ipsis data abhorrens! an à lapidibus abstinuissent manus, ne saxea grandine tumularent tam manifestos Divini præcepti transgressores?

Respondebo 2. Si causas hariolari velim consignatæ à PP. & veteribus Scriptoribus die 25. Martii Passionis Dominicæ, hasce occurrere. 1. Temporibus Apostolorum & scripto & verbo notari potuit annus, mensis, feria, atque etiam dies nempe decimus quintus Nisan, prætermisso tamen die ipsius Romanorum mensis, seu Martii. Iste siquidem satis colligitur ex anno, lunatione mensis primi, & præcipuè feriâ clarè expressis. Hinc Evangelista quatuor contenti pascha Judæorum, hebdomadæque signâsse feriam, & prætereà annum Baptismi à Christo in Jordane suscepti, quod Lucas præstitit, uti & paschata subin à latice baptismali ad obitum à Christo cele-

brata, quæ S. Joannes prosecutus est, censuêre mortis Dominicæ Epocham satis dilucidè & fideliter indicatam fidelibus. 2. Licèt traditio Apostolica saltèm verbalis de die quoque Martii nempe decimo octavo accesserit, fieri nihilominus haud difficulter potuit, ut dies illa post elapsa integra sæcula traderetur oblivioni, retento anno utpote Geminorum duorum Coss. valde discernibili notato characteristicâ, uti & mense Verbi in utero virgineo Incarnati grandi Mysterio pariter insigni. Id testatur experientia, quòd annum & mensem faciliùs, quàm rerum gestarum etiam nostro ævo, utut memoriâ dignissimæ sint, diem ùt plurimùm tenaciùs mente retineamus, nisi dies ipse characterem alium præferat cuique notissimum, clarumque diei indicem. Occurritque hìc fortis præsumptio contra diem Martii 25. Si enim traditio Apostolica verbalis diem istum Domini morti deputâsset, cùm is ipse Verbi Incarnationi congruat nemine abnuente, haud potuisset subin tam facilè oblivioni tradi, ùt propterea inter ipsos primævæ Ecclesiæ Patres in anno & mense Martio consentientes, variæ opiniones de die ipso Dominicæ passionis exorerentur. 3. Cûm recèns fundatæ Christi Ecclesiæ visum sit, paschale festum non esse inter Christicolas porrò celebrandum luna XIV. sed Dominicâ immediatè sequenti primi mensis lunam decimam quartam, tum ne Christiani in agendo paschate cum impiis Judæis Domini crucifixoribus aliquando convenirent, tum in memoriam Resurrectionis Dominicæ, forsitan Apostoli ac Discipuli Christi à mensis die, qua JEsus in cruce obiit, specificè definienda, studio abstinuêre, ne Fidelium Grex ansam inde caperet memoriæ obitus Ducis sui quot annis eo ipso mensis die velut anniversario recolendæ, atque quod inde foret consectarium, tertio ab eo, qui necem Redemptoris subsequeretur, die agendi festum Resurgentis Domini, sive dein illa dies foret Dominica, sive alia hebdomadis feria. E dictis præced. cap. juxta Epiphanium, quòd nempe quartadecimani è die mortis Christi in actis Pilati signato ansam sumpserint constituendi paschatis sui, sive dies is Dominicus fuerit, sive non, satis colligitur, minimè vanam esse conjecturam hanc de reticito studiosè ab Apostolis & Discipulis Domini Passionis Dominicæ die, in quem scilicet dierum mensis numerum is inciderit. Scimus, quot postèà nata in Ecclesia Christi dissidia de die celebrandi Christianorum paschatis, quot altercationes occidentalem & orientalem inter fideli-

um Gregem exortæ, quantùm schismata & hæreses inde pullulantes recèns erectam quassârint Evangelicæ veritatis Petram: His ergo, ne latiùs serperent, obviam ituri malis Christiani nominis assecl æ prudenter supprimere potuerunt diei Martii, quo Redemptor cruci suffixus, individuam mentionem. Post Concilium verò Nicænum, vel etiam antè, compositis utcunque circa pascha Christiadum discordiis, Patres & antiquissimi rerum Ecclesiasticarum Scriptores notæ ipsis per traditionem anni ac mensis characteristicæ etiam addidêre Martii diem, quem vel pietas seu pia quædam affectio dictabat, jungendi videlicet ineffabili Verbi Incarnationis Mysterio 8. calend. April. peracto ipsam Dominicam Passionem ac mortem, vel ratiocinatio haud improbabilis videbatur legitimè deducere. Cùm enim ipsi ex indubia traditione haberent, annum Geminorum duorum Coss. mensémque Martium, ac prætereà feriam VI. è quatuor Evangeliis, nec non è veteri Lege, Israelitico populo toties inculcata, lunam paschalem, quæ ex canone in synodo Nicæna lato sequi debebat æquinoctium astronomicè acceptum, ac insuper sibi persuaderent, solis centri ingressum in arietem Christi temporibus ante diem 21. Martii celebrari haud potuisse, citra errandi formidinem concluserê, in 25. diem Martii reponendum Servatoris obitum, utpote quæ sola in Martiô, anno Æ. V. vigesimo nono, notam habuit feriæ VI. Evangeliorum asserto morti Domini tribuendæ. Hócque genus ratiocinii, ùt mihi quidem verosimillimum videtur, ipsorùmque Patrum & veterum illorum Authorum dictis & scriptis conforme, nulla ætatis lunaris habita ratione ab ovo ad malum perfecêre. Aliàs enim, si lunaris quoque luminis examen debitum suscepissent, evidenti fuissent ratione convicti, anno vigesimo nono Æræ Vulg. die 25. Martii non esse mortuum Christum Regem nostrum, quippe quem omnia quatuor Evangelia, & iidem Patres ac Scriptores luculentis verbis ore uno testentur, in paschate Judæorum, seu lunâ vel plena vel ferè tali fatis esse functum quòd si etiam aliqui eorum vidissent, lunæ tempus nullatenus congruisse diei 25. Martii, cùm tamen ipsis neutiquam appareret, qua methodo ferè communis opinio de anno vigesimo nono Æræ Christiadum communis, mensêque Martio, & doctrina fidei de fer. VI. nec non persuasio firma, ea tamen præpostera de æquinoctio post diem vigesimum celebrato, aliter possent invisem conciliari, nisi assumpto ad id die mensis XXV. sus deque habitis

bitis lunæ rationibus pro die illo stetêre, arbitrati fors etiam se quippe astronomiæ haud satis peritos, vel Tabulis sidereis minùs accuratis instructos, vel denique mutatione aliqua in ipsis luminarium præsertim lunæ motibus facta ob portentosum illud in obitu Domini solis deliquium, per calculos suos non potuisse in genuinam lunationem pertingere ad octav. Cal. April. anni Æ V. vigesimi noni. Hæ sunt conjectunæ meæ, ùt mihi saltem videtur non prorsus contemnendæ.

Eorum qui stant pro die 25. Martij, licèt fatentibus ipsis, ùt Pagio utroque, Schelstrate, Gravesonio & alijs in anno & mense nobiscum consentientibus, Plenilunium ab ea die plurimùm distet, Godefridus Henschenius in Diatriba prælimin. ad Acta Sanctorum Aprilis conjecturas fusè prosecutus est. Inducit ibidem Joannem Kepplerum in Eclogis Chronologicis contra Reusnerum & Calvisium ita loquentem. *In 1a. controversia de paschate hæret uterque in Astronomia velut mus in pice. Mirum fatum, ipse Astronomus, cæteros non Astronomos ab Astronomia abstraho in actione hujus causæ. Probandum est legitimè, Judæos tam bene fuisse astronomicè doctos, quantam hodie cognitionem afferunt ad hanc causam. Ego contrarium affirmo, priscos illos Judæos usque ad Christi ferè tempora in usu Calendarii nihil ultra vulgi captum sapuisse.* Pag. autem 94. ita pergit Kepplerus. *Valde igitur decepti sunt nostri Astronomi his ultimis centum quinquaginta annis, qui ex sua perfecta Astronomia Pleni-lunia ad Christi tempora, ex Pleniluniis festa Judæorum, ex his & concursu feriæ annum Passionis ausi sunt determinare alium, quàm veteres ætati Christi proximi tradiderunt. Si hodie quis omisso computo Ecclesiastico aberrante ex Astronomia perfecta accomodatis decretis Nicænis, quæ jactantur, computaret Pascha ta superiorum sæculorum, is celeberrimè aberraret ab usuali paschate, & vix unquam justum historiæ annum assequeretur.* Ex his infert Henschenius: *ita Kepplerus verissimè & ad nostram difficultatem accomodatissimè. Hinc nostro adhuc tempore, quando pascha ex præcepto Synodi Nicænæ celebratur lunâ XV. XVI. XVII. tunc qui non admiserunt correctionem Gregorianam Calendarii anno 1582. cæptam, Pascha celebrant luna Astronomica XXII XXIII. XXIV. & quandoque integra lunatione, ùt vocant, seriùs.* Ita anno 1674. quo nos celebravimus Pascha die XXV. *Martii luna XVII.* (in tabula festorum Cla-

vii diei 25. Martij respondit luna XVIII. nam XIV. congruit diei 21.) *ii, qui dictam correctionem non admiserunt, suum Pascha celebrârunt mense Aprili, non tamen XII. Aprilis, quæ apud Gregor. Calendarii assectas erat dies XXII. Aprilis. quamvis tunc esset luna XVI.* (loquitur Henschenius de luna XVI. astronomica aut etiam cyclica, ea tamen per reformationem Calendarii Gregorianam correcta, nam in Calendario veteri Nicæno numerus aureus III. prædicto anno Christianæ æræ respondens, & ultimo Martij appositus die 12. Aprilis non lunam XVI. sed XIII. duntaxat manifestò denotat) *sed hebdomada integra seriùs die XIX. Apr. seu stylo novo aut Gregoriano die XXIX. quod absurdum esse ipsi fatentur. Quidni etiam è sententiâ Keppleri aliquot diebus post verum Plenilunium celebrârint suum Pascha anno scilicet mortis Domini.* Rationem immediatè hujus subjicit, quæ mihi omnino visa ridicula, sed cùm ipse Author fateatur, eidem se minùs inhærere, neque ego operæ pretium duco illam afferre, & refutare, cùm prima fronte se ipsam explodat. Adducit dein Henschenius S. Epiphanium, qui cùm hæresi 70. §. 2. dixisset: *Pascha ante celebrari non posse, quàm æquinoctium confectum sit*, addit: *Judæos illud nequaquam observâsse, apud quos depravata & perturbata erant omnia.* Ac præterea à Bedam citat, aliósque à Bucherio in tract. de paschali Judæorum cyclo c. 5. relatos, *qui dicunt Judæos veteres Pascha indixisse non ex cursu lunæ sed ex Neomeniæ cyclo.* Addunt alii, pergit Henschenius, *apud Moysen nullam plenilunii fieri mentionem, sed solùm præscribi diem 14 mensis primi* Citatis postea Samuele Petito & Joanne Vossio, qui ambo censeant Judæos anno mortis Christi æræ vulg. 29. Pascha non celebrâsse luna XV. Astronomica, sed civili, denique subinfert: *addatur & id quoque, quòd palàm est, veterum Mathematicorum Tabulas à Metone olim fuisse correctas, Metonis deinde à Calippo, Calippi ab Hipparcho, Hipparchi à Ptolemæo, Ptolemæi rursus ab Alfraganio esse emendatas, quas velut malè tornatas denuò ad incudem vocat Alphonsus Rex Castellæ, & has velut mancas, & impolitas Copernicus reddidit limæ: istas demum Copernici Tycho Brahe elimavit, idémque alii hactenus præstare conantur, ut non temerè proverbialis teneat sermo, facilius omnia horologia, quàm Astrologos conciliari posse. Quare propter Mathematicorum calculum, aut Uranica phænomena velle à doctrina antiquorum Patrum, unanimi consensu tradita, desciscere,*

re, non videtur Viri sapientis, & eloquium Mysticum profitentis, maximè in rebus Judaicis, quod ùt Petavius L. XII. de Doctr. Temp. c. 12. observant, Judaicus Cyclus haud accuratè lunaribus vestigiis institerit, sed nonnunquam longiùs aberrârit. Ita in rem suam fusissimè Henschenius. Ad ista autem respondeo, rationem Keppleri minimè stringere, cùm in nostro casu toto cœlo sit dispar ratio. Quòd enim cyclus lunaris à Nicæno statutus paulò antè reformationis Gregorianæ tempora Neomenias triduo, vel quatriduo præverterit, in confesso est apud omnes, scientiâ astronomica vel parùm tinctos, imò neque ea notitia opus est, cùm Summus Pontifex adscitis rei siderææ peritissimis, qui modum correctionis faciendæ suggererent, in suis encyclicis ad Principes Christianos & Universitates datis, ut illi methodum ab Astronomis suggestam suo quoque calculo probarent, vel aptiùs quid proferrent, apertè fateatur, Æquinoctium jam X. dies constitutam olim sibi prævertisse sedem, lunationes verò quatriduo proximè à ratiociniis cœlestibus discessisse. At verò ejusmodi lunæ & quidem octidui aberratio neutiquam liquida est primo Christi sæculo inter Judæos. Imò cùm nesciatur, qua in definiendo suo Paschate ipsi usi sint methodo, an videlicet placitis astronomicis, an verò cyclis, & quibus, an denique ex inspecta primæ phasis observatione lunas decimas quartas determinârint, quis audebit jure tantam labem in Paschatis celebratione Judaico populo impingere? cap. 2. hujus sect. adducta Paschata Judæorum gemina primo Christiadum sæculo celebrata è Josepho Hebræo, ubi lunationes bellè cœlo respondentes satis ostendunt, cyclum Judaicum, si quo tunc temporis usi sunt, nil à ratiocinijs sidereis abfuisse. Alia adversarii Paschata illo ævo à Judæis perperàm celebrata & ipsi, si possunt, adducant, & inde demonstrent sui asserti veritatem, de præpostera videlicet Judæorum in paschate celebrando ad id temporis ratione. Id etiam verissimum sit, casso labore consumptum iri, qui ritè vellet Paschata definire è tabulis Astronomicis, ubi constaret illa Paschata determinata è cyclo, & isto admodùm mendoso, uti nobis certò constat de paschatis pluribus post Nicænam Synodum sæculis usque ad reformationem veteris Calendarij in orbe Christiano actis. Imò vix ab insipientiæ notâ abluderet, hoc ævo velle è tabb. Uranicis Christiadum Pascha constituere, postquam manifestè à supremo Ecclé-

clesiæ Præside fidelibus præscriptus est cyclus Epactarum, licet rarò & vix ultra unum diem à ratiocinijs cœlestibus abludens. At verò ego quidem non dispicio, quid in sapientiæ leges ille peccet, qui ignoto adhuc cyclo, notóque anno & mense diem ex Astrononomicis placitis elicit, quo plenilunium in cœlis contigit vel luna XIV. commissa est, si sciat præcepto Divino constrictos fuisse Judæos ad hæc in sui Paschatis celebratione attendere, si nôrit Patres & Scriptores alios asseverâsse, ista ab illo populo curatè fuisse observata, si nil aliud obstet, quo minùs etiam anno mortis Dominicæ id quoque factum dici queat, uti neque obstitisse Æquinoctium, quod unum prætendi jure poterat, suo loco ostensum est. Hinc S. Epiphanius asserens à Judæis Christi temporibus præversum Æquinoctium, mihi potiùs, quàm adversarijs favet, si videlicet sermo sit de intersectione verna, seu Æquinoctio in rigore accepto. Bedam pro me stare textus aliàs allatus manifestum facit, quo nempe hic author luculentè testatur *lunâ plenâ* Dominum passum. Citati à Bucherio haud tanti sunt ponderis, ut nudum eorum assertum de cyclis vitiatis Judæorum ævo passi Domini, in definiendo paschate adhibitis, antiquissimorum Scriptorum valeant derogare authoritati, contrarium asserentium. Licèt Moyses nullam ingerat explicitam mentionem lunationum ipsarum, locutum tamen esse de mensibus & mensium diebus lunaribus & omnium Scriptorum confirmatum est testimonio, & per se manifestum. Tabularum siderearum labes, antiquiorum videlicet à recentioribus fuisse correctas identidem, & ad limam revocatas, ac porrò revocandas, hic nil facit ad rem nostram. Dissidium enim, quo minùs limatæ differunt à perfectioribus, non dies sed unam duntaxat vel alteram horam aut solùm minutias horarias æquat. Singulæ, ad experientiam provoco, in eo convenient, ut plenilunium saltèm medium in Martij diem 18. anno Æ. V. vigesimo nono reponant, neutiquam in diem ejusdem mensis 25. An prudentius sit in usurpati temporibus Christi à Judæis cycli ignoratione illis impingere octidui errorem lippis & tonsoribus, omnibúsque qui cælum aspiciant, ibíque lunam non plenam sed *Dichotomam* videant, notum primo intuitu, vel sentire & dicere, quod prædicto Æ. V. anno Pascha celebratum sit illo die quo agi debebat, atque aliàs juxta legis præscriptum consueverat, quivis æquus rerum arbiter judicet.

dicet. Res ipsa exigit efficaciter probari, non autem solùm è conjecturis deduci tam crassam Judæorum hallucinationem. Cur autem Patres & Scriptores vetustissimi contra assertum & opinionem suam propriam dixerint, quòd videlicet Christus mortuus fuerit sub Geminis duobus Coss. Octavo Calend. April. qua tamen die luna non erat plena, sed quadrata, adeóque neque Judaico paschati apta, cùm ipsi dicerent obitum Domini in Judæorum paschate, adeóque in plenilunio contigisse. Conjecturas meas antè protuli, quæ huic & similibus aliis objectionibus, ni fallor, facere queant satis.

SECTIO TERTIA.

DE EPOCHA MUNDI PER CHRISTI DOMINI NATALES INSTAURATI.

REceptum inter hujus & ſuperioris ſæculi chronologos, æram illam quam Dionyſius Abbas in orbem Chriſtianum invexit ſexto Chriſtiadum Epochæ ſæculo, à qua ſubin fideles in omnibus regionibus annos ſuos putare cœperunt, prævertì à veris Redemptoris Incunabilis, quamvis uno ore fateantur omnes nil eſſe propterea mutandum in methodo numerandi annos ab Incarnatione, & nativitate juxta Dionyſianam hanc Æram paſſim adhibita, ne innumeræ inde turbæ oriantur. Iidem tamen Chronographi vel maximè diſſentiunt, quot annis veri Chriſti natales præceſſerint Æram iſtam vulgarem: nam anni unius aliqui, plures duorum vel trium, alii quatuor, quinque aut ſex etiam annorum differentiam inter utramque Epocham conſtituunt. Quò ſolidius in re dubia incederem, aliorum ſecutus veſtigia ſtabilire firmis rationibus anteà volui annum paſſionis Dominicæ utpote geminis, ùt dictum, in unam eandémque diem confluentibus inſtructum characteribus. Eo ſiquidem noto, ſuppoſita opinione communiſſima de triginta tribus, iiſque completis Servatoris vitæ annis expeditus ad ipſius Natales eliciendos patet aditus. Neque culpandus venit præpoſteræ, ùt prima fronte videri poſſet, chronotaxis modus, ut ea ſcilicet prius annum obitûs, quàm Nativitatis Domini ſtatuat: id enim & à me & ab aliis, ùt jam innui, ideò duntaxat factum, ut firmiori pede in ſalebroſo iſto tramite gradum promoveremus. Me quod attinet, candidè fateor, quàm plurimis lectis auctoribus, nullum ità ſatisfeciſſe, ut ire cogeret in ſuam ſententiam quoad annum verorum Chriſti natalium. Characteres ſiquidem Chronologici in eo definiendo

videntur deficere, saltèm illorum nullus suppetebat, qui appareret infallibilis Æræ istus indubiè constituendæ tessera, vel tantùm moralem evidentiam pareret, cui intellectus hominis cordati & possit & debeat acquiescere, uti binas habemus certissimas digerendorum temporum notas pro anno servatoris morti tribuendo. Argumenta attamen aliqua præsenti sectione dabo, ex quibus independenter etiam ab Epocha passionis Dominicæ sufficienter inferri queat Æra nativitatis. Ad elucidationem quatuor capita præmitto, quæstionem ipsam quintum discutiet.

CAPUT I.

Ostenditur Christum à suscepto Baptismo quatuor supervixisse Paschata.

DE tribus nullus orthodoxus facilè dubitabit, quippe dilucidè à Joanne Evangelista assertis. Primum notatur cap. II. 23. ubi de JEsu asseritur: *Cùm autem esset Jerosolymis in pascha, in die festo.* Ubi in rem nostram potest notari, Judæorum pascha antonomasticè nuncupari *diem festum.* Ex quo infertur, diem festum sinè addito à S. Joanne assertum loco paschatis habendum. Secundum iterum clarè ab eodem Evangelista exprimitur c. VI. 5, ubi inquit: *erat autem proximum pascha dies festus Judæorum.* En confirmationem illationis nuperrimè factæ! Pascha tertium omnes quatuor Evangelii Hagiographi referunt, quo videlicet Dominus juxta legis præscriptum agnum pridie comedit, quàm ipse in ara crucis immolaretur. contendo addendum etiam Pascha quartum à Domino transactum post sacratas attactu suo Jordanis Undas. Harduinus quidem id omissum censet à S. Joanne, negátque illis verbis exprimi c. VII. 1. positis: *Post hæc erat festus dies Judæorum.* A reliquis tamen Evangelistis relatum dicit, eo quòd dilectus Christi discipulus nil eorum, ùt ipse autumat, attigerit, quæ Magistri prædicationem antecessère. Sed communis opinio authorum quatuor à Baptismo paschata numerantium tenet, per verba Joannis *erat festus dies Judæorum* pascha denotari. Idque sic ostendo 1. quia Evangelist

geliſta ille per diem feſtum Judæorum, nil aliud intelligit, quàm ſolennitatem paſchalem, ùt ex duobus paſchatis antè adductis liquet. 2. Quando affert feſtum Judæorum à paſchate diverſum etiam quale illud ſit, explicitam mentionem ingerit; ùt cum c. VII 2. dicitur: *erat autem in proximo dies feſtus Judæorum, ſcenopegia.* 3. E regione textûs: *erat feſtus dies Judæorum.* c. V. 1 citantur in margine leviticus, & Deuteronomium iis locis, ubi manifeſtè agitur de paſchate Judæorum: ergo & textus S. Joannis de eodem feſto eſt intelligendus, aliàs ea citatio foret, ùt dici ſolet, aries præter parietem. 4. Si Chriſtus à Baptiſmali latice in vivis non tranſegit quaterna paſchata, neutiquam verificatur vaticinium. Danieli factum & c. 8. præcedentis ſect. relatum, quòd ſcilicet multis ſit confirmandum pactum unâ hebdomada, ſeptuageſima nimirùm, & Chriſtus Dux occidendus in dimidio illius, ac defectura hoſtia. Vel enim eo, quo baptizatus Servator anno, iſte baptiſmus præceſſit, vel eſt ſecutus paſchatis tempus? ſi prius dicatur, ipſe annus Baptiſmatis involviſſet paſcha primum, alter inſequens ſecundum, annus denique tertius menſe tertio vel quarto paſcha tertium, quo ſententia tria duntaxat paſchata ſignans Domino poſt Jordanis aquas in vivis degente, illum mortuum aſſerere debet: ergo non in dimidio hebdomadæ triennium ultra ſemeſtre complexo, occiſus eſſet Chriſtus poſt Baptiſ. ma ſed ultra unum annum, ùt patet, anteà. Si verò dicatur poſterius, videlicet Baptiſmum à Chriſto ſolùm poſt paſcha receptum, eidem anno tribui ſummùm poterunt menſes novem, binis ſequentibus, totidem paſchatis diſtinguendis, biennium, & anno quo cruci ſuffixus Dominus, trimeſtre circiter, ſicque conficiemus annos univerſim tres hebdomadæ dimidium neutiquam æquantes. In hac pro- in opinione admittente tria duntaxat paſchata à Domino Baptizato inter vivos peracta, nullatenus impletur dictum vaticinium.

Vice verſa admiſſis paſchatis quatuor res erit ſalva. Nil enim cogit aſſerere Servatorem Jordanis flumine tinctum ante paſcha. Pono ergo receptum à Chriſto Baptiſmum anno Æ V. vigeſimo quinto ſeu in mea mundanæ Epochæ Chronotaxi Æ. M. 4025. diu poſt anni iſtius paſcha ſcilicet die ſeptembris XVI, quæ erat Dominica, & ideò hoc pono, ut cum Eccleſia ſententiam canente: *Tribus miraculis ornatum diem ſanctum* (Dominicum ſcilicet) *colimus. Hodiè ſtella magos duxit ad præſepium: hodiè vinum ex aqua factum eſt ad nuptias*

nuptias: hodiè in Jordane à Joanne Christus Baptizari voluit, ut salvaret nos. Item cum Hipponensi, diem Dominicam loco aliàs citato etiam ideò magnis laudibus extollente, quòd in eo baptismum sumere dignatus sit Dominus. Sic obtineo tres vitæ Christi Ducis annos integros nempe Æ. V. 26. 27. 28. totidem paschatis discernendos, & præterea à annum dimidium à XVI die septembris ad diem Martii XVIII. qua Geminis Coss. in quarto paschate Dominum crucì suffixum ostendi anno nempe Æ. V. 29. Æ. M 4029. seu dies universim 1278, quot à die septembris ad diem Martii interceſsêre, seu hebdomadæ septuagesimæ Danielicæ præcisè dimidium, ùt patebit ritè computos subducenti. Atque ob hanc ipsam rationem medietatis hujus hebdomadariæ recedendum duxi ab ea sententia, quæ die VI. Januarii anni vulg. Æræ vigesimi sexti Christum baptizatum arbitratur. Inde enim usque ad occisionem Ducis nostri non intercederet triennium cum semisse, sed solùm cum trimestri circiter, quantum dies sexta Januarii anni Æ. V. 26. à decima octava Martii anni Æ. V. 29. recedit.

Posset ulteriùs ex Baronio ad annum mortis Dominicæ sic ostendi diem istum festum pascha fuisse. Antequam de die illo c. V. v. 1. facta sit mentio, Dominus discipulos suos allocutus c. IV. 35. ità inquiebat: *nónne vos dicitis, quòd adhuc quatuor menses sunt, & messis venit.* Ergo illud tempus, quo ita Christus est Apostolis locutus, quadrimestri distabat à messe seu fine Martij: nam in palæstina tunc fruges meti solebant, adeóque initium Decembris idem tempus respiciebat. Vel ergo dies ille festus Judæorum, de quo c. V. 1. anni ætate excedebat festum paschale, vel huic congruebat, vel denique pascha prævertebat? si dicatur primum aut secundum, patet intentum, quòd nempe vel supposuerit festum paschale ab eo diversum, de quo subin agitur c. VI. 5. à nemine in dubium revocabili, utpote, quod uno anno præcessit Christi pascha ultimum, ejusque morte sacratum, vel quòd fuerit ipsum pascha eadem ratione distinctum à paschate cap. VI. Si verò dicatur, quòd ille dies festus Judæorum præcesserit solennitatem paschalem, tunc incidere id festum debuisset uno ex tribus postremis anni Judæorum sacri mensibus, scilicet *Adar, Sebath, Thebet* respondentibus Februario, Januario, & Decembri nostro. Atqui illis mensibus nullum in calendario hebraico occurrit festum, saltem à Deo institutum, vel tale quod sim-

simpliciter festi nomine appellari queat. Unum mense *Adar* celebratur festum sortium, seu *Phurim*, quod tamen solùm est institutionis humanæ, & non videtur probabile *festi* nomine sinè addito fuisse ab Evangelista signandum, cùm aliorum festorum etiam Divina institutione apud populum Judaicum inductorum ab eo fieri soleat specifica nuncupatio, ubi de ijs sermo est, ùt suprà notatum.

Superaddunt pauci Paschatis quatuor transactis à Christo post susceptum baptisma etiam quintum, sed citra fundamentum, ùt videtur saris firmum: non enim istius quoque adstruendi versus aut textus S. Scripturæ afferri potest, qui id evincat. Nam quod cap. VII. 37. Joan. dicitur: *in novissimo autem die magno festivitatis stabat JEsus & clamabat*, intelligendum non esse de festo Paschatis, nota marginalis clarè indicat Levitici cap. XXIII 27. citans, ubi festum Expiationum refertur mensis Judaici septimi decimo die celebrandum. Cæterùm lectione illius cap. VII. Joan. liquebit, *festivitatis diem magnum* fuisse Scenopegiæ seu tabernaculorum festum ejusdem mensis septimi die quinto decimo & septem sequentibus diebus magnas inter solennitates agendum, ùt constat ex capite Levitici. In hac porrò 5. Paschatum sententia, quod de tribus duntaxat admissis nuper diximus, non fuisset impleta prophetia de Christo Domino in dimidio hebdomadis occidendo. Claret hoc, si recepisse baptismales aquas Servator dicatur post celebritatem paschalem: quatuor siquidem Paschata totidem annos Baptismum consecutos deposcent, Pascha verò quintum trimestre circiter, adeóque minimum aliquot menses ultra quadriennium, quod hebdomadæ dimidium annua ferè periodo excedit. Si verò asseratur collatum Christo Baptismum ante Pascha, seu ante elapsum annui spatii quadrimestre, addito triennio ternis debito paschatis primi & quinti paschæ mensibus, quadriennium proximè conflabitur semestri ferè exsuperans hebdomadis partem mediam.

CAPUT II.

Ostenditur triginta tres annos completos cum trimestri circiter in carne mortali vixisse Dominum.

DUplex est Authorum sententia de annis Christi post Ipsius Natales usque ad obitum in cruce. Prima longè communior, magisque persuasioni Fidelium conformis, asserit Eum in his terris vixisse, antequam extremùm pateretur, annos triginta tres integros, & trimestre proximè, altera, quam notabiliter, ùt arbitror, pauciores sectantur, annos triginta tres non completos tribuit. Superiori quidem sæculo tertia pauculorum enata opinio censentium vitam Christi ad triginta sex omnino, vel septem annos extendendam. Nempe hi apud se concluserant, annum Dominicæ Passionis Æ. V. trigesimum tertium fuisse, quippe duplici tessera in unum eandémque diem confluente liquidò notatum, videlicet Plenilunio, & quidem Ecliptico tertia Aprilis fer. VI. commisso: quasi verò utriusque characteris lunæ plenæ & feriæ VI. confluxus foret signum infallibile illius anni discretivum, cùm ostensum sit utrumque etiam Æ. V. anno vigesimo nono fuisse proprium, in quem prætereà consensêre tot Patres & antiquissimi Scriptores, nec non tam gravia rationum momenta conspirant. Hi ipsi insuper Auctores censebant, ostendi posse Nativitatis Dominicæ annum ex Zachariæ sacerdotio, quo in ordine vicis suæ functus est, extitisse nimirùm à Julio Cæsare quadragesimum primum, aut secundum, qui si ab anno Juliano septuagesimo octavo indubiè respondenti Æ. V. trigesimo tertio subducatur, ætatem vitæ Christi relinquet ad annos 36. vel 37. ascendentem. Pauculos tamen istos Scriptores haud moror, licèt enim heteroclita hac, & communi persuasioni repugnante chronotaxi de annis vitæ Servatoris transactis bene salvent, quomodo in diebus Herodis natus sit Dominus, malè tamen singulari hoc sentiendi modo receptissimis duobus opinionibus de morte in Martio obita, & vita Christi non ultra triginta tres annos protendenda ipsi contradicunt,

præ-

præsertim ubi ratio suppetit alia, atque etiam facilior id ipsum præstandi numero Authorum maximo suffulta, quem opinio de obitu Domini anno Æ. V. 29. ùt suprà ostensum, pro se valet allegare.

Esse porrò Salvatoris vitam ad annos triginta tres completos potiùs, quàm inceptos extendendam Cæsar Baronius ad annum mortis ejus 34. ùt ipse numerat, seu Æ. V. 32. efficaciter probat, imò extra dubium & controversiam statuere non dubitat, ob communem videlicet Fidelium persuasionem. Tantis autem, ac tam gravium Scriptorum hæc de annis 33. expletis opinio nititur testimonijs, ut Henrico Philippi insigni ævi superioris Chronographo temerarium, ne quid ampliùs diceret, semper visum fuerit, eidem refragari. Subscribunt enim illi Bellarminus, Salmeron, Spondanus, Torniellus, Salianus, Barradius, Mariana, & RR. Historicorum ac Chronologorum plerique, qui rem hanc solidè & ex instituto arbitrati sunt. Laudantur pro ea sententia à Suario, & Lorino Divi Hieronymus & Chrysostomus, Onufrius, Genebrardus, & Dionysius Abbates, cum alijs plurimis. Chronicon Alexandrinum ad annum XVIII Tiberij Cæsaris ita signat: *Versatus est Dominus nobiscum in terris & morborum, languorúmque omnis generis mala curavit annos triginta tres & menses tres.* S. Ignatius Martyr Epist. ad Trallianos sic scribit: *Expletis tribus annorum decadibus baptizatus est à Joanne, & tribus annis prædicavit*, utique etiam completis, cùm quatuor Christus à suscepto Baptismate exegerit Paschata, annos tres & trimestre circiter exigentia. Salmeron tom. 1. proleg. 38. ferè ad finem dicit, invenisse se inter manuscriptos Tractatus Joannis à Turrecremata unum, qui inscribitur in quinque conclusiones Episcopi Abulensis de mandato Pontificis examinatas, & damnatas. Earum prima erat: *Dominum JEsum passum anno ætatis 33. currente.* quasi foret articulus fidei traditio illa antiquissima de annis vitæ Christi triginta tribus, & trimestri circiter, ut oppositum Vaticano fulmine afflari debeat. Hinc Venerabilis Beda de ratione tempor. c. IV. loqui non dubitavit: *Habet ni fallor Ecclesiæ Fides, Dominum in carne paulò plus, quàm 33. annis usque ad sua tempora Passionis vixisse, quia videlicet triginta annorum fuerit baptizatus, sicut Lucas Evangelista testatur, & tres semis annos post baptisma prædicaverit.* Ubi adverto 1ò. contra aliquos in citato Bedæ asserto nodum

in ſcirpo quærentibus, quaſi ly *in carne vixiſſe*, etiam denotet novem menſes verbi incarnati permanentiæ in Virgineo Matris utero; quis enim de infante heri nato & denato vel mortuo, unquam dixit: *vixiſſe illum per novimeſtre circiter?* quamvis neque ſic vitiligatores ejusmodi, paulò plus quàm 33. annos ſint exſculpturi, ùt conſideranti patebit. Adverto 2ò. Bedam Domino undis Jordanis tincto præcisè tribuiſſe Danielicæ hebdomadæ dimidium ſeu *tres ſemis annos*. Ex quo ipſo

Oſtenditur annorum vitæ Chriſti ætas triginta trium completorum ulteriùs 1ò. quia cùm tres, & ſemis annos prædicârit, poſtquam teſte D. Luca fuerat annorum *quaſi triginta*, ſi Dominicæ ætati in Baptiſmo aſſignentur, ùt mea ſentit chronotaxis, duntaxat anni completi viginti novem, ac novem circiter mēnſes, exhibebitur in dimidio hebdomadæ, qua occiſus Chriſtus Dux, hujus ætas annorum triginta trium cum trimeſtri. Si autem ſolùm 32. vitæ annos cum tribus proximè menſibus Duci noſtro morienti dandos cenſueris, ſtante Bedano illo, *& tres ſemis annos poſt Baptiſma prædicaverit*: dicere cogeris, Dominum, quando evangelizandi munus eſt auſpicatus, duntaxat expleviſſe vitæ annos viginti octo cum paucis menſibus: quomodo ergo congruè dici potuit: *erat quaſi annorum triginta*, quando Baptiſmum ſuſcepit? 2ò. Patroni ſententiæ de annis Chriſti 33. duntaxat cæptis numero longè pauciores ideò ita cenſuêre, quòd crederent tria ſolùm poſt Jordanis lavacrum ab eo transacta Paſchata: ergo cùm cap. præcedenti oſtenſum ſit, Paſchata illa quaternario eſſe definienda, iſti quoque Auctores dicere convenienter debebunt, fuiſſe annos 33. completos à trimeſtri proximè. 3ò. quamcunque tueâre hìc opinionem, certum tamen etiam in ea eſſe debet, Dominum natum *in diebus Herodis Regis*, cùm id doceat veritas Evangelica. Matth. II. 1. adſtructis autem vitæ Chriſti annis 33. ſolùm inceptis id non poteſt oſtendi certum; non enim certum eſt, an Herodes fatis ceſſerit anno Juliano 41. an verò 42. prius tenuêre ex RR. aliqui haud ignobiles, poſterius ſentit communior, cui c. IV. præced. ſect. ego ſubſcripſi. Infra ſiquidem oſtendetur, Joſephi Hebræi aſſerta omnia de annis Herodiani Regni commodè ſalvari poſſe in utraque mortis Tyranni opinione. Chriſtus enim, ùt priori ſectione capite ultimo præſertim oſtenſum, diem ſuum obijt Geminis duobus Coſſ., ſeu anno Æ. V. 29. Juliano fluente 74.

Deme

Deme huic 32. completos, remanebit 41. Julianus ad finem vergens. Mortuo itaque juxta mentem aliquorum illo ipso anno Herode, etiamsi mortuum fingeres isto exeunte, & cum multis diceres die sexto Januarii recèns natum Deum-Hominem à Magis adoratum, qnomodo illa subsistent, quæ de Herode Matthæus recenset cap. II.? hæc vero indubia stabunt in opinione 33. annos vitæ Christi completos asserentium; istis siquidem demptis anno Jul. 74. relinquetur Julianus annus 40. exspirans, quo certò in vivis adhuc degebat Rex Idumæus. 40. Denique debet itidem certum esse fide humana, interfuisse Caium Cæsarem Archelai Herodis filii causæ in urbe actæ ab Antipa filio altero post obitum patris contra ipsum Archelaum fratrem. Id enim testantur profani Scriptores duo Vellejus l. 2. & Dio l. 55. differtisque verbis tradit Josephus l. II. c. 3. aliàs occasione hujus litis citatus. *Eò*, inquit Hebræus scriptor, Romam scilicet, *cùm venisset*, (de Archelao loquitur) *Cæsar amicos in consilium advocat, & in his Caium Agrippæ, & Juliæ filiæ suæ filium, jam à se adoptatum, primum ei locum in consistorio tribuens.* Si itaque Servator obijt 33. ætatis anno solùm à trimestri incepto, adeoque anno Juliano exeunte 41. suis orbem Natalibus illustravit, Herodes dici nequit vivis sublatus alio, quàm anno Jul. 42. & quidem non circa Pascha, quod non pauci tenuêre minùs rectè Josephum interpretati, sed in Novembri, ùt subin ostendetur. Consequenter Archelaus, qui teste eodem Josepho post Pascha mortem Herodis Patris subsequens Romam se contulit in causa paternæ successionis, sua contra Antipam fratrem jura tuiturus, primùm anno Jul. 43. in Urbem appulisset circa finem Maji vel Junij initium, quo tempore juxta Petavium & alios Caius in Provincias missus, & primùm reversus in Urbem ad ludos ab Augusto ibidem datos initio anni Jul. 44. non fuisset Romæ, qui tamen certò perhibetur interfuisse causæ Archelaianæ.

Ratio hæc ultima congruentiæ limites non excedit.

CAPUT III.

Ostenditur Chronologiam Flavii Josephi de annis Regni Herodiani non esse mendosam, quod auctores aliqui causantur.

DIxi aliqua in laudem Flavii Josephi c. IV. sect. II. & quòd præsertim in gestis Herodis magni posteritati transcribendis scriptor ille, si quis alius solers fuerit, & accuratus. Id verò præprimis contendo, chronologiam ejus annos Herodiani regiminis complexam vitio, & labe carere, id quod scriptores ex RR. non pauci credidêre. iisque haud obscuri nominis. Cætera, quæ alii in re historica Josepho hebræo crimini vertunt, nil ad scopum faciunt. Esto enim reticuerit aliqua, licèt memoriâ digna, idque etiam fide non bona, ût sunt adventus Magorum Jerosolymam, turbatio exinde sacræ urbis, concilium ab Herode indictum, ut scisciteretur de loco Messiæ nascituri, infanticidium, ut is jam natus è medio tolleretur crudeliter imperatum,& crudeliùs datum executioni tot innocentum fuso sanguine, & si quæ sunt ejusmodi à Josepho in vita & rebus Herodis dissimulata. Quid tamen ista momenti habent ad evincendum, quòd Author ille vel fuerit deceptus in Epocha Regni Herodiani, & annis digerendis, quêis acta Idumæi Regis erant consignanda, vel alios decipere voluerit Christiani nominis odio, aut fine alio præpostero? quid enim mala hac fide, de qua facilè à contemporaneis scriptoribus redargueretur in rem suam lucrari poterat? acta illa Herodiana ætate patrum contigerant, & apud plerosque erant in recenti memoria. Ostendi loca cit. luculentè indicatam à Josepho Epocham Regni Judaici à Senatu Romano Herodi decreti L. XIV. antiquit C. 26. cùm illud Senatus consultum, ut in Judæa Herodes regnaret,editum dixit Domitio Calvino & Asinio Pollione Coss. anno videlicet Juliano VI. æram verò alteram Regni nimirùm aditi ab eodem Herode post detrusum Antigonum æmulum ille Hebraicus scriptor c 28. demonstravit, cùm triennio post id factum scripsit anno Sabbatico, temporum charactere certissimo, Coss. vipsanio Agrippa, & L. Canidio Sallo, nempe anno Juliano 9. Utrâque hac Epocha,

cha, ubi anni Regiminis Herodiani occurrunt, jugiter præ oculis habitâ, omnino plana decurret tota circa res gestas Idumæi Regis Chronologia. Mortem itidem Herodis L. XVII. c. 10. Josephus rursus liquidò denotat, cùm eum regnâsse dicit, ùt Antigonum æmulum sustulit *annis triginta quatuor*, postquam autem à Romanis *Regnum obtinuit triginta septem.* Capite verò ejusdem L. XVII. Flavius refert, Tyrannum cum fato jamjam luctantem ad septuagesimum suæ ætatis annum accessisse.

Propius quid in rem suam affere videntur illi, qui Flavii Chronologiam in annis Herodis haud esse labis immunem evincere volunt, cùm dicunt testari Josephum L. XIV. c. 14. Herodi à Patre Antipatro Galilææ gubernationem commissam, *cùm esset admodùm juvenis, nam 15. non ampliùs annos habebat.* Ex quo Judæi Scriptoris testimonio, & iis, quæ nuperrimè allata de ætate Herodis ad septuaginta annos producta, ùt idem Josephus asserit, contra ejus Chronologiam potenter, ùt ipsi quidem autumant, ita arguunt. Herodes, cùm à patre Galilææ administrationem suscepit, annos duntaxat 15. ert natus. Quod eodem Flavio referente *per idem tempus* contigisse videtur, quo ipsi Antipæ à Julio Cæsare collata potestas instaurandi muros Jerusalem â Pompejo destructos, seu juxta sciertissimi Petavii calculos anno urbis 707. cùm itaque tota ætas Herodis asserto Josephi ad LXX. ferè annos sit extendenda additis anno urbis 707. annis 54 vel 55, qui scilicet à decimo quinto ad septuagesimum Herodis vitæ annum sunt elapsi, obtinebitur annus urbis 760. vel 761. morti Herodis assignandus seu Æ. V. annus septimus vel octavus, ante quem tamen pridem obiisse Tyrannum est, & esse debet Chronologis omnibus manifestum.

Etiam ii, qui aliàs Flavii Chronologiæ favent, illàmque ab adversariorum obiectis tuentur hic titubant, & responsis dubiis rem potiùs implicant, quàm explicent. Sunt qui hic Hebræum scriptorem humani quid passum, & hallucinatum fateantur. Alii locum illum: *nam 15. non ampliùs annos habebat* scribarum incuria corruptum suspicantur, quippe qui loco *15.* debuissent scribere *25.* tertii denique relicto annorum quindecim numero invariato errorem legunt in Herodis ætate ad annos *70* extensa, cùm solùm *60.* exarari debuissent. Sed nunquam mihi placuêre varia hæc, & minimè expedita ad obiectam Josepheæ chronotaxi labem responsio. Si enim in illo loco quoad

an-

annos Herodis est hallucinatio scriptoris Hebræi, magna saltèm ingeritur suspicio, ne in aliis quoque Chronologiam vitæ, & factorum Herodis spectantibus bonus dormitârit Homerus. Si Josephus primò scripsit Herodianæ ætatis annum *25*, & amanuenses descripsêre perperàm *15*, quî mirari potuit, quòd vigintiquinque annorum juvenis tanta, quæ ab ipso recensentur, in suscepto Galilææ regimine præstiterit. Herodianis actis illustriora dedêre multi in pari ætate, & nil ferè adultior totum suo dominio orientem subegit Alexander Macedo. Et quo jure viginti & quinque jam annos natus Herodes nuncupatus à Flavio Judæo *admodùm juvenis?* nec Pagii, nec Petavii animadversiones intellectum satiant. Si verò tantùm annos sexaginta in vivis egisse dicatur, qua fronte Josephus Tyranni vitam nuncupat *longissimam?* Dico ergo & 15. duntaxat annorum fuisse Herodem, quando Galilæam procurandam à patre Antipa accepit, & grandævum annorum proximè septuaginta, cùm post Christi glorioſos Natales ipse inglorius, & ob ferinam crudelitatem invisus omnibus, penéque sui ipsius carnifex fatis cessit. Id autem nego, & pernego, annum fuisse urbis septingentesimum septimum, quando primò Galilæam à patre administrandam accepit. Unde enim annum istum liquidò adversarii deducunt? inde haud evincitur, quòd Josephus asserat, Antipatrum Herodis parentem à Julio Cæsare post devictum Pompejum in Palæstinam delato constitutum esse Procuratorem Judææ. Id enim munii antecedenter à Pompejo post captam anno urb. sexcentes. nonages. primo Jerosolymam Antipater obtinuisse potuit, adeóque Herodes à patre suo constitui Galilææ Præfectus, longè ante annum urbis 707. quando ipse censebat annos quindecim, urbis verò numerabatur annus 694. vel 695, ab anno ejusdem urbis 749, quo in nostra, & Josephina chronotaxi vivis ereptus Herodes, 54. vel 55. annorum periodo remotus, & Tyranni vitam ad annos 70. protensam demonstrans. Collatam porrò dignitatem Præsidis Galilææ anno urbis 707. nulla efficaci ratione suaderi potest. Certè lecto curatè ea de re Josepho nil colligi valet idoneum ad id evincendum: Quin imò Antipatrum Pompeii favore, quem contra Parthos strenuè juvit, Judææ procurationem adeptum, luculentus testis est Sulpicius severus Bituricensis Archiepiscopus, dum L. II. Historiæ sacræ refert, pompejum captis Jerosolymis anno urb. 691. M. Tullio Cicerone, & Antonio Nepote Coss. constituisse Antipatrum quemdam Ascalonitem Judæis pro-

procuratorem, cujus Antipatri filium dicit fuisse Herodem. Imò & ipse Flavius L. XIV. c. 14. Antipatrum hunc Judæorum vocat Gubernatorem, quando necdum à Julio Cæsare dignitatem eam erat consecutus, quod ipsum Auctor Hebræus cap. XV. repetit, Strabonem Cappadocem itidem Historicum adducens, qui Antipatro id muneris tunc attribuat, quando necdum à Julio Cæsare procurator Judææ erat constitutus. Nam istius Antipatro à Cæsare collatæ potestatis mentio primùm fit sub ejusdem cap. XV. finem, ubi antiquit. Judaic. scriptor ita loquitur: *Cæsar oratione Antipatri motus Hyrcanum in Pontificem declaravit, Antipatro Dynastiam, quamcunque ipse optaret obtulit, & procuratorem insuper Judææ declaravit.*

Ponamus autem, quod ego quidem nunquam concessero, ponamus inquam, vel locum Josephi Hebræi quoad annum ætatis Herodis, quando Galilææ fuerat præfectus, scribarum errore corruptum, vel ab ipso Historico per imprudentiam primitus perperam conscriptum, quis tamen annos Regni Herodis vitiatos jure causetur in Josephina chronotaxi, cùm & initium utrumque tum decreti à Romano senatu, tum aditi Judæorum Regiminis post detrusum solio Antigonum certum à notatis consulibus habeamus, finem verò ab ætate Herodis longissima, & ad septuages. annum accedente teneamus manifestum? fuerit mea pace procuratoria dignitas Antipatro etiam primò collata à Julio Cæsare, adeóque Herodes jam annos viginti quinque natus Galilæam assumpserit gubernandam urbis anno 707. inconcussum tamen, & si quæ adhuc fides Historica, certum manet, anno Juliano sexto exeunte, seu Coss. Domitio Calvino iterum, & Asinio Pollione, adnitentibus Augusto & Marco Antonio, Romani Senatûs consulto Herodi decretum esse Judææ Regnum, & anno Juliano nono, seu Coss. M. vipsanio Agrippa, & Livio Canidio Gallo post devictum eo anno Sabbatico Antigonum Regnum illud aditum ab Herode, hunc verò decessisse anno prioris Epochæ trigesimo septimo, posterioris trigesimo quarto, seu Juliano quadragesimo secundo; tria etenim hæc verbis disertis errori, vel corruptioni scribarum, aut typothetarum minimè obnoxiis testatur Josephùs, primum quidem L. XIV. c. 26, alterum c. 29. tertium L. XVII. c. 10.

CAPUT IV.

Ostenditur Herodis interitum non in Pascha Judæorum, ùt multis placuit, sed in Novembrem incidisse, probabiliùs anni Juliani 42. quàm 41.

PRæter illa, quæ prioris Sect. c. 4. dicta de morte Herodis, in annum Jul. 42. incurrente, oportet & alia huc facientia afferre, quæ efficaciùs suadeant, fato Herodis annum hunc 42. potiùs competere, quàm 41. Ex una siquidem parte Authores nobiscum convenientes in anno mortis Domini, seu Æ. V. 29. uti & Nativitatis uno ab altero annis triginta tribus, & mensibus ternis distante, in diversa tamen abeunt, quoad fatum Herodis, quod aliqui anno Jul. 41. alij 42. alligant, ex altera verò parte tum allata suprà, tum, quæ afferri possent alia Flavii Josephi testimonia, licèt manifestè probent, necem Regis Idumæi non posse differri ultra annum Julianum 42. de 41. tamen adhuc commodè exponi queunt. Quamvis enim Epocham utramque, & decreti & aditi ab Herode Judaici regni certam teneamus ob consules utrobique ab Hebræo Scriptore signatos, nescimus tamen, an Auctor ille annos completos, vel solùm inceptos regiminis ab utraque æra desumptos computet, quando anno trigesimo septimo Epochæ prioris & trigesimo quarto posterioris Tyrannum fatis cessisse memorat. Factus à Josepho fuerit computus sensu priore, si anno Juliano sexto jam ad finem vergenti, vel anno nono circa solsticium æstivum versanti addantur utriusque Epochæ Regiminis anni, Herodis mors consignanda veniet quadragesimo secundo anno Juliano. Si verò ponatur supputatio inita sensu posteriore, & quidem ita ut anni Regni ab Epocha prima fuerint tantùm triginta quinque completi, à secunda triginta duo pariter expleti ad annum Julianum 41. fatum Herodis delabetur. Videtur quidem methodus computandi præcedens esse alterâ connaturalior, atque etiam probabiliùs à Josepho fuisse adhibita, non tamen omnino certa est. Absolutè enim potuit annus primus Regni tribui anno Juliano sexto vel nono, ad-

adhuc usque ad diem postremum Decembris fluenti, ultimus verò Regiminis triginta septem, & triginta quatuor ab una & altera Epochâ deductus, anno Juliano 41. assignari. In his itaque vulgaribus, atque politicus annos numerandi supputationibus biennii amphibolia se miscet. Præcessit quidem obitum Herodianum character ejusmodi Chronologicus, qui pro alterutro anno Juliano 42. vel 41. litem infallibiliter dirimere poterat, deliquium videlicet lunæ ea nocte Jerosolymis spectatum, qua jussu Tyranni jam ægrotantis, & cum supremo morbo conflictati, Rabbini aliquot exusti sunt, seditionis incentores ortæ in limine templi Jerosolymitani ob confractam Aquilam auream, quam Augusto dicatam foribus sacrarum ædium Herodes præfixerat, uti Josephus refert L. XVII. c. 8. sed characterem istum uterque annus iteratò signans ineptam reddit amphiboliæ tollendæ. Subductis námque calculis lunarium Eclipsium pro illo biennio compertum habeo ex Tabellis Hirianis, Plenilunium verum Jerosolymis anno Jul. 41. die 23. Martii media circiter hora post octavam vespertinam commissum esse, centraliter ferè deficiente sidere, adeóque lunaris iste defectus ab initio ad finem in Horizonte Jerosolymitano spectari potuit. Phænomenon æquale alterum exhibuit dies 15. Septembris anno eodem, quando dimidia penè hora ante mediam noctem solymis centrum umbræ terræ meditullium disci lunaris subiit. Anno autem 42. die Martij 13. horâ matutina tertiâ defectio lunaris contigit in sacra urbe integrè conspicua luminari ultra IX. digitos obscurato. Denique hocipso anno Septembris die 5. aliud lunæ deliquium accidit mediam sui partem Eclipsatæ, sed illud Hierosolymis invisibile, quippe Plenilunio altera post meridiem hora ibidem celebrato. Notandum autem propter Calendarij Juliani labem præpostera Mystarum intercalatione inductam biduo succidendos ante notatarum Eclipsium dies. In usu siquidem communi, die genuini seu à Julio Cæsare primitus institutî Calendarii vigesimo tertio, tantùm numerabatur ejusdem mensis dies vigesimus primus, & sic de diebus cæterorum lunæ phænomenûm. E quibus facilè colligitur astronomicum hunc characterem sinè tempore & specie Eclipsis à Josepho relatum, nil conferre ad litis pro alterutro anno

1ò. Herodes ante diem ſuum extremum inaudita crudelitate in Bethleem & vicinia infantes omnes occidi juſſit *à bimatu*, *& infrà ſecundùm tempus*, *quod exquiſierat à magis*. Matt. II. 16. ut nimirùm hac ratione è medio tolleret biennio circiter antè natum Regem Judæorum ſub finem ſcilicet, ùt poſteà videbimus, anni Juliani 40. quarè non 41. ſed 42. Jul. Cæſ. anno Tyrannus vivis ereptus eſt. 2ò. Scribit Dio L. LV. accuſationem & relegationem Archelai contigiſſe Coſſ. M. Æmilio Lepido, & L. Arruntio, videlicet anno Jul. 51. Joſephus verò L XVII. c. 15. refert, Archelaum decimo ſui principatus anno delatum fuiſſe apud Auguſtum & ab eo Viennam Galliæ miſſum in exilium. Idem verò Hiſtoricus L. 11. Bell. Jud. c. 6. memorat relegatum eſſe nono ejusdem principatûs anno. Ne ſibi ipſi in diverſis locis Scriptor iſte videatur contrarius, oportebit dicere, loco uno ſcilicet poſteriore notatos annos novem completos, altero ſeu priore decem duntaxat cœptos, vel iſtos deſumptos fuiſſe à regimine, quod ſtatim adiit mortuo patre, priusquam Romam ſe conferret, & Dynaſtiam ab Auguſto acciperet, illos verò novem ab obtenta favore Cæſaris ibidem regendi poteſtate. Si igitur Herodem vitâ functum aſſeramus anno Jul. 42. additis novem completis, vel decem, quorum ultimus necdum exactus, in annum Julianum 51. incidemus. 3ò. anno 42. Paſcha Judæorum incurrit in diem decimam Aprilis, anno autem 43 in trigeſimam Martij: cùm ergo, ùt paulò poſt dicetur, illico poſt coortam in Paſchate, Herodis mortem inſecuto, crudelem ſeditionem, editámque tumultuantium ſtragem, Archelaus in urbem ſe contulerit, menſtrui minimum itineris intervallo Jeroſolymis diſtantem, ſi mortuus Herodes anno 41, filius ſolùm Romam venit circa medium Maii, ſi verò anno 42. mors illa conſignetur, circa initium ejusdem menſis. Jam verò, quia Petavius aliàs adductus cenſet, Cajum prima vice in orientem contra Parthos moviſſe anno Juliano 42. alii verò ſcriptores expeditionem illam differunt in annum 43, ſi priore anno Archelai lis cum fratribus, cui Cajus interfuit, ùt ſuprà ex Joſepho probatum, fuiſſet ventilata, probabilius eſt, hunc Româ in longinquas illas orientis plagas jam fuiſſe digreſſum, non item ſi anno poſteriore cauſa Archelai fuit diſcuſſa, utpote necdum tam adulto vere: hoc igitur poſterius dicitur connaturaliùs, quàm illud prius. 4ò. Denique allata ex Joſepho teſtimonia de annis Herodiani regiminis à determinato aliquo, eóque indubio tempore

pore meliùs videntur salvari adstructo anno 42, quàm 41. Sic L. XIV. c. 7. refertur annum septimum Regni initi ab Herode incidisse in tempus victoriæ Actiacæ, seu omnium Chronologorum consensu in annum Julianum XV. subtrahe annos septem regiminis ab Epocha secunda derivati, quibus jam post sublatum Antigonum Herodes gubernârat, ab integra illius Regni periodo seu annis 34, restabunt 27, & quidem completi, cùm, ùt statim probabitur, in Novembri Tyrannus mortuus sit, victoria autem Actiaca septembri occurrerit. Annis his 27. adiectis anno Juliano 15. resultat annus Julianus 42. Similiter, si anno sexto Jul. quo Herodi Senatûs Consulto Romano decretum Regnum Judaicum, addas annos triginta sex Regiminis à prima Epocha computati(exeunte siquidem ejus anni Decembri illud Decretum emanavit, Tyrannus autem in Novembri periît, adeóque anno regni ipsi decreti trigesimo septimo necdum expleto) consequêris annum 42. Et si anno 9. quo circa solstitium æstivum capta Jerosolyma,adjungas triginta tres annos absolutos , vel à quadrinestri inceptos annos regni aditi 34, rursus in annum Jul. 42. incides.

Videamus jam, qua anni 42. Juliani ætate vivis ereptus sit Herodes. Putârunt cum Deckerio Chronologi multi, iique non ignobiles, quibus & Godefridus Henschenius in Diatriba prælimin. T. 1. Aprilis adstipulatur, putârunt inquam, id esse factum non multò ante Pascha illud , quo Romam perrexit filius Archelaus ad paternam sibi vindicandam hæreditatem , sed vel obiter legenti Flavium Josephum ea, quæ post Herodis mortem acta sunt, antequam prædictus Archelaus immisso per Azymorum dies in seditiosos integro exercitu, ad mare se contulit, in urbem profecturus, illicò apparebit,non circa Pascha, sed alia anni tempestate fatum Tyranni posteritati esse consignatum. Imò cùm ab exustis die 13. Martii anni 42. Jul. qua Lunæ Eclipsis Jerosolymæ visibilis contigit, ùt suprà dictum, aliquot Rabbinis, usque ad Pascha ejus anni 42. die decima Aprilis celebratum L. XVII. Josephus tot & tanta interserat, quæ viginti octo dierum spatio neutiquam videntur potuisse fieri , eo ipso in anni tempus longiùs productum mors Herodis necessariò differenda erit. Ita autem c. 10. citati libri Scriptor Judæus loquitur. *Rabbinis exustis nonnihil re-*

Fordanem deferri se est passus. Ibi diu noctúque aquis calidis fovebatur: additum etiam olei balneum, in quo Tyrannus penè extinctus est. Inde Jerichuntem vectus crudeli edicto colleàos ex omni Judæa nobiles, hypodromo concludi, ac sise extingui contingeret, truciàari jubet, daturus Judæis in tot caronum funeribus veros luctus. Posthæc reversis ab urbe nunciis non nihil respirare cœpit. Tum iterum in deteriora lapsus Antipatrum filium, quem attentati parricidii reum patris potestati Romanus senatus permiserat, occidi jubet quinto ante suum interitum die. Post quem more gentium Archelaus parentem defunctum septem dies privatim luget: subin exhibitis populo epulis in publicum prodit, agit cum Judæis, qui facilitate aliqua in Archelao animadversa in dies majora postulare audent, donec tandem instante Paschatis festo excitata est crudelis seditio.

Tot, & tanta in ultimo Herodis morbo ab exustis Rabbinis usque ad paschalem istam secessionem Josephus interserit, ut nulli cordato fieri queat credibile, viginti octo dierum periodo transigi ea omnia potuisse, quot videlicet dies à 13. Martii deliquio Lunari insignita ad decimam Aprilis seu Paschatis festum effluxère. Rationes propiùs ineamus, ut res evadat liquida. die 13. Martii exustio Rabbinorum. 14. remisit vis morbi. 15 recruduit postliminio. 16. incipiunt scaturire vermes. 17. & 18. minimùm, frustrà adhibita remedia. 19. translatio ad thermas transjordanicas. 20. 21 22. Balneatio diurna, ac nocturna. 24. devectio seu iter Jerichuntinum. 25. edicti crudelis promulgatio. 26. 27. 28. Nobilium captura ex omni Judæa hypodromo concluforum. 29. Nunciorum Romanorum adventus, & Tyranni idcirco refocillatio. 30. recrudescentia morbi 31. Antipatri cædes. Aprilis 5. Herodis interitus. 12. Exhibitio epularum publica post privatum Archelai luctum. 13. 14 15. petitio populi immodica ob Archelai detectam facilitatem. 16. 17. Seditio Judæorum. 18, 19, 20. &c. dies Azymorum, cùm tamen dies primus, quo azyma comedi cœptum jam decima Aprilis præcesserit. En omnibus ad arctissimos terminos reductis à Lunæ deliquio usque ad tumultus circa Pascha excitatos, dies saltèm triginta octo requiruntur, cùm tamen illis duobus terminis Eclipseos & festi paschalis manifestè plures viginti octo non intercesserint.

Hinc cùm stante historica veritate mors Tyranni longiùs à Paschate anni Jul. quadragesimi secundi debeat submoveri, Emmanuel Schel-

Schelstrate Tom. 1. fol. 20. ex volumine Jejunii Hebræorum infert, necem illam die vigesima quinta Novembris esse signandam. Etenim volumen illud manifestè hoc ipsum indicat C. 9. pag. 45. ita loquens. *Septimo die Mensis Chisleu* (respondebat is dies vigesimæ quintæ Novembris nostri) *festum fit, eò quòd mortuus fuerit Herodes, quoniam odio habuerat Herodes sapientes & in eo die, quo mortuus est Herodes, instituerunt festum diem.* Antiquissimum autem esse hoc volumen jejunii inde probat Schelstrate, quia cap. 12. & ultimo ad finem in eo legitur: *Et quis scripsit volumen jejunii? Socii Rabbi Eliezer, Ben-chaninam, Ben-Ezechiæ, Ben-Garon Scripserunt volumen de jejunio.* Floruit autem Ben-Garon tempore Ædis secundæ adhuc persistentis, scilicet non multò post fatum Herodis, ùt Abbas Bartolocius docet part. 2. Bibliothecæ Rabbinicæ. Hinc nullus jure causari potest, volumen istud jejunii fortè novitium esse Judæorum commentum, ùt de pluribus aliis compertum est.

Mortuo proin circa finem Novembris anni Juliani 42. Rege Idumæo, utique sufficiet tempus pro iis consignandis, quæ antè ex Josepho sunt relata ab Eclipsi nempe Lunari die decima tertia Martii Jerosolymis conspecta, quin opus sit eam necem Tyranni differre usque ad Pascha anni sequentis 43, quod aliquibus Chronologis placuit.

Licèt autem in vulgata Josephi editione habeatur, Mathatiam & alios aquilæ aureæ violatores *recèns morti traditos fuisse*, (Rabbinos inter vulcano datos Mathatias iste fuit) indéque, ùt notat Doctissimus Schelstrate, sequi videatur, modicum temporis inter seditiosorum combustionem & tumultum asseclarum illorum Doctorum intercessisse, *miror tamen* verba sunt Auctoris prælaudati, *viros eruditos non advertisse, verbum recèns desiderari in græco apud Josephum.* Exhibet ille subin textum græcum, eúmque ita vertit: *qui confestim ob metum illius* (nimirùm Herodis) cohibiti sunt luctu honorare *aquilæ aureæ violatores neci traditos.* Claret porro, Flavium hic non dicere, Mathatiam & socios *recèns* neci datos, dum sodales eorum seditionem moliti sunt, sed simpliciter & sinè additione illius adverbii, *morti traditos*. Ly autem *confestim* ità oportet intelligere, quòd tunc, quando combusti sunt Rabbini non potuerint à sociis ob metum Herodis publicè defleri, sed illicò post mortem ejus, quando-

istam die Lunæ deficientis seu 13, Martii anni Juliani 42. incentores illius, eorúmque assecłæ igni sunt traditi. Amici autem flammis consumptorum metu liberi post Tyranni obitum adornârunt novam seditionem ob socios, tam rudeliter anteà in seditione priori, ex dejecta aquila originem trahente, vivis ereptos. Et ùt refert Josephus, isti amicos Herodis ad necem quærebant, ut sapientum suorum injustis funeribus jure merito litarent. Cùm verò Hebræus Historicus seditionem primam recenset, nullam mentionem ingerit Paschatis, bene autem, quando posteriorem tumultum refert: nam L. XVII. c. 10. ita loquitur. *Et Herodes quidem sic defunctus est. Archelaus autem per septem dies juxta patriam legem parentis luctu celebrato, & in fine luctûs funebri epulo multitudini præbito in templum ascendit, tum conscenso suggesto sublimis in aureo solio residens accipiebat lætas gratulatrices voces favoris indices.* Subin, ùt nuper dictum, eùm Judæi facilitatem aliquam in Archelao animadverterent, regimine tyrannico patris ejus exasperati, ac præcipuè crudeli supplicio Rabbinorum suorum, in dies majora à novo Rege postulare ausi sunt, donec *instante Paschate* anni ninirùm Juliani 43. excitata fuerit atrox seditio, in qua tumultuantes per ipsos azymorum dies conglobati ad mortem postulabant Herodis amicos in ultionem Doctorum suorum Judæ & Mathatiæ. In hos igitur totum exercitum Archelaus immisit, ac postqnam turbam dissipâsset, cæsis illorum tribus millibus, ad mare descendit, Romámque navigavit, quò paternum sibi regnum confirmari impetraret. Imò ob delationem Archelai à Varo Syriæ Procuratore Romæ factam, eo quòd Augusti injussu, aut potestate ab eo nec petita, nec accepta se Regem proclamâsset, illuc à Cæsare fuerat evocatus, quò etiam post Pascha eodem suadente Varone, ut morem Cæsari illicò gereret, conscensa navi se contulit. Ex hactenus dictis ferè, ùt Josephi calamus exaraverat, è scriptoris hujus Libro cit. relatis, satis colligitur, Herodem non esse in Paschate mortuum, sed multò post, cùm scilicet post dies azymos anni 43. Jul. Archelaus primùm in urbem profectus sit, ibíque Augusto, se stiterit. Hic adhibito etiam in consilium Cajo Agrippæ & Juliæ filiæ suæ filio in favorem hominis causam decidit. Si ergo hic Cajus undeunde demum evincatur anno Juliano 43. Româ in Majo abfuisse (Petavius Caii profectionem anno isti tribuit non tamen addito mense, Schelstrate verò illam consignat anni seq. 44. initiô) si inquam id probe-

tur,

tur, mors in Novembri anni Juliani quadrageſimi primi erit reponenda. nam & iſto anno occurrêre binæ eclipſes diebus 23, Martii, & 15. Septembris, ambæ in Horizonte Jeroſolymitano, ùt ſuprà dictum, viſibiles.

CAPUT V.

Oſtenditur veros Chriſti Natales in anni Juliani 40. *finem incurriſſe, adeóque in annum Æ. M.* 3995. *juxta ſectione prima traditam Chronotaxin, ſeu anno quinto ante vulgarem Chriſtiadum æram à Dionyſio Abbate inductam.*

SI ea quæ tum ſectione præcedenti, tum iſtius ſect. capitibus quatuor, præſertim primo de 33. vitæ annis à Redemptore in carne mortali expletis ſibi probè conſtent, nulla porrò de anno Nativitatis Dominicæ ſupereſſe poteſt controverſia, aut dubitatio: Oſtenſum ſiquidem, annum 29. Æ. V. ſeu 74. Julianum ad diem decimam octavam Martii à calendis Januariis devolutum, vivifica Salvatoris morte eſſe decorandum; ſubtractis inde annis 33. vitæ Chriſti expletis in annum Jul. 40. incides, cúmque exeuntem, cùm ex communiſſima Chronologorum, & Fidelium univerſali perſuaſione, nec non ipſa, ùt longè probabilior ſententia tenet, Eccleſiæ traditione certum ſit, diem nati verbi Divini fuiſſe vigeſimam quintam Decembris Calendarii Jul. Cæſ. à Myſtis tunc corrupti, & uſu recepti, triduíque capedine à placitis genuini Calendarii Romani, diſtantem.

Paſchata inſuper quatuor transacta à Chriſto Duce poſt ſuſceptum Baptiſma anno ætatis ſuæ ferè trigeſimo, uti oſtenſum cap. 1. hujus ſect. veros Domini Natales anno quadrageſimo Jul. eſſe conſignandos evincunt. Detractis ſiquidem annis penè triginta, uti & triennio cum trimeſtri circiter, anno Juliano 74.

in ipsum diem Dominicum illapsa sit, ùt alibi dictum, hæc inquam fer. III. nullum alium annum, quo orbis Restaurator Betlehemum incunabulis suis nobilitârit, quàm 40. Julianum designat, ùt videre est in Tab. cap. 1. sect. anteced. exhibita, ubi littera Dominicalis G. anno illi respondens diei 23. Decembris apponitur, adeóque Feriam III. pro die ejusdem Mensis 25. indicat.

Herodis præterea mors in Novembri anni 42. Jul. obita, & puericidium à bimatu & infrà post inquisitum à Magis diligenter tempus stellæ, seu recèns orti ex Tribu Jacob sideris, clarè docent, puerum JEsum uno ampliùs anno ante edictum barbarum Herodis innocentûm, bimulorum circiter, imperantis cædem, fuisse orbi datum, anno videlicet 40. exeunte.

Multi Chronologorum cum Antonio Pagio autumant, annum hunc quadragesimum Servatoris Natalibus esse tribuendum ex Quirini, seu ùt D. Lucas vocat, Cyrini Syriæ Præsidis censu ab Augusto, quô totus describeretur orbis, in Palestina quoque instituti jusso, variósque afferunt nummos, atque eorum inscriptiones diversas, liquidò, ut ii Chronographi RR. censent, ostendentes prædictum censum anno Jul. quadragesimo fuisse actum. Verùm cùm probatio hæc rei nummariæ cognitionem non obviam poscat, sed eam limatiorem, qua me destitutum hactenus fateor, probatione illa abstineo, iis contentus, quæ ex suprà dictis facilè eruere valent nati Christi annum quadragesimum Julianum, Æ. M. 3995. constituto enim semel Passionis Dominicæ anno, & Christi vitæ annis triginta tribus completis ultra trimestre circiter tum auctoritate, tùm ratione efficaciter stabilitis circa annum verorum Natalium mundi Reparatoris neque controversia porrò, neque dubium superesse poterit, quin illi exeunte anno Juliano 40. Æ. M. 3995. contigerint, adeóque quinquennio integro ante æram vulgarem Christiadum. q. e. o.